1943

1943

ഒരു കഴുതയുടെ തിരിച്ചുവരവ്

(നോവൽ)

GRANTHASALA
Reg. No.
KIDARAUZHI. VENGANUR

മൂലഗ്രന്ഥകാരൻ :

കൃഷ്ണൻ ചന്ദർ

വിവർത്തകൻ :

സി. ഗോവിന്ദക്കുറുപ്പ്

ഒന്നാം പതിപ്പ്

കോപ്പി 1000

വില

രണ്ടുറുപ്പിക അമ്പതുപൈസ

പ്രസാധകന്മാർ:

വള്ളത്തോൾ ഗ്രന്ഥാലയം

ചെറുതുരുത്തി.

1966 മെയ്

അച്ചടി: വള്ളത്തോൾ പ്രിണ്ടിങ്ങ് & പബ്ലിഷിങ്ങ് ഹൌസ്

ചെറുതുരുത്തി.

ഒരു കഴുതയുടെ തിരിച്ചുവരവ്

കാണികളേ, ശ്രോതാക്കളേ! ഞാൻ റഷ്യക്കാരുടെ റോക്കറല്ല; അമേരിക്കക്കാരുടെ 'പാക്കറു'മല്ല.

ഞാൻ അലഞ്ഞുനടക്കുന്ന അസാധാരണ യോഗിയുമല്ല. ഏതെങ്കിലും ഫിലിംനായികയുടെ പ്രിയതമനുമല്ല, ഏതെങ്കിലും ലക്ഷപ്രഭുവിന്റെ കണ്ണിലുണ്ണിയുമല്ല — ഞാൻ തെണ്ടിത്തിരിഞ്ഞുനടക്കുന്ന ഒരു വെറും കഴുതയാണ്. കുട്ടിക്കാലത്തെ ദുശ്ശീലങ്ങൾ നിമിത്തം പത്രവായന എന്റെ ഒരു പതിവായിത്തീർന്നു. പത്രം വായിച്ചു വായിച്ചു ഞാൻ മനുഷ്യരുടെ ഭാഷ സംസാരിയ്ക്കാൻതുടങ്ങി. കടിലമായ രാജ്യതന്ത്രത്തെസ്സംബന്ധിച്ചു സംസാരിയ്ക്കാനാരംഭിച്ചു. ഇക്കാരണത്താൽ ഞാൻ എന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട സ്വദേശമായ ബാരാബങ്കി വിട്ടുപോന്നു, കഴുതയായി ദൽഹിയിലെ ഒരു ഡോബിയുമായി ബന്ധം സ്ഥാപിച്ചു. ഡോബിയെ പെട്ടെന്ന് ഒരു മകരമത്സ്യം

തിനുകളഞ്ഞു. ഡോബിയുടെ വിധവയുടെയും അനാഥരായ കുഞ്ഞുങ്ങളുടെയും ഉപജീവനത്തിന്നായി വലിയ വലിയ ആപ്പീസ്സർമാരുടെ അടുക്കൽ നിവേദനങ്ങൾ നല്ലാനായി ഞാൻ നിർബ്ബന്ധിക്കപ്പെട്ടു. ഹരജികളും കയ്യിൽപ്പിടിച്ച് ആപ്പീസ്സുകൾതോറും ചുറ്റിത്തിരിഞ്ഞു, ഓരോ മന്ത്രിയെയും സമീപിച്ചു; അങ്ങനെ ചുറ്റിത്തിരിഞ്ഞ് ഒരുദിവസം നേരേ പണ്ഡിറ്റ് നെഹ്റുവിന്റെ മുമ്പിൽ ചെന്നുകേറി. പണ്ഡിറ്റ് നെഹ്റുവുമായി ഭാഗ്യവശാൽ എനിക്കു കൂടിക്കാഴ്ച സാധിച്ചു. ആ കൂടിക്കാഴ്ച എന്നെപ്രസിദ്ധിയുടെ ആകാശത്തിലെക്കുയർത്തിവിട്ടു. ആളുകൾ എന്നെ വീടുകളിലെക്കും ക്ലബ്ബുകളിലെക്കും ക്ഷണിക്കാൻ തുടങ്ങി. ഇടവഴികളിലും കമ്പോളസ്ഥലങ്ങളിലും എന്നെ ഘോഷയാത്രയായി കൊണ്ടുപോകാൻ തുടങ്ങി—ഒരു സേട്ട് ഞാൻ ഏതോ അമാനുഷനായ പട്ടാള ഉദ്യോഗസ്ഥനോ കോടീശ്വരനായ ജന്മിയോ ആണെന്നു വിചാരിച്ചു. പുറമേ കഴുതവേഷം ധരിച്ച ഒരു പട്ടക്കാരൻ ജന്മി. അയാൾ വളരെ കെഞ്ചിയാചിച്ച് എന്നെ സ്വന്തം വീട്ടിലെക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി: തന്റെ എസ്റ്റേറ്റിന്റെ മാനേജരാക്കാൻ ഉറച്ചു. തന്റെ സുന്ദരിയായ മകളെ എനിക്കു കല്യാണം കഴിച്ചുതരാമെന്നുരുക്കഞ്ഞൽ ചെയ്തു; പ്രമാണിമാരുടെ സംഘത്തിൽ എന്നെ കൂട്ടിച്ചേർക്കയുമാം.

ഞാൻ വളരെയധികം നിഷേധിച്ചു, തടസ്സംചെയ്തു. ഞാൻ പറഞ്ഞു: ഞാൻ അജ്ഞാനഭാരംകൊണ്ടു കുഴിയിലിരിക്കുന്നവെങ്കിലും, സാധാരണ ഒരു കഴുതയാണ്. എന്നാൽ ദുരാഗ്രഹത്താൽ അന്ധനായിത്തീർന്നിരുന്ന അയാൾ ഞാൻ പറയുന്നതു മുഴുവൻ കേൾക്കാൻനില്ക്കാതെ അയാളുടെ പാട്ടിനു പോയി, എന്റെ സ്വീകരണത്തിന്ന് ഏർപ്പാടു ചെയ്തു.

ഏതാനും മാസങ്ങൾ വലിയ ആഹ്ലാദകോലാഹലത്തിൽ കഴിഞ്ഞുകൂടി. എന്നാൽ എന്റെ കയ്യിൽ പെർമിറേറാ കപാട്ടയോ ഇല്ലെന്നു് അറിഞ്ഞ ദിവസം, യാതൊരു തരപരീക്ഷയുമില്ലാതെ ആ മനുഷ്യൻ എന്നെ തല്ലിമശക്കി. എന്നിട്ടു് മുറിയടച്ചു് ആ മനുഷ്യനും അയാളുടെ മകളുംകൂടി എന്നെ വീണ്ടും അടിച്ചുപൊളിച്ചു എന്നെ കഠിനമായി മുറിവേല്പിച്ചു പുറത്തു നിരത്തിലെയ്ക്കു തള്ളിവിട്ടു.

ആറു മാസം ഞാൻ മുംബായിയിൽ കിടന്നു, ജീവിതത്തിന്റെയും മരണത്തിന്റെയും ഇടയിൽ ആടിക്കളിച്ചു. ഞാൻ നീറിപ്പുകയുന്ന വേദനകൊണ്ടു് ഞെരുങ്ങാൻ തുടങ്ങി. മനുഷ്യരുടെ ഹൃദയശൂന്യതയെയും കഴുതകളുടെ നിസ്സഹായതയെയും പൊല്ലി കരഞ്ഞു. എന്നാൽ ഈശ്വരൻ എന്റെ ജീവനെ അനുഗ്രഹിച്ചു—ഞാൻ ജീവിതവിഷം കുടിയ്ക്കാതെ നിവൃത്തിയില്ല. അതിനാൽ എനിയ്ക്കെല്ലാം സുഖപ്പെട്ടു. രോഗം മാറിയപ്പോൾ ആസ്പത്രിയിലെ ദയാലുവായ ഡോക്ടർ എന്നെ തന്റെ ആപ്പീസിലെയ്ക്കു വിളിച്ചുകൊണ്ടുപോയി, മുതുകത്തു് രണ്ടു കൈട്ടു് പുല്ലു് വെച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

"നിനക്കു് ഈ രണ്ടുകെട്ടു് പുല്ലു് ധാരാളമാണു്; ബാക്കി ഞാൻതന്നെ തരാം. ഇനി നിനക്കു് ഇവിടെനിന്നു പോകാം. എന്റെ രണ്ടായിരം ഉറുപ്പികയ്ക്കുള്ള ബില്ലു് തന്നുതീർത്തുപോയ്ക്കൊൾക."

ഞാൻ പറഞ്ഞു: "ഡോക്ടർ സാഹബു്, ഞാൻ എഴുത്തും വായനയും പഠിച്ച ഒരു ക്ഷുദ്രകഴുതയാണു്. അതിനാൽ ദരിദ്രനും തെണ്ടിയുമാണു് ഞാൻ ജീവിച്ചിരിയ്ക്കുന്ന കാലംവരെ, അങ്ങയുടെ സാമാനങ്ങൾ ചുമന്നുകൊള്ളാം. എന്നാൽ ഈ ബില്ലു് തീർത്തുതരാനാളല്ല."

രാമഅവതാർ എന്ന പേരായ ആ ഡോക്ടർ തന്റെ ജോലിയിൽ വളരെ സമർത്ഥനായിരുന്നു. അദ്ദേഹം എന്റെ നിസ്സഹായത മനസ്സിലാക്കി പുഞ്ചിരിക്കൊണ്ടു. എന്നിട്ട് ബില്ല് തിരിയേ വാങ്ങി തന്റെ കീശയിലിട്ടുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു: "എന്നാൽ എന്റെ ഈ കടം നിന്റെ പേരിൽ ബാക്കി നില്ക്കും. ഈ കടം വീട്ടാൻ യഥാർത്ഥത്തിൽ നിനക്കാഗ്രഹമുണ്ടെങ്കിൽ, നേരിട്ട ബോമ്പയ്ക്കു പോയ്ക്കൊള്ളൂ."

"ബോമ്പയ്ക്കോ?" ഞാൻ ചോദിച്ചു.

"അതേ," ഡോക്ടർ പറഞ്ഞു, "പശ്ചിമഭാരതത്തിൽ, ഐശ്വര്യപൂർണ്ണമായ ഒരു നഗരമുണ്ട്; അത് എല്ലാ നഗരങ്ങളുടെയും ആചാര്യനാണ്. ബോമ്പാ എന്നാണതിന്റെ പേര്; നീ നേരെ അവിടെ പോയി ജോലിയെടുത്ത് എന്റെ കടം വീട്ടൂ."

എനിയ്ക്ക് ദൽഹിയിൽ താമസിയ്ക്കണമെന്നില്ലായിരുന്നു. എന്നെ എന്റെ പ്രസിദ്ധിയുടെ ഉച്ചിയിൽ കണ്ടതാണ് ആ നഗരം; ഇപ്പോൾ അത് എന്റെ അധഃപതനത്തിന്റെ അടിത്തട്ട കാണുകയാണ്—ഒരാളും എന്റെ നേരേ കണ്ണു തുറക്കുന്നില്ല. അതിനാൽ ഞാൻ ഡോക്ടരുടെ അഭിപ്രായത്തെ മാനിച്ചു ബോമ്പയ്ക്കു പോകാൻ തീരുമാനിച്ചു.

ദൽഹിയിൽനിന്നും ഞാൻ തീവണ്ടിപ്പാതയുടെ വക്കത്തുടേ നടന്നു മഥുരയിലെത്തി. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ മഥുരയിലെ 'പേഡ' T തിന്നാൻ എനിയ്ക്കു വല്ലാത്ത കൊതിയാണ്: എന്നാൽ മഥുരയിൽ എനിയ്ക്കു പേഡയ്ക്കു പകരം കിട്ടിയതോ, പണ്ഡകളുടെ പഴഞ്ചോറ്! ഞാൻ അവിടെനിന്ന് ഒരു

T പാൽക്കട്ടികൊണ്ടുള്ള ഒരു മധുരപലഹാരം.

വിധം ജീവനും കൊണ്ടു നേരേ ഗവാളിയറിൽ എത്തിച്ചേർന്നു. താൻസേന്റെ സമാധിയിൽപ്പോയി ആ മഹാനായ സംഗീതജ്ഞന്റെ മുമ്പിൽ നമസ്കരിക്കുണമെന്നായിരുന്നു ഉദ്ദേശം. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നാമധേയത്താലാണല്ലോ ഭാരതത്തിലെ ശാസ്ത്രീയസംഗീതത്തിനു സുപ്രതിഷ്ഠ ലഭിച്ചതു്. ഇതിടെയായി, ഭാരതത്തിൽ ശാസ്ത്രീയസംഗീതം ഇഷ്ടപ്പെടുന്ന രണ്ടു തരക്കാരാണുള്ളതെന്നു് എല്ലാവർക്കും അറിയാം. ഒരു കൂട്ടർ താൻസേനിനു ചെവികൊടുക്കുന്നു, മറേറ കൂട്ടർ കഴുതയ്ക്കും. അതുമല്ലെങ്കിൽ ലോകമൊക്കെ സിലോൺ റേഡിയോ കേൾക്കുന്നു.

തികച്ചും നിശ്ശബ്ദമായിരുന്നു താൻസേന്റെ സമാധി. ഒരു മൂലയിൽ രണ്ടു വഴിപോക്കർ കിടന്നു മയങ്ങിയിരുന്നു. നിലത്തു വാടിക്കരിഞ്ഞ മാലകളുടെ ഇതളുകൾ ചിന്നിച്ചിതറിയിട്ടുണ്ടു്. കുറച്ചുദൂരേ ഏതാനും ആടുകൾ ഫിലിംപിന്നണിഗായകരെപ്പോലെ 'മേ മേ'ശബ്ദം മുഴക്കിയിരുന്നു. ആ സംഗീതചക്രവർത്തിയുടെ സമാധിസ്ഥാപ്പെട്ട ദുർഗ്ഗതി കണ്ടു് എന്റെ ഹൃദയം ദുഃഖപൂർണ്ണമായി. ഞാൻ നാലു കാൽമുട്ടുകളും മടക്കി ആ ദിവംഗതനായ ആചാര്യനെ ദണ്ഡനമസ്കാരം ചെയ്തു നെറ്റി നിലത്തു മുട്ടിച്ചു. എന്നിട്ടു വീണ്ടും തല പൊക്കി ശുദ്ധമായ ഝംഝോടി രാഗം ഉച്ചത്തിൽ ആലപിച്ചു. അതു് അദ്ധ്വനിദ്രിതരായ യാത്രക്കാരെ തട്ടിയുണർത്തി. അവർ ഉണർന്നു് എന്റെ നേരേ സാശ്ചര്യം നോക്കാൻ തുടങ്ങി. യാതൊന്നുകൊണ്ടു് ദിവംഗതനായ ആചാര്യന്റെ ആത്മാവിനെ പ്രീതിപ്പെടുത്താൻ ഞാൻ ശ്രമിച്ചുവോ എന്റെ ആ ശ്രേഷ്ഠവാസനയെ അഥവാ ശ്രേഷ്ഠതമമായ വാസനയെ വാഴ്ത്തുന്നതിനു പകരം, അക്കൂട്ടർ എന്നെ നിർദ്ദയം അടിച്ചുമശക്കി അവിടെനിന്നു് ആട്ടിപ്പായിക്കുകയാണു് ചെയ്തതു്.

ഞാൻ വേദന കടിച്ചമർത്തി. ഈ രാജ്യത്ത് കലയുടെയും സംസ്കാരത്തിന്റെയും നാഥൻതന്നെ സ്ത്രീയാണ്, ഇവിടെ ഒരു തികഞ്ഞ ഗായകന്ന് മറ്റൊരു തികഞ്ഞ ഗായകന്റെ മുമ്പിൽ തന്റെ ആദരാഞ്ജലി അർപ്പിക്കാൻ ഒരിക്കലും അനുവാദമില്ല.

ആ 'പഴഞ്ചോറ്' തിന്നപ്പോൾപ്പോലും ഞാനിത്ര അസ്വസ്ഥനായില്ല. അതിനാൽ ഞാൻ കുതികുതിച്ചു വഴിയിലെ കുണ്ടും കുഴിയും നോക്കാതെ വെച്ചടിച്ചു; നേരെ ബോമ്പായിൽ എത്തിയേ നിന്നുള്ളൂ.

അവിടെ ഫ്രീസ്സ പുല്ലുവെട്ടി എന്നിൽ അലിവുപൂണ്ട് എന്നെ തന്റെ വീട്ടിൽ കെട്ടിയിട്ടു. വളരെ പാവപ്പെട്ടവനായിരുന്ന ഫ്രീസ്സ. കാരണം പതിനൊന്നു കുട്ടികളുണ്ട് അയാൾക്ക്. അയാൾ ഒരു പുല്ലിൻകെട്ട് തലയിൽ ചുമക്കും, നാലെണ്ണം എന്റെ പുറത്തും വെയ്ക്കും. എന്നിട്ട് നിത്യം യോഗീശ്വരിയിൽ പാൽ വില്പനക്കാരുടെ അടുക്കൽ പോകും. അവർ അയാളുടെ പുല്ലിൻകെട്ടുകൾ വാങ്ങും; എന്നിട്ട് അയാൾക്ക് അതിന്റെ വില കൊടുക്കും. അതു വാങ്ങി അയാൾ നേരേ ജോസഫ് ഡിസൂസയുടെ ചാവടിയിൽ പോകും. പെന്നവഴി കുറച്ചു കള്ള് അകത്താക്കും. എന്നിട്ട് തന്റെ ചങ്ങാതിയായ രമജാനികസായിയും ടാക്സിഡ്രൈവർ കർണ്ണൽസിംഹനുമായി സൊള്ളടിയ്ക്കും.

ഞാൻ ആ കുടിലിനു പുറത്തു തെങ്ങുകളുടെ ചുവട്ടിലുള്ള പച്ചപ്പുല്ല് കാൺതിനു ഒടുവിൽ എനിയ്ക്കു സുഖജീവിതം ലഭിച്ചുവല്ലോ എന്നോർത്തു സന്തോഷിച്ചു. ബോമ്പായിൽ എത്തിയതോടേ ഞാൻ. മനുഷ്യരുടെ സംഭോഷണരീതി കൈവെടിഞ്ഞു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ കഴുതകളായവ

ക്ക് മാത്രമേ മനുഷ്യരുടെ ലോകത്തിൽ സംതൃപ്തരായി ജീവിയ്ക്കാൻ കഴിയൂ എന്നു് അനുഭവം എന്നെ പഠിപ്പിച്ചു. ബുദ്ധിമാനു് ഇവിടെ കഴിഞ്ഞുകൂടാൻ പറ്റില്ല: എന്തെന്നാൽ ഉള്ളതു പറഞ്ഞാൽ ആർക്കും ഇഷ്ടമാവില്ല. അതിനാൽ മനുഷ്യരോടു എനിയ്ക്കു വെറുപ്പുതോന്നിത്തുടങ്ങി. മൃഗങ്ങളുടെ ജീവിതം നയിയ്ക്കാനും ആരംഭിച്ചു. ബോമ്പായിൽ താമസിയ്ക്കുന്നവക്കു് പൈസമാത്രമേ ഇഷ്ടമുള്ളു. തങ്ങളുടെ സ്വന്തം സുഖസൌകര്യങ്ങളിൽ മാത്രമേ പ്രിയമുള്ള എന്നു തോന്നും.

ആറുമാസം പച്ചപ്പുല്ലുതിന്നു ഞാൻ ഒന്നരയ്ക്കു് നല്ലവണ്ണം തടിച്ചുകൊഴുത്തു. എന്റെ തോലിന്നു മിനുസംവച്ചു. ദേഹത്തിൽ സ്നിഗ്ധതവളർന്നു മിന്നാൻതുടങ്ങി. ഞാൻ ഒരു സുന്ദരനായ കഴുതയായിത്തീർന്നു. ഏതൊരു പെൺകഴുതയും എന്നെ കണ്ടാൽ മോഹിയ്ക്കുമെന്ന നിലവന്നു. സുന്ദരക്കഴുതകളെ കണ്ടാൽ എല്ലായ്പോഴും മോഹിയ്ക്കുക എന്നതു് ഈ കോമളാംഗികളുടെ ഒരു ക്ഷീണവശമാണു്. മിനുത്ത തോലു കണ്ടാൽ അവയുടെ ജീവൻപോകും—അതിന്നുള്ളിൽ വയ്ക്കോൽ നിറച്ചതായാലും വേണ്ടില്ല!

ഇവിടെ ഏതാനും നാളുകൾക്കുള്ളിൽ രണ്ടു മൂന്നു പെൺകഴുതകൾ എന്റെ പിന്നാലെ നടക്കാൻ തുടങ്ങി. എന്നാൽ ഇതിൽ എല്ലാറ്റിനെക്കാളുമധികം ചന്തവും മാദകതയും ഉണ്ടായിരുന്നവൾ എന്നോടു് ഒന്നും സംസാരിച്ചിരുന്നില്ല. അതിനാൽ എന്റെ ഹൃദയം വീണ്ടും വീണ്ടും അവളുടെ നേക്കു് ആകൃഷ്ടമായി. അവളുടെ നേരെ ഒരു വിചിത്രമായ ആകർഷണം എനിയ്ക്കനുഭവപ്പെട്ടിരുന്നു. അവളുടെ ചെവി നീണ്ടു കൃശസുന്ദരമായിരുന്നു; വടിവൊത്തതും സ്വർണ്ണരോമങ്ങൾ നിറഞ്ഞതുമായിരുന്നു.

അവൾ വെളുത്ത അരിമൊട്ടപല്ലുകൊണ്ട് പച്ചപ്പുല്ല് ച വച്ചുതിന്നുന്നതു കാണുമ്പോൾ എന്റെ ഹൃദയം മുഗ്ധമുകമാ യിപ്പോവും! വിശന്ന വലഞ്ഞ മറ്റു കഴുതകളെപ്പോലെ അ വൾ പുല്ലിന്മേൽ പാഞ്ഞുകയറുക പതിവില്ല. ക്ഷമയോടേ ഓരോ പുല്ലും വേർപെടുത്തി തിന്നും. ചീത്ത പുല്ല് മണ ത്തു നോക്കി ഉപേക്ഷിയ്ക്കും. ഇതുകൊണ്ട്, അവൾ ഏതോ അത്യുന്നത ശ്രേഷ്ഠമായ, കുലീനകുടുംബത്തിൽപ്പെട്ട കഴുത യാവണമെന്നു എനിയ്ക്കു തോന്നി. കേവലം മാനസോല്ലാസ ത്തിനായി മാത്രമാണ് അവൾ മറ്റു കഴുതകളുടെ കൂട്ടത്തിൽ, ജോസഫ് ഡിസൂസയുടെ കടിലിനു പുറത്തു തെങ്ങുകളുടെ ചുവട്ടിൽ മേഞ്ഞു നടക്കുന്നതു്. ധനികന്മാക്ക് വിശപ്പ് ഒരു വലിയ രസമാണ്; ദരിദ്രന്മാക്കാകട്ടേ മഹത്തായ ഒരാവ ശ്യകതയും.

ഒരു ദിവസം തഞ്ചം കിട്ടിയപ്പോൾ ഞാൻ അവളുടെ അടുക്കൽ പോയി. അവൾ തെങ്ങിൻകൂട്ടത്തിനു ചുവട്ടിൽ മേഞ്ഞു നടക്കുകയായിരുന്നു. അവൾ ആശ്ചര്യകരമായ അന്ത സ്സോടേ വാൽ ആട്ടിയിരുന്നു. ഞാൻ അവളുടെ അടുക്കൽ ചെന്നു മെല്ലെ പറഞ്ഞു: 'ഏയ് സുന്ദരി, എത്ര കാലമാണ് ഈ കണ്ട ഭാവമില്ലാതെ നടക്കുക? നിന്റെ ഈ പ്രേമഭാജന ത്തെ ഒന്നു നോക്കൂ!'

'ഛീ!' അവൾ നാസാദ്വാരം വിടർത്തി കഠിനമായ വെ റുപ്പോടെ ചിനച്ചു.

'എന്താണിത്ര അവജ്ഞ? ഞാനും ഒരു കഴുതയാണ്.' ഞാൻ പറഞ്ഞു.

'പ്രേമക്കമ്പം കൂടുങ്ങിയാൽ ഓരോ ആളും കഴുതയാവും.'

അവൾ പരുഷസ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു. ഞാൻ ഒരു ക്ഷണനേരത്തേയ്ക്കു നിശ്ശബ്ദനായിപ്പോയി.

വാസ്തവത്തിൽ അവൾ നല്ല പ്രത്യുൽപന്നമതിയുള്ള പെൺകഴുതയായിരുന്നു. അവൾക്കു നല്ല പഠിപ്പും അഭ്യാസവും ഉണ്ടെന്നും അറിയാമായിരുന്നു. ഞാൻ വിചാരിച്ചു— ഞാൻ ഇവളെ വിവാഹം കഴിച്ചാൽ ജീവിതം ഐശ്വര്യപൂർണ്ണമാവും; അഥവാ സാധാരണ കഴുതകൾ ഇത്തരം പെൺകഴുതകളെ കല്യാണം കഴിച്ചാൽ പുല്ലുമേഞ്ഞു നടക്കാനും കൂട്ടുകിടാങ്ങളുണ്ടാവാനുമല്ലാതെ മറ്റൊന്നിനും പ്രയോജനപ്പെടുകയില്ല. എന്നാൽ ഇവൾ വലിയ വിദുഷിയാണു്. കർത്തവ്യപരായണയാണു്. ഈശ്വരൻ ഇവൾക്കു് സൌന്ദര്യം മാത്രമല്ല സദ്വാസനകൂടി പ്രദാനം ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്. ഇവളൊന്നിച്ചു സിനിമ കാണുകയും ചെയ്യാം. അല്പമൊന്നു വിചാരിച്ചാൽ ഞങ്ങളുടെ കുട്ടികൾ എത്രതന്നെ ബുദ്ധിരാലികളാവില്ല! കഴുതകളാവില്ല!

ഞാൻ അവളുടെ നേരെ കഴുത്തുപൊക്കിയിട്ടു പറഞ്ഞു, 'ഡാർലിങ്ങ്!' (പ്രിയതമേ!)

ഉടനേ കഴുത്തു തിരിച്ചില്ലെങ്കിൽ, എന്റെ കണ്ണു പൊട്ടിപ്പോകുമെന്നു തോന്നുമാറു് അവൾ പിൻകാലുകൾ പെരുക്കി ഒരേറു് എറിഞ്ഞു. ഞാൻ പേടിച്ചു പിന്നോട്ടു മാറി. അവൾ നാസാദ്വാരം വിടർത്തി ചീറിക്കൊണ്ടിരുന്നു. കനൽക്കട്ടപോലുള്ള കണ്ണുകൊണ്ടു് അവൾ എന്നെ തുറിച്ചുനോക്കി പറഞ്ഞു. 'ഒരു പുല്ലുവെട്ടിയുടെ കഴുതയായ തനിയ്ക്കു് എന്നെ പ്രേമിയ്ക്കാൻ നാണമില്ലല്ലൊ?'

ഞാൻ പരിഭ്രമിച്ചു ചോദിച്ചു: 'നിങ്ങളാരാണു്?' അ

വൾ പറഞ്ഞു: ഞാൻ വിക്ടർ ബ്രൂഗാസയുടെ കഴുതയാണ്. അയാൾ ജോസഫ് ഡിസൂസയുടെ എജമാനനാണ്. പത്തു ഡിസ്റ്റിലറികളുടെ ഉടമസ്ഥൻ. ഗോരാഗ്രാമത്തിൽനിന്നു വളരെ വളരെ ദൂരെ അയാളുടെ കള്ള് വില്ക്കുന്നുണ്ട്. നിങ്ങളെപ്പോലെ പുല്ല ഭേസാറില്ല. നാല വീപ്പ കള്ള് ചുമന്നു ഗോരാഗ്രാമത്തിൽനിന്നു ജോസഫ് ഡിസൂസയുടെ കടയിൽ എത്തിയ്ക്കും. പിന്നെ വൈകുന്നേരം കാലിവീപ്പകൾ മടക്കിക്കൊണ്ടുപോകും. നിങ്ങളെപ്പോലെ രാവുപകൽ കഴുതപ്പണി എടുക്കാറില്ല.'

'എന്താ മോളേ?' പെട്ടെന്നു സമീപത്തുനിന്നതന്നെ ഒരു ശബ്ദം കേട്ടു. നല്ല ജനസ്സിൽപ്പെട്ട ഒരു വയസ്സിക്കഴുത ആ ചെറുപ്പക്കാരിയുടെ അടുക്കലേയ്ക്കു വരുന്നതു ഞാൻ കണ്ടു.

'ഒന്നുമില്ല അമ്മേ!' ചെറുപ്പക്കാരി പറഞ്ഞു.

'ഈ കഴുത എന്നെ പ്രേമിയ്ക്കാൻ വന്നിരിയ്ക്കുന്നു! ഈ ചണ്ഡാതി പറയുന്നതൊന്നു കേൾക്കു!'

ആ വയസ്സിക്കഴുത എന്നെ അടിമുടി നോക്കിയിട്ടു ചോദിച്ചു: 'നിങ്ങളാരാണ്?'

ഞാൻ പറഞ്ഞുകൊടുത്തു.

അതു കേട്ടിട്ട് അവൾ പറഞ്ഞു: 'നിങ്ങളും ഞങ്ങളും തമ്മിൽ എന്തു ബന്ധം? നിങ്ങൾ ഹിന്ദുവാണ്. ഞങ്ങൾ ക്രൂസ്ത്യാനി ആണ്. എവിടെയാണ് നാട്?'

'യു. പി. യിൽ.'

'നോക്കൂ, നിങ്ങൾ യു. പി. ക്കാരനാണ്. ഞങ്ങൾ മഹാരാഷ്ട്രക്കാരും. നിങ്ങളും ഞങ്ങളും തമ്മിൽ എങ്ങനെ ചേരും? എന്താണ് ജാതി?'

'കഴുതകൾക്കും ജാതിയുണ്ടോ?' ഞാൻ ചോദിച്ചു.

'ഹായ്! പിന്നെയില്ലാതെ! എജമാന്റെ ജാതി എന്താണോ, അടിമയുടെ ജാതിയും അതുതന്നെ. അതുതന്നെയാണ് അവളുടെ മതവും. നമ്മുടെ എജമാനന്മാരുടെ അന്തസ്സനോക്കി മുഗങ്ങളായ നമ്മളെ തിരിച്ചറിയാം. മനുഷ്യൻ ചെയ്യുന്നതുതന്നെയാണ് നമ്മൾ വിചാരിയ്ക്കുന്നതും പ്രവർത്തിയ്ക്കുന്നതും.'

'എന്നാൽ മുഗങ്ങളെപ്പോലെ ആലോചിയ്ക്കുകയും പ്രവർത്തിയ്ക്കുകയും ചെയ്യുന്ന മനുഷ്യരെ ഞാൻ പലപ്പോഴും കണ്ടിട്ടുണ്ട്, ചേടത്തി!' ഞാൻ വിനയത്തോടേ പറഞ്ഞു.

ചേട്ടത്തിയ്ക്ക് ഞാൻ പറഞ്ഞതു രസിച്ചു. അവൾ പറഞ്ഞു: 'നിങ്ങൾ പഠിപ്പുള്ള കഴുതയാണെന്നു തോന്നുന്നവല്ലോ. ആട്ടെ, പറയൂ; ഞാൻ എന്റെ മകളെ നിങ്ങൾക്കു കല്യാണം കഴിച്ചുതരാമെന്നുവെച്ചാൽ എന്റെ മകളെ നിങ്ങൾ എവിടെയാണ് പാപ്പിയ്ക്കുക? എന്താണ് അവൾക്കു തിന്നാൻ കൊടുക്കുക?'

'പാപ്പിയ്ക്കാൻ വിശേഷാൽ സ്ഥലമൊന്നും ഇല്ല. ഘീസു പുല്ലുവെട്ടിയുടെ കുടിലല്ലാതെ. അയാൾ എന്നെ രാത്രി വീട്ടിനു പുറത്തു പ്ലാംമരത്തിന്മേൽ കെട്ടിയിടും. എന്നാൽ മിക്കപ്പോഴും എന്നെ അഴിച്ചുവിടുകയാണ് പതിവ്. അതിനാൽ എനിയ്ക്ക് അവിടവിടെ കുറിനടന്നു പുല്ലുതിന്നു വയർ വീർപ്പിയ്ക്കാമല്ലോ.'

'അപ്പോൾ തിന്നാൻ പുല്ല് ഇട്ടതരാറില്ലേ?'

'ഇല്ല.'

'അപ്പോൾ ഇതിന്റെ അർത്ഥം, ഞാൻ എന്റെ മകളെ നിങ്ങൾക്കു കല്യാണം കഴിച്ചു തന്നാൽ അവൾക്കും പുല്ലു കിട്ടില്ലെന്നല്ലേ?'

'പ്രേമത്തിൽ പുല്ലിന്നു സ്ഥാനമെവിടെ?' ഇഖ്ബാൽ എഴുതിയിട്ടുണ്ട്—'നിർഭയം ചാടീ പ്രണയാഗ്നിയിൽ നമുക്ക്!' പ്രേമം! ചേട്ടത്തി; പ്രേമം പ്രേമം തന്നെയാണ്. പുല്ല് പുല്ലം. എന്നെ നോക്കു, പ്രേമിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു, പുല്ലുതിന്നുകയും ചെയ്യുന്നു. ചിലപ്പോൾ പുല്ലുപോലും കിട്ടില്ല. അതിനാൽ പ്രേമംമാത്രം തിന്നുന്നു. കവ്വാലി പാടുന്നു, 'ഇതുതന്നെ പ്രേമം പ്രേമം പ്രേമം.' ചേട്ടത്തി, നിങ്ങൾ ഞാൻ പറയുന്നതു കേൾക്കു, മകളെ എനിക്കു കല്യാണം കഴിച്ചു തരു. പുല്ലിന്നു് എന്താണു്?' ഈ ലോകം വളരെ വിശാലമാണു്. ഒരു ദിക്കിലല്ലെങ്കിൽ മറെറാരു ദിക്കിൽ പുല്ലു കിട്ടാതെ വരില്ല.'

'ഒരിക്കലുമില്ല, ചേട്ടത്തി വളരെ പരുഷമായി പറഞ്ഞു. 'ഞാൻ എന്റെ മകളെ നിങ്ങൾക്കു് ഒരിക്കലും കല്യാണം കഴിച്ചു തരില്ല. അച്ഛനമ്മമാരെപ്പററി ഒരു വിവരവുമില്ല. മതവും കൊള്ളില്ല. ജാതിയും നന്നല്ല. താമസിക്കാൻ ഒരു കുടിലില്ല. കിടപ്പാടമില്ല, തിന്നാൻ പുല്ലില്ല; പഠിപ്പുള്ളവരെപ്പോലെ നിന്നു ഞായം പറയുന്നു!'

ഞാൻ അഭിമാനപൂർണ്ണമായ സ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു: 'ആ' എനിക്കു് പത്രം വായിക്കാനറിയാം. ഇതിൽ എന്താണു് മോശം?

'അതു വളരെ മോശമാണ്' ചേട്ടത്തി ദേഷ്യത്തോടെ പറഞ്ഞു; 'അട്ടത്ത കാലത്തായി ഹിന്ദുസ്ഥാനിൽ എഴുത്തും വായനയും പഠിച്ച എത്ര കഴുതകളുണ്ട്! എല്ലാവരും ഗുമസ്ത ജോലി നോക്കുന്നു; അല്ലെങ്കിൽ പട്ടിണികിടക്കുന്നു. നിങ്ങൾ തന്നെ പറയൂ, ഇന്നുവരെ എഴുത്തും വായനയും അറിവുള്ള ഏതെങ്കിലും ഓാൾ ലക്ഷപ്രഭുവാകുന്നതു നിങ്ങൾ കണ്ടിട്ടുണ്ടോ? ഒരിക്കലുമില്ല സഹോദര; ഞാൻ എന്റെ മകളെ ഏതെങ്കിലും ലക്ഷപ്രഭുവിനു കല്യാണം കഴിച്ചുകൊടുക്കും. അയാൾ ശുദ്ധ നിരക്ഷരകുക്ഷിയായ്ക്കോട്ടെ. തനി വിഡ്ഢിക്കഴുതയായ്ക്കോട്ടെ.'

എനിക്ക് ആ പെൺകഴുതയുടെ വങ്കത്തം കേട്ട് ഈറ വന്നു. എന്നാൽ കാര്യം പ്രേമമാണല്ലോ; അതുകൊണ്ട് ആ വിഷം വലിച്ചിറക്കി ഞാൻ അവളെ വീണ്ടും കാര്യം പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കാൻ ശ്രമിച്ചു.

'നോക്കൂ, അമ്മേ. ഇപ്പോഴത്തെ യുഗം പുത്തനാണ്. ഇക്കാലത്തു ജാതിയും മതവും ഒന്നും ആരും ചോദിക്കാറില്ല. നമ്മളെല്ലാം ഇന്ത്യക്കാരാണ്. നാമൊക്കെ കഴുതകളാണ്. മതി, ഇത്രമാത്രമേ വിചാരിക്കാനുള്ളൂ. ഇതു രാഷ്ട്രീയമായി ഒന്നിക്കുന്നതിന്റെ കാര്യമാണ്.'

'ധനികരും ദരിദ്രരും തമ്മിൽ എങ്ങനെയാണ് രാഷ്ട്രീയമായി യോജിക്കുക? നിങ്ങളുടെ പ്രശ്നങ്ങൾ വേറെ; ഞങ്ങളുടെ പ്രശ്നങ്ങൾ വേറെ. നിങ്ങളുടെ കാര്യം വേറെ. ഞങ്ങളുടെ കാര്യം വേറെ. നിങ്ങളുടെ ജീവിതോപായം വേറെ. ഞങ്ങളുടെ ജീവിതോപായം വേറെ. പിന്നെ ഞങ്ങൾ ഇന്ത്യക്കാരുമല്ല. ഞങ്ങളുടെ വംശപരമ്പരയും നിങ്ങളുടെയും

വെവ്വേറെയാണ്. എന്റെ മകളുടെ മുത്തച്ഛൻ—ഈശ്വരൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആത്മാവിനു ശാന്തി നല്കട്ടെ,—തനി ഇംഗ്ലീഷുകഴുതയായിരുന്നു. എന്റെ അമ്മ ഫ്രാൻസ്കാരിയും. നിങ്ങൾ കൊള്ളരുതാത്ത കുറുത്ത ഇന്ത്യൻ കഴുതയാണ്. എന്നിട്ട് എന്റെ മകളെ പ്രേമിയ്ക്കാൻ വന്നിരിയ്ക്കുന്നു. സൂക്ഷിച്ചോള്! എന്റെ മകളുടെ നേക്ക് കണ്ണുയർത്തി നോക്കുകകൂടിച്ചെയ്യു. രണ്ടു കണ്ണും കുത്തിപ്പൊട്ടിയ്ക്കും!'

ഇതു പറഞ്ഞു ചേട്ടത്തി പുറംതിരിഞ്ഞ് പിൻകാലു കൊണ്ടു് ആഞ്ഞ് ഒരേറെറിഞ്ഞു. ഞാൻ പരിഭ്രമിച്ചു് അവിടെ നിന്നു ഓടി. ഡിസൂസയുടെ കുടിലിന്റെ മുമ്പിൽ വന്നിട്ടാണ് പിന്നെ ശ്വാസം കഴിച്ചതു്. അന്നു മുതല്ക്കു് തീച്ചയാക്കി ഇനി ഒരിയ്ക്കലും പ്രേമിയ്ക്കില്ലെന്നു്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ പ്രേമിയ്ക്കാൻ കവിഭാവനമാത്രം ഉണ്ടായാൽ പ്പോരാ. പ്രേമിയ്ക്കാൻ ഇതുകൂടി ആവശ്യമാണു്: രണ്ടുനേരത്തെ പുല്ലിനും വക കാണണം. അല്ലാതെ, പെണ്ണു് പുല്ലു് ഇട്ടുതരില്ല.

അതിനാൽ ഞാൻ ആ യക്ഷിതുല്യയായ സുന്ദരിക്കഴുതയെ പ്രേമിയ്ക്കുക എന്ന വിചാരംതന്നെ കൈവെടിഞ്ഞു. എന്നിട്ടു പുല്ലു ചുമക്കാനായിത്തന്നെ സ്വന്തം ജീവിതം ഉഴിഞ്ഞിട്ടു—എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ അതാണു് ഓരോ കഴുതയ്ക്കും വിധിയ്ക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതു്.

ബോമ്പായിലെ ആരേകോളനി ഉദ്ഘാടനം. യോഗേശ്വരിയിലെ കന്നുമേയ്ക്കുന്നവരുടെ പട്ടിണിമരണം. ഫ്രീസു പുല്ലുവെട്ടിയുടെ കഴുതവില്പന. പുതിയ ആപത്തുകളുടെ ആവിർഭാവം.....

ദിവസങ്ങൾ വളരെ സുഖമായി കഴിഞ്ഞുപോവുകയായിരുന്നു. പുല്ല തുമക്കുക, പുല്ല തിന്നുക; ലായത്തിൽപ്പോയി കിടന്നുറങ്ങുക. ജീവിതം ഇതിനെക്കാൾ സുഗമമാവാൻ മറ്റെന്തുവേണം? ഈ ലോകത്തിൽ ബഹുഭൂരിപക്ഷം ആളുകളും ഇതിനെക്കാളധികം എന്താണാഗ്രഹിക്കുന്നത്? ഈ നിർമ്മലയമായ കാലഗതിയെപ്പറ്റി എന്തു പറയാനാണ്? എന്റെ കുറച്ചു ദിവസത്തെ ഈ സമാധാനജീവിതവും കൂടി അതിനു സഹിക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ബോമ്പയിൽ ഗവമ്മേണ്ടു ജനങ്ങൾക്കു ശുദ്ധമായ പാൽ സപ്ലൈ ചെയ്യാനായി 'ആരേകോളനി' എന്ന പേരിൽ ഒരു ഗോരസവ്യവസായശാല തുടങ്ങാൻ നിശ്ചയിച്ചു. സമസ്ത വിപത്തുകളും ഇങ്ങനെയുള്ള സദുദ്ദേശങ്ങ

ളിൽനിന്നാണ് തുടങ്ങുന്നത്. ഇപ്പോൾ ആക്കാണ് ബോമ്പയിൽ ശുദ്ധമായ പാൽ ആവശ്യമുള്ളത്? ബോമ്പയിലെ വീരനിവാസികൾ ഇരാണിചായയും, പൈക്കറവുകാരുടെ പകതി വെള്ളവും പകുതി പാലും ചേർന്ന ദ്രാവകവും കുടിച്ചിട്ടാണ് സകല സ്വാതന്ത്ര്യപ്പോരാട്ടങ്ങളും നടത്തിയത്; ഇതേവരെ ജീവിച്ചതും ഇപ്പോൾ ജീവിയ്ക്കുന്നതും. അവക്ക് ശുദ്ധമായ പാൽ കിട്ടുമാറാക്കുന്നതിന്റെ അർത്ഥം, അവരെ നിരന്തരം വക്കാണത്തിനും അങ്കംവെട്ടാനും ഉത്സാഹിപ്പിയ്ക്കുക എന്നതിൽക്കവിഞ്ഞ് മറെറന്താണ്? അതുകൊണ്ടതന്നെ ബോമ്പയിൽ ആരേകോളനിയുടെ തറക്കല്ലിട്ട ദിവസംമുതല്ക്ക്, സംയുക്തമഹാരാഷ്ട്രത്തിന്റെ കാര്യവും പൊങ്ങിവന്നു. ഒടുവിൽ സാധാരണ ആളുകൾക്ക് ശുദ്ധമായ പാൽ കുടിയ്ക്കാൻ കൊടുത്തിട്ട് ഇവയല്ലാതെ മറെറന്താണ് ആശിയ്ക്കാനുള്ളത്?

ഈ ഇരാണിചായതന്നെയാണ് ഗുജറാത്തിലും മഹാരാഷ്ട്രത്തിലും താളമേളങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കിയിരുന്നത്. അഥവാ പാല് എല്ലായ്പോഴും ആളുകളെ വിഭജിച്ചുനിർത്തുന്നു. ഒന്നാമതായി പഞ്ചാബിന്റെ കാര്യം എടുക്കാം. പാലു കുടിച്ചു ശീലിച്ചവരാണ്; അതുകൊണ്ടതന്നെ വിഭജിയ്ക്കപ്പെട്ടു. അപരാധം പാലിന്റെതന്നെയാണ്; അപരാധി പാവപ്പെട്ട ഇംഗ്ലീഷുകാരാണെന്നാണ് സമർത്ഥിയ്ക്കുന്നത്. അല്ലെങ്കിൽ സാഹബ്, നിങ്ങളൊന്നും ചെയ്യില്ലെങ്കിൽത്തന്നെ, പാൽ തനിയേ ഒരു പാത്രത്തിൽ വെച്ചാൽ അതു സ്വയംതന്നെ വിഭജിയ്ക്കപ്പെട്ടുപോവാനുള്ള ഒരു ശക്തി അതിനുണ്ട്: തനി പാല് വേറേ, തനി വെള്ളം വേറേ. മനുഷ്യചരിത്രത്തിലെ ഇത്തരം കൊച്ചു കൊച്ചു സംഗതികളിൽനിന്നാണ് വളരെ ദൂരവ്യാപകമായ പരിണാമങ്ങൾ ഉണ്ടാവുന്നത്. ഉദാഹരണം—

ഹഡ്സൺ ബിൽകാസിം ഇന്ത്യയെ ആക്രമിയ്ക്കുന്നതിനുപകരം

ചീനയെ ആക്രമിച്ചിരുന്നുവെങ്കിൽ, ഇന്നു പാക്കിസ്ഥാൻ ചീനയിലായേനേ. നെപ്പോളിയൻ പാനിപത്തിൽ ജനിച്ചിരുന്നുവെങ്കിൽ, വാട്ടർലൂ യുദ്ധത്തിൽ ഇംഗ്ലീഷുകാർ വിജയം നേടുമായിരുന്നില്ല. കൊളമ്പസ്സിന്റെ കപ്പൽ സമുദ്രത്തിൽ മുങ്ങിപ്പോയിരുന്നുവെങ്കിൽ, അമേരിക്ക കണ്ടുപിടിക്കപ്പെടുമായിരുന്നില്ല. സാധുവായ കൊളമ്പസ്സ് ഗാലിബിന്റെ ഈ വരികൾ ഉരുവിടുമായിരുന്നു: "മുങ്ങിയാൽ ഞാൻ ഉണ്ടാവില്ല; ഉണ്ടായില്ലെങ്കിൽ എനിക്കെന്താണ്?"

ഈ കാരണത്താൽതന്നെയാണ് ഞാൻ പറയുന്നത്: ആരേ കോളനി ഉണ്ടാക്കിയിരുന്നില്ലെങ്കിൽ, മഹാരാഷ്ട്രസംസ്ഥാനം ഉടലെടുക്കുമായിരുന്നില്ല. ഇതു പാലിന്റെ കഥയാണ്. പാൽ വിഭജനത്തിനു കാരണമാവുന്നു.

ബോമ്പായിലെ മാന്യന്മാർ ഒട്ടുമുക്കാലും ഒരു നൂറാണ്ടുകാലമായി ഇറാനികളുടെ കടിച്ചാൽപ്പൊട്ടാത്ത ചായ കുടിച്ചു ജീവിക്കുകയായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ അവർക്കു ശുദ്ധമായ പാൽ കുടിക്കാൻ കിട്ടിത്തുടങ്ങിയതോടെ അവരുടെ ദേഹനശക്തി തകരാറിലായി. ജനങ്ങളുടെ ദേഹനശക്തി തകരാറിലാവുമ്പോൾ അവർ പലപല ആവശ്യങ്ങൾ ഉന്നയിക്കാൻ തുടങ്ങുന്നു. "ഞങ്ങൾക്കു മഹാരാഷ്ട്രം വേണം. ഞങ്ങൾക്കു പ്രവൃത്തി വേണം. ഞങ്ങൾക്കു ഭക്ഷണം കിട്ടണം. ആരേ കോളനി പാൽ കിട്ടുന്നതു കുറഞ്ഞ വിലയ്ക്കും സമൃദ്ധിയായും ഓരോ വസ്തുവും ഞങ്ങൾക്കു കിട്ടണം."

ഇക്കാരണംകൊണ്ടുതന്നെയാണ് പണ്ടു രാജ്യം ഭരിച്ചിരുന്നവർ, ജനങ്ങളുടെ യാതൊരാവശ്യത്തെയും ഒരിക്കലും

നിറവേറാതിരുന്നത്. ഇതുനിമിത്തം ജനങ്ങളുടെ ദഹനശക്തി എല്ലായ്പോഴും വളരെ നന്നായിരുന്നു. എന്നാൽ ഇപ്പോൾ എന്തു സിദ്ധൌഷധം കൊടുത്താലും ശരിയാവാതിരിക്കത്തക്കവണ്ണം അതു തകരാറിലായിരിക്കുന്നു.

ആരേകോളനി നിർമ്മാണംമൂലം ജനങ്ങളുടെ ദഹനശക്തി തകരാറിലായി; പൈക്കറവുകാരുടെ പാൽവില്പന കുറഞ്ഞുപോയി. അനേകായിരം പൈക്കറവുകാർക്കു തൊഴിലില്ലാതായി. അവർ തങ്ങളുടെ ഓരോ ഭാവിപ്രയത്നവും കുറിക്കാരെ സ്ഥിരപ്പെടുത്താനായിവിനിയോഗിച്ചു. ചിലപ്പോൾ പാലിന്റെ അംശം കുറച്ചും വെള്ളം കൂട്ടിയും, ചിലപ്പോൾ പല്ലിന്റെ അംശം കുറച്ചും. വെള്ളത്തിന്റെ അംശം കുറച്ചാലാകട്ടെ, തകരാറ് കൂടുതലാവും. ആരേകോളനിയുടെ മുമ്പിൽ ഇതൊന്നും ഫലിച്ചില്ല. ആരേകോളനിയിലെ പാൽ സർവ്വർക്കും പ്രിയംകരമായിത്തീർന്നു. തനിയായി വ്യാപാരം ചെയ്യുന്ന പൈക്കറവുകാർക്ക് തങ്ങളുടെ വമ്പിച്ച ലാഭം പോയ്പോയി. ശുദ്ധമായ പാൽ വില്ക്കുകയാണെങ്കിൽ, അതും ആരേകോളനിയിലേതിനേക്കാൾ സ്വല്പം കുറഞ്ഞ വിലയ്ക്കു വില്ക്കുകയാണെങ്കിൽത്തന്നെ അവർക്ക് പെറിയൊരു ലാഭമെടുക്കാൻ കഴിയും. എന്നാൽ ഇത് വ്യാപാരത്തിനു നിരക്കാത്തതാണ്. നമ്മുടെ ജീവിതവ്യവസ്ഥയിൽ മായംകലർത്താതെ വ്യാപാരംചെയ്യാൻ സാദ്ധ്യമല്ല. ഉദാഹരണം: പാലിൽ വെള്ളം, സാഹിത്യത്തിൽ ലൈംഗികമായ വൃത്തികേട്, ആട്ടമാവിൽ അറക്കപ്പൊടി, സമസ്യഷ്ടിദോഷത്തിനു മതത്തിന്റെ കാഷായവസ്ത്രം, നെയ്യിൽ എണ്ണ, ഭരണത്തിൽ കൊഴത്ത കൈക്കൂലി— ഇതെല്ലാം വ്യാപാരത്തിന്റെ പ്രഥമനിയമമാണ്.

പൈക്കറവുകാരുടെ പാൽവില്പന നിലച്ചപ്പോൾ, ഫ്രീസുവിന്റെ പല്ലുവില്പനയും നിന്നുപോയി. അതിനാൽ വീട്ടിൽ ഫ്രീസുവും ഭാര്യയും കുട്ടികളും പട്ടിണി കിടക്കാൻ തുടങ്ങി. ഒരു ദിവസം ജോസഫ് ഡിസൂസയുടെ കടിലിൽ ഫ്രീസു പല്ലുവെട്ടി എന്നെ വില്ക്കാൻ ആലോചിയ്ക്കുക എന്നേടത്തോളം എത്തി സ്ഥിതി. ഈ സൂത്രം രമജാനി കസായിയാണ് അയാളെ പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കിയത്.

അയാൾ എട്ടത്തിട്ടു: 'നിങ്ങൾ ഈ കഴുതയെ എന്റെ കയ്യിൽ വില്ക്കാനേല്പിച്ചാൽ ഞാൻ നിങ്ങൾക്ക് ഇതിന്നു ഇരുപത്തഞ്ചു രൂപ തരാം.'

ജോസഫ് പറഞ്ഞു, 'ആ', രമജാനി പറയുന്നതൊക്കെ ശരിയാണ്. ഈയിടെയായി തന്റെ പല്ല് എവിടെയും വില്ക്കുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് താൻ ഈ കഴുതയെവെച്ച് എന്തു ചെയ്യും? പിന്നെ ഞാൻ തനിയ്ക്കു തരാൻ ബാക്കിയുള്ള എഴുപ്പിക കൂടി ഈ തുകയിൽനിന്നു കുറയും.'

ഞാൻ വാതിലിന്നടുക്കലേയ്ക്ക് പതുക്കെച്ചെന്നു തികച്ചും നിശ്ശബ്ദമായി അവർ പറയുന്നതു കേട്ടു.

ഫ്രീസു പറഞ്ഞു: 'ഈ കഴുതയ്ക്കുവേണ്ടി എനിയ്ക്കു യാതൊന്നും ചെലവിടേണ്ടിവരുന്നില്ല. പകൽ മുഴുവൻ പുല്ലുമേഞ്ഞുനടന്നു ഇതു വീട്ടിന്നു പുറത്തുവന്നു കിടന്നുകൊള്ളും. പകൽ മുഴുവൻ എന്റെ കുട്ടികൾ ഇതിന്മേൽ സവാരി ചെയ്യുന്നു. ഒന്നോ, പകുതിയോ കെട്ട പുല്ല വില്ക്കാറുമുണ്ട്.'

രമജാനി പറഞ്ഞു, 'ഒന്നോ അരയോ കെട്ട് പുല്ല്

തനിക്കു തനിയേ തലയിലേറ്റി നടന്നു വിറ്റുകൂടേ? താൻ തന്നെ ആലോചിയ്ക്കു. തികച്ചും ഇരുപത്തഞ്ചു രൂപ തരാം. അധികം സ്നേഹത്തിന്റെ പേരിലാണു്. അല്ലെങ്കിൽ ഈ കഴുതയ്ക്കു പതിനഞ്ചു രൂപയേ വിലമതിയ്ക്കു.'

ഘീസു പറഞ്ഞു, 'നിങ്ങൾ ഈ കഴുതയെ കൊണ്ടുപോയി എന്തുചെയ്യും?'

രമജാനി ഒരു നെടുവീർപ്പിട്ടു പറഞ്ഞു. 'ഈ ലോകത്തിൽ ജീവിയ്ക്കാൻ വളരെ പ്രയാസമാണു്. ഈയിടയായി ആട്ടുകളും ചെമ്മരിയാട്ടുകളും വല്ലാതെ ചടച്ചു മെലിഞ്ഞിരിയ്ക്കുന്നു. ഒന്നിന്മേൽനിന്നു് മൂന്നു സേർ മാംസം കിട്ടാൻ തന്നെ ഞെരുക്കം. തന്റെ ഈ കഴുത നല്ലവണ്ണം തടിച്ചുകൊഴുത്തു വീർത്തിരിയ്ക്കുന്നു. ഇതിൽനിന്നു ധാരാളം മാംസം കിട്ടും.'

'അപ്പോൾ നിങ്ങൾ കഴുതമാംസം വില്ക്കുമോ?' ഘീസു ആശ്ചര്യത്തോടേ ചോദിച്ചു.

'പിന്നെന്താ! ആട്ടമാംസത്തിൽ കലർത്തി വില്ക്കും! രമജാനി പറഞ്ഞു.

'ആട്ടമാംസത്തിൽ കലർത്തി വില്ക്കുകയോ!' ഘീസു അമ്പരപ്പോടേ ആവർത്തിച്ചു.

'ഇതിൽ എന്താണിത്ര അമ്പരക്കാനുള്ളതു"?' രമജാനി തെല്ലു ദേഷ്യത്തോടേ ചോദിച്ചു: 'തന്റെ കറവുകാർ പാലിൽ വെള്ളം ചേർത്തു വില്ക്കാറില്ലേ?'

ഘീസു വീണ്ടും കണ്ണുരുട്ടി മിഴിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു, 'എന്നാൽ കഴുതമാംസം? ആളുകൾ അറിയില്ലേ?'

'ഇതൊക്കെ ഓരോരുത്തരുടെ വ്യാപാരരഹസ്യമാണ്',, രമജാനി പറഞ്ഞു. 'ആട്ടമാംസത്തിൽ നായമാംസം കലത്തി വില്ക്കുന്ന മിടുക്കന്മാരെ ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ട്. ഞാൻ കഴുതമാംസമേ വില്ക്കുകയുള്ളു. പിന്നെ മാംസം കൂട്ടിക്കലത്തിയതിനെപ്പറ്റി യാതൊരു വിവരവും കിട്ടുകയുമില്ല.'

എന്റെ കാലുകൾ ഭയംകൊണ്ടു മരവിച്ചിരുന്നു. ആരോ എന്റെ ഓരോ കാലിലും നാലുമന്നുവീതം തൂക്കമുള്ള കല്ലുകൾ കെട്ടിയിട്ടുണ്ടെന്നു് എനിയ്ക്കു തോന്നി. ഞാൻ ചുമരിന്നടുക്കൽ വാതിലിനോടു പിൻപറ്റിനിന്നു് ഈ സംഭാഷണം കേൾക്കുകയായിരുന്നു. എന്റെ ജീവിതത്തെയും മരണത്തെയും നിർണ്ണയിയ്ക്കുന്ന ആ സംഭാഷണം. ഘ്രീസു അവസാനമായി എന്താണു പറയുന്നതെന്നു കേൾക്കാൻ ഞാൻ ആഗ്രഹിച്ചു. ഒരു മിണ്ടാപ്രാണി ഇത്രയും കാലം ജീവൻ പണയം വെച്ചു് അയാൾക്കുവേണ്ടി കഠിനമായി ജോലിയെടുത്തു. അതിനു പകരം ഒരു പുല്ലിൻകൊടിപോലും വാങ്ങിയിട്ടില്ല. ഈ മനുഷ്യന്റെ ഉള്ളിൽ നന്ദിയുടെ ഒരു തരിപോലും ഉണ്ടാവില്ലെന്നോ?

ഘ്രീസു പറഞ്ഞു, 'ഈ കഴുത എന്നോടും എന്റെ കുട്ടികളോടും വല്ലാതെ ഒട്ടിച്ചേർന്നിരിയ്ക്കുന്നു. അതിനെ കൊല്ലാൻ എന്റെ ഹൃദയം ആഗ്രഹിയ്ക്കുന്നില്ല. ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ രണ്ടുകുട്ടികളും ഉറ്റ ചങ്ങാതികളായിരിയ്ക്കുന്നു.'

'ഇതാ കുടിച്ചോളൂ,' രമജാനി അയാളുടെ ഗ്ലാസ്സു നിറച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു, 'എന്നാൽ നിങ്ങൾ എവിടെയ്ക്കാണു് അതിന്റെ ജീവൻ കൊണ്ടുപോകുന്നതു്? ജീവൻ എടുക്കുന്നതും കൊടുക്കുന്നതും മുകളിലുള്ള ആളാണു്!' രമജാനി തട്ടി

ന്നനേരെ വിരലുയർത്തിക്കാണിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. "എന്നാൽ നിങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ കഴുതയെ എനിയ്ക്കു വില്ക്കുന്നതേയുള്ളൂ."

ഡ്രൈവർ കർണ്ണൽസിംഹൻ സംഭാഷണം മുറിച്ചുകൊണ്ടു ചോദിച്ചു: "എടോ, ഇന്നലെ താൻ എവിടെ പോയിരുന്നു രമജാനി? ഇവിടെ വന്നില്ലല്ലോ".

"ചേട്ടാ, ഞാൻ ശക്കീലാബാനി ഗഡ്വാലിയുടെ കച്ചേരി കേൾക്കാൻ പോയിരുന്നു. പഹയൻ എന്തുപോലെ പാടുന്നു!"

രമജാനി ആദ്യം മൂളിക്കൊണ്ടിരുന്നു പിന്നെ ഉറക്കെയുറക്കെ പാടാൻ തുടങ്ങി. ഘീസു ഊക്കിൽ തലയാട്ടാനും ആരംഭിച്ചു. കർണ്ണൽസിംഹൻ ഒരു കാലിട്ടിന്നിന്മേൽ താളം പിടിച്ചു. ഞാൻ ആശ്വാസത്തോടെ നെടുവീർപ്പിട്ടു. ജീവൻ രക്ഷപ്പെട്ടു. അടുത്തണഞ്ഞു മരണം മറഞ്ഞുപോയി ഘീസു പല്ലുവെട്ടി ലഹരിമൂത്തപ്പോൾ പറഞ്ഞു, "ഇരുപത്തഞ്ചല്ല, ഇരുപത്തയ്യായിരം തന്നാൽത്തന്നേ എന്റെ കഴുതയെ വില്ക്കില്ല."

"ചങ്ങാതി, നിന്റെ കഴുതയുടെ കാര്യം ആരാണ് പറഞ്ഞത്?" ജോസഫ് അല്പം ക്രോധത്തോടെ പറഞ്ഞു, "രമജാനിയുടെ പാട്ടു കേൾക്കട്ടെ."

എന്നാൽ ഘീസുവിന്നു ശ്രുതിമൂത്തിരുന്നു. അയാൾ ഊക്കിലൂക്കിൽ കയ്യിളക്കിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു, "ഇരുപത്തഞ്ചു ലക്ഷം തന്നാൽപ്പോലും ഞാൻ എന്റെ കഴുതയെ വില്ക്കില്ല. ഈകഴുത എനിയ്ക്കു അത്രയധികം ഉപകാരം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. എ

നിയ്യും എന്റെ കുട്ടികൾക്കും. ആയുഷ്കാലം മുഴുവൻ ഞാൻ ഇതിനെ എന്റെ അടുക്കൽ നിർത്തും. ഇരുപത്തഞ്ചുകോടി തന്നാലും ഈ കഴുതയെ കൊടുക്കില്ല. ഫ്രീസു ഇതേവരെ ആരുടേയും ജീവൻ എടുത്തിട്ടില്ല. ഇതു ഞങ്ങളുടെ മതവിശ്വാസത്തിനെതിരാണ്.''

''മതവിശ്വാസവുംകൊണ്ടു വീണ്ടും ഇടയിൽ ചാടി,' കണ്ണൽസിംഹൻ ശ്രുണിയോടെ പറഞ്ഞു: ജോസഫ്, പണ്ടാതി, വേഗം ഇയാളുടെ ഗ്ലാസ്സ് നിറച്ചുകൊടുക്കു.''

'എവിടെനിന്നു നിറയ്ക്കാനാണ്?' ജോസഫ് ക്രോധത്തോടെ പറഞ്ഞു, 'ഏഴു രൂപയ്ക്ക് മുമ്പേ കുടിച്ചുതീർത്തിരിയ്ക്കുന്നു. എന്തുകണ്ടു കൊടുക്കാം, കടം?'

'നിറയ്ക്കു, നിറയ്ക്കു', ഫ്രീസു ഉറക്കെ ഗർജ്ജിച്ചു, 'ഭഗവാനാണ് എല്ലാം തരുന്നതു. എവിടെനിന്നെങ്കിലും വാങ്ങി നിങ്ങളുടെ കടം വീട്ടും'

'കടം വീട്ടിയാൽ അപ്പോൾ കുടിയ്ക്കാനും തരും.' ജോസഫ് പറഞ്ഞു: 'ഇനി ഒരു തുള്ളി തരില്ല.'

ഫ്രീസു തന്റെ ഒഴിഞ്ഞ ഗ്ലാസ്സിന്റെ നേർക്കു നോക്കിയിട്ടു രമജാനിയോടു പറഞ്ഞു: 'എന്റെ ഗ്ലാസ്സ് കാലിയായിരിയ്ക്കുന്നു.'

'ഇനിയും കാലിയായിരിയ്ക്കും,' ജോസഫ് പരുഷഭാവത്തോടെ പറഞ്ഞു.

'ഒരു രൂപ തരൂ.' ഫ്രീസു രമജാനിയോടു പറഞ്ഞു.

രമജാനി കീശയിൽനിന്ന് ഇരുപത്തഞ്ചു രൂപ പുറത്തെടുത്തു പറഞ്ഞു, 'ഒന്നല്ല, ഇരുപത്തഞ്ചു തരാം.'

ഫ്രീസു ഒരു ക്ഷണനേരം ആ ഇരുപത്തഞ്ചു രൂപയുടെ നേക്കു നോക്കി. ഒരു ക്ഷണനേരം സംശയിച്ചു നിന്നു. പിന്നെ പെട്ടെന്ന് അയാളുടെ കയ്യ് ആ ഇരുപത്തഞ്ചു രൂപയുടെ നേക്കു നീണ്ടു. അയാൾ ഉടനെ രൂപ കീശയിലിട്ടു പറഞ്ഞു, 'നടക്കു, കഴുത നിങ്ങളുടെയായി. ഇതാ ജോസഫ് ചേട്ടൻ, ഇനി എനിയ്ക്കു റാക്ക് തരൂ.'

രമജാനി എന്റെ കഴുത്തിൽ കയറിട്ടു എന്നെ കൊണ്ടുപോവുമ്പോൾ, ആടിയാടി നടന്നുകൊണ്ട് അയാൾ പാടി:-

അർസേ-നിയാസേ-ഇശ്ക്കേ കാബിൽ നഹി രഹാ,
ജിസ് ദിൽ പേ ഹമ്കോ നാസ് ഥാവോ ദിൽ നഹി രഹാ

പെട്ടെന്നു ഞാൻ തിരിച്ചടിച്ചു:

ജാതാഹുദാഗേ-ഹസരതേ-ഹസ്തീ ലിയേ ഹുയേ
ഹുശ്മത്-കുശ്താദർഖൂരേ മനാ ഫിൽ നഹി രഹാ.

പെട്ടെന്നു രമജാനി ഞെട്ടിയിട്ടു അങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടും നോക്കി. എന്റെ നേരേ നോക്കി. വീണ്ടും എന്നെ കയറിട്ടു വലിച്ചു മുന്നോട്ടു നടന്നു. ഈ ശബ്ദം എവിടെനിന്നാണ് പുറപ്പെട്ടതെന്നു അയാൾക്കു തെല്ലും മനസ്സിലായില്ല. അയാളുടെ മുഖത്തു ഞാൻ ഭയത്തിന്റെ ഒരു നിഴലാട്ടം കണ്ടു. രാത്രിയിലെ ഇരുട്ട് വല്ലിച്ചുവരികയായിരുന്നു. തന്റെ ഹൃദയത്തിലെ ഭയമകറ്റാനായി രമജാനി ഉറക്കെയുറക്കെ പാടിക്കൊണ്ട് എന്നെ നടത്തിക്കൊണ്ടുപോയി. പാടിയതു വീണ്ടും വീണ്ടും ആവർത്തിച്ചു.

1943

അർസേ-നിയാസേ-ഇശ്ക്കേ കാബിൽ നഹി രഹാ,
ജിസ്ദിൽപേ ഹമ്കോ നാസ് ഥാ വോ ദിൽ നഹി രഹാ

ഞാൻ പൂർവ്വാധികം ഉച്ചസ്ഥായിയിൽ പാടി.

മർനേകി ഏദിൽ ഔർ നീ ദർ തദ്ബീർ കർ കി മൈ
ശായാനേ ദസ്തേ-ബാജൂ ഏ കാതിൽ നഹി രഹാ.

രമജാനി ഭയംകൊണ്ട് വിറയ്ക്കാൻ തുടങ്ങി. അയാൾ വഴിയിൽ അങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടും നോക്കി. എന്നാൽ ആരെയും കണ്ടുകിട്ടാഞ്ഞതിനാൽ രാത്രിയിലെ കൂരിരുട്ടിൽ ഗർജ്ജിച്ചു.

'ആരാണ് സംസാരിക്കുന്നത്?'

ഞാൻ പറഞ്ഞു, 'ഞാൻ തന്നെ. ഈ കഴുത.'

'നിയ്യോ?' രമജാനിയുടെ കണ്ണുകൾ വട്ടംവെച്ചു. 'നീ ഒരു കഴുതയായിട്ട് മനുഷ്യരുടെ ഭാഷ സംസാരിക്കുന്നുവോ?'

ഞാൻ പാഞ്ഞു: 'മനുഷ്യരുടെ ഭാഷ ഒരിക്കലും സംസാരിക്കില്ലെന്നു ഞാൻ വിചാരിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ ജീവൻ അപകടത്തിലാവുമ്പോൾ, മനുഷ്യരുടെ കൃതഘ്നത കണ്ണിനുമുമ്പിൽ പ്രത്യക്ഷമാവുമ്പോൾ ഗാലിബ്പിന്റെകൂടെ പാടാൻ തോന്നുകയാണ്.

'ഇതു വല്ലാത്ത മാരണമായിത്തീർന്നു.' രമജാനി ഉച്ചത്തിൽ ഗർജ്ജിച്ചു. പരിഭ്രമത്തിൽ അയാളുടെ കയ്യിൽനിന്നു കയറിന്റെ പിടുത്തം വിട്ടു. എന്നിട്ടു പുറംതിരിഞ്ഞു പാഞ്ഞു. ഞാൻ അയാളെ വിളിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു, 'രമജാനി ചേട്ടാ! ഏയ്, രമജാനി! ഒന്നു കേൾക്കൂ!'

എന്നാൽ അയാൾ ഒരൊറ്റത്തവണയെങ്കിലും പിന്നിലേയ്ക്കു തിരിഞ്ഞുനോക്കിയില്ല. ഭ്രാന്തന്മാരെപ്പോലെ ഭയപ്പെട്ട് ആർത്തുവിളിച്ചു എന്തോ പാടിക്കൊണ്ട് അവിടെനിന്നും അപ്രത്യക്ഷനായി.

ഞാൻ തലതാഴ്ത്തി പതുക്കെപ്പതുക്കെ അടിവെച്ചു തിരിഞ്ഞുനടക്കാൻ തുടങ്ങി. കുറെനേരം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ജോസഫിന്റെ കുടിലിന്നു പുറത്ത് എത്തിച്ചേർന്നു. എന്നാൽ ഘീസു പുല്ലുവെട്ടി ആ സമയത്ത് അവിടെനിന്നു പോയ്കഴിഞ്ഞിരുന്നു; കർണ്ണൽസിംഹനും. ഈ സമയത്തു ജോസഫ് തനിയേ കുടിലിന്നു പുറത്ത് ഒരു ബെഞ്ചിന്മേൽ ഇരുന്നു ഒട്ടുവിലത്തെ പാത്രം അകത്താക്കുകയായിരുന്നു. എന്നെ കണ്ടഉടനേ അയാൾ മുന്നോട്ടു ചാടി എന്റെ കയർ കയ്യിലെടുത്തിട്ടു പറഞ്ഞു, 'കയറുപൊട്ടിച്ചു ജീവൻ രക്ഷപ്പെടുത്തിപ്പോന്നുവോ? എന്നാൽ രക്ഷപ്പെട്ട് എവിടെപ്പോകും കഴുതേ? നേരം വെളുത്താൽ രമജാനിയെ വിവരം അറിയിച്ചാം.'

ഇതു പറഞ്ഞ് എന്നെ ഒരു തെങ്ങിനോടു കൂട്ടിക്കെട്ടി. ഞാൻ തഞ്ചംനോക്കി ജോസഫിനോടു പറഞ്ഞു: 'ജോസഫ്!'

'എന്ത്!' അയാൾ അശ്ചര്യത്തോടെ നിലവിളിച്ചു. 'ഞാൻ പറഞ്ഞു.' നിലവിളിച്ചുണ്ട്. നിങ്ങളൊരു പഠിപ്പുള്ള

ആളായതുകൊണ്ടാണ് ഞാൻ നിങ്ങളോട് സംസാരിയ്ക്കുന്നതു്. കഴുതയായ ഞാനാണ് സംസാരിയ്ക്കുന്നതു്.'

'എന്ത്, എനിയ്ക്കു ലഹരി മുത്തുവോ?' ജോസഫ് തന്നത്താൻ ചോദിച്ചു.

'ലഹരി മുത്തുവോ എന്തോ! എന്തായാലും ഇതു തികച്ചും സത്യമാണ്. ഇപ്പോൾ നിങ്ങളുടെ ലഹരിയല്ല സംസാരിയ്ക്കുന്നതു്. ഈ കഴുതയാണ് സംസാരിയ്ക്കുന്നതു്. കുട്ടിക്കാലത്തുതന്നേ ഞാൻ മനുഷ്യഭാഷ സംസാരിയ്ക്കാൻ പഠിച്ചിരുന്നു.'

ഇതു പറഞ്ഞു ഞാൻ ജോസഫിനെ എന്റെ കഥ കുറച്ചു പറഞ്ഞു കേൾപ്പിച്ചു. അയാൾ എന്റെ കഥ കേട്ടിട്ടു പറഞ്ഞു, 'എന്റെ ഈശ്വരാ! തെല്ലും വിശ്വാസം വന്നില്ല. എന്നാൽ ഇപ്പോൾ നിങ്ങൾ എന്റെ മുമ്പിൽവെച്ചു സംസാരിച്ചതുകൊണ്ടാണ്, നിങ്ങൾ പണ്ഡിറ്റ് നെഹ്രുവുമായി കൂടിക്കാഴ്ച ലഭിച്ച ആ പ്രസിദ്ധിയുള്ള കഴുതയാണെന്നു വിശ്വാസം വന്നതു്. ഇപ്പോൾ ഓർമ്മവന്നു, ഞാൻ ഇതിനെപ്പറ്റി പത്രങ്ങളിലും വായിയ്ക്കുയുണ്ടായി. കല്പിയ്ക്കു, ഞാൻ താങ്കൾക്കു എന്തു സേവനമാണ് ചെയ്യേണ്ടതു്?

ഞാൻ പറഞ്ഞു: 'രമജാനിയുടെ കയ്യിൽനിന്നു് എന്റെ ജീവനെ രക്ഷിയ്ക്കാൻ കഴിയുമോ?'

'അതെങ്ങനെയാണ്?' ജോസഫ് ചോദിച്ചു. 'രമജാനി ഇങ്ങുപത്തഞ്ചുരുപയ്ക്കു ഘീസുവിന്റെ പക്കൽ നിന്നു നിങ്ങളെ വാങ്ങിയിരിയ്ക്കുന്നുവല്ലോ?'

'ഇരുപത്തഞ്ചുരൂപയ്ക്ക് നിങ്ങൾ എന്റെ ജീവനെടുക്കാൻ സമ്മതിയ്ക്കുമോ?'

'ബോമ്പായിൽ മാന്യന്മാർ പത്തുരൂപയ്ക്ക് ജീവനെടുക്കാൻ തയ്യാറാണ്'. അതും മനുഷ്യന്റെ ജീവൻ. നിങ്ങളൊരു കഴുതയാണല്ലോ. പഠിപ്പുണ്ടെന്നുള്ളതു നേരുതന്നെ. എന്നാൽ അതുകൊണ്ടെന്തുള്ള! ലോകമഹായുദ്ധത്തിൽ ഞാൻ ഒരു പട്ടാളക്കാരനായിരുന്നു. ലക്ഷക്കണക്കിലാളുകളെ കൊന്നു രൂപയ്ക്കുവേണ്ടി രക്തക്കളത്തിലും തീക്കുണ്ഡത്തിലും തള്ളിവിട്ടിരുന്നതു ഞാൻ എന്റെ സ്വന്തം കണ്ണുകൊണ്ടു കണ്ടിട്ടുണ്ട്. നിങ്ങളൊരു വെറും കഴുതയാണല്ലോ.'

'അവരും കഴുതകളായിരുന്നു', ഞാൻ അത്യന്തം കടുത്ത സ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു. 'ഓർത്തു നോക്കിയാൽ യുദ്ധത്തിലെ ഏറ്റവുമുടലിൽ മനുഷ്യരുടെ ജീവൻ ആടുമാടുകളുടെ ജീവനെക്കാൾ എളുപ്പത്തിൽ നഷ്ടപ്പെട്ടുപോവുന്നുണ്ട്. ഹിരോഷിമയിൽ ഒരു ബോമ്പ് എത്രലക്ഷം ആളുകളുടെ ജീവനെ അപഹരിച്ചു! ഒന്നു കണക്കുകൂട്ടൂ, ഓരോ ആൾക്കും ഇരുപത്തഞ്ചുരൂപപോലും വില വീണിട്ടുണ്ടാവില്ല.'

ജോസഫ് പറഞ്ഞു: 'ഈ കണക്കുനോക്കിയാൽ ഒരു കഴുതയ്ക്കു ഒരു മനുഷ്യന്റെ ജീവനേക്കാൾ കൂടുതൽ വിലകിട്ടി എന്നു കരുതി നിങ്ങൾ സന്തോഷിയ്ക്കുണ്ടതാണ്.'

ഞാൻ അയാൾപറഞ്ഞതു കേട്ടില്ലെന്നുനടിച്ചു പറഞ്ഞു: 'ആ ആൾക്കാരെല്ലാം യാതൊരുപയോഗവുമില്ലാതെ ലക്ഷക്കണക്കിൽ ആളുകളെ യന്ത്രത്തോക്കിന്നു തീറ്റികൊടുത്തു. അവരുടെ മാംസം ആട്ടിൻമാംസത്തിൽ കലർത്തി വിറ്റിരുന്നു

വെങ്കിൽ അവക്ക് അതിനെക്കാൾ കൂടുതൽ ലാഭം കിട്ടിയേനേ. കാരണം ലാഭമാണല്ലോ അവരാഗ്രഹിക്കുന്നത്.

'നിങ്ങൾ എന്തൊരു ഭയംകരകാര്യമാണ് ഇപ്പറയുന്നത്?' ജോസഫ് ഉറക്കെച്ചോദിച്ചു.

'ഇരുപത്തഞ്ചു രൂപക്കു ഒരു കഴുത്തിലെ കയർ മറ്റൊരാളുടെ കയ്യിൽ ഏല്പിച്ചുകൊടുക്കുന്ന ജീവിതംപോലെ അത്ര ഭയംകരമല്ല.'

'നിങ്ങൾക്കെന്തു വേണം?'

'എനിക്കു ജീവിച്ചിരിക്കണമെന്നുണ്ട്,' ഞാൻ ഇടറിയ സ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു. 'എന്നെപ്പോലെ കോടിക്കണക്കില്ലുള്ള ആളുകൾ ഈ ലോകത്തിൽ ജീവിച്ചിരിപ്പുണ്ട്. അവർ പമ്പരവിഡ്ഢികളും ഭീരുക്കളുമായ തനി കഴുതകളാണ്. എന്നാൽ ഞങ്ങളെല്ലാം ജീവിച്ചിരിക്കാനുള്ള അധികാരമാവശ്യപ്പെടുന്നു. ഞങ്ങളിലാർക്കും കഴുത്തിൽ കയറിടണമെന്നില്ല.'

'ഈശ്വരന്റെ പട്ടാള ആപ്പീസറാകണ്ട,' ജോസഫ് പറഞ്ഞു. 'സ്വന്തം കാര്യം പറഞ്ഞാൽ മതി.'

'നിങ്ങൾ എന്നെ രമജാനിയുടെ പക്കൽനിന്നു വാങ്ങണമെന്നാണ് എന്റെ ആഗ്രഹം.'

'അയ്യയ്യോ! ഒരു കഴുതയുടെ ജീവനെ രക്ഷിക്കാൻ രമജാനിക്കു ഇരുപത്തഞ്ചു രൂപ കൊടുക്കുകയോ! അത്തരം കഴുതയല്ല ഞാൻ!' ജോസഫ് പൊടിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

'നിങ്ങൾ ഞാൻ പറയുന്നതു മുഴുവൻ കേൾക്കു: എന്നിട്ടു പറയു,' ഞാൻ അയാളെ മനസ്സിലാക്കാനായി തുടർന്നു. 'ഇ

തിൽ നിങ്ങൾക്കുതന്നെയാണ് ലാഭം. നിങ്ങൾ എന്നെ രമ ജാനിയുടെ പക്കൽനിന്നു വാങ്ങിയാൽ, ഞാൻ നിങ്ങളുടെ മല്യം പരിശോധനകൂടാതെ, മാഹിംക്രീക്ക് ചെന്നുക്കി കട ത്തി കൊണ്ടുവന്നു തരാം. ഇതേവരെ നിങ്ങൾ ഈ ജോലി നിവ്വഹിച്ചിരുന്നതു മനുഷ്യരെക്കൊണ്ടാണല്ലോ; അവർ ചി ലപ്പോഴൊക്കെ എക്സൈസുകാരുടെ പിടിയിൽ പെട്ട പോ കയും ചെയ്തിരുന്നു. അവരെ ശിക്ഷിയ്ക്കും; നിങ്ങളുടെ കള്ള് അവർ പിടിച്ചെടുക്കുകയും ചെയ്യും. എന്നാൽ ഈ ജോലി യ്ക്ക് നിങ്ങൾ എന്നെ ഏർപ്പെടുത്തിയാൽ ഞാൻ നിങ്ങളോട് പ്രതിജ്ഞചെയ്യുന്നു: പൊല്ലീസ്സ് ഒരിയ്ക്കലും എന്നെ പിടി കൂടില്ല.'

'അതെങ്ങനെ?'

'വളരെ എളുപ്പപ്പണിയാണ്. എന്നാൽ, ഇതിനു നി ങ്ങൾ എനിയ്ക്കു ബാന്ദ്രയിലോ മാഹിംക്രീക്കിനു പുറത്തോ ഒരു താവളം ഏർപ്പെടുത്തിത്തരേണ്ടിവരും.'

ജോസഫ് പറഞ്ഞു: 'നിങ്ങൾ ഇതിനെപ്പറ്റി വിചാ രപ്പെടേണ്ട. അവിടെ മുമ്പുതന്നെ എന്റെ താവളങ്ങൾ ഉണ്ട്.'

ഞാൻ 'അപ്പോൾപ്പിന്നെ കാര്യം വളരെ എളുപ്പമാ ണ്. എനിയ്ക്കാശ്ചര്യം തോന്നുന്നു, ഇന്നുവരെ ഏതെങ്കിലും ഒരു കള്ളവ്യാപാരിയ്ക്ക് ഈ വലിയ ഉപായം എന്തുകൊണ്ടു തോന്നിയില്ല!'

ജോസഫ് അസ്വാസ്ഥ്യത്തോടെ പറഞ്ഞു, 'നിങ്ങൾ അധികമൊന്നും പറയേണ്ട. വേഗത്തിൽ നിങ്ങളുടെ ഉപാ യം പറഞ്ഞു തരൂ.'

‹കാര്യം വളരെ എളുപ്പമാണ്. നിങ്ങൾ ഇതു മാത്രം ചെയ്താൽ മതി. നിത്യം രാവിലെ എന്നെ യോഗീശ്വരി യിൽനിന്നു ബാന്ദ്രയിലെ താവളംവരെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോ വണം.'

‹ശരി, എന്നിട്ട്?'

‹എന്നിട്ട് പുലച്ചെ മൂക്കറേം എന്റെ വയറ്റിൽ കള്ള് അടിച്ചു കയറ്റുക. എന്റെ വയറ്റിൽ വളരെയധികം ഗാ ലൻ മദ്യം കൊള്ളും. കള്ള് നിറച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ എന്നെ മാ ഹിംക്രീക്കിൽ കൊണ്ടുവന്നു വിട്ടുകൊള്ളു. അവിടെ നിന്നു ഞാൻ അലഞ്ഞു നടക്കുന്ന ഒരു അനാഥക്കഴുതയെപ്പോലെ നടന്നു അഞ്ചുമിനുട്ടിനുള്ളിൽ പൊല്ലീസ്സ് പൊക്കി കൊണ്ടു പോയ്ക്കൊള്ളും. പൊല്ലീസ്സിനു ഒരു ക്ഷണനേരംപോലും സംശയമുണ്ടാവില്ല, ഈ കഴുതയുടെ വയറ്റിൽ ഇത്രയധികം ഗാലൻ മദ്യം നിറച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു. അവർ മനുഷ്യരെയും അവ രുടെ ഉടുപ്പുകളിലും മാത്രമേ പരിശോധിക്കാറുള്ളു. നഗ്നമാ യ, ഒരു ചീന്തു തുണിയും ദേഹത്തിലില്ലാത്ത ഒരു കഴുതയെ അവർ എങ്ങനെ സംശയിക്കാനാണ്? അതിനാൽ എനിക്കു ഓരോ ദിവസവും യാതൊരു ഭയവും കൂടാതെ പൊല്ലീസ്സ് പൊക്കി കൊണ്ടു പോരാൻ കഴിയും.'

‹എന്നിട്ട്?'

‹പിന്നെ മാഹിമിലെ താവളത്തിലെത്തിയാൽ, നി ങ്ങൾ എന്റെ തൊണ്ടയിലെക്കു റബ്ബർക്കുഴലിറക്കി മദ്യം പമ്പുചെയ്തു പുറത്തെടുക്കണം. എന്നിട്ടു നിങ്ങളുടെ കൂറിക്കാ ർക്കു പകർന്നു കൊടുക്കണം.'

‹എന്റെ കൂറിക്കാർ കഴുതയുടെ വയറ്റിൽനിന്നു ചാ മ്പിയെടുത്ത കള്ളു കുടിക്കാനിഷ്ടപ്പെടുമോ?'

ഞാൻ ‹നിങ്ങളൊരു വങ്കനാണ്'. വൃത്തികെട്ട അഴുക്കു ചാലുകളിൽ പുഴുവിരുവച്ച കൂപ്പികളിലും അഴുക്കു പുരണ്ട വീപ്പകളിലും ഉള്ള കള്ളു കുടിയ്ക്കുന്ന ആളുകൾക്കു, വൃത്തികെട്ട സൈക്കിൾ ട്യൂബുകളിലും പഴകിയ റബ്ബർ കഴലുകളിലും കൊണ്ടുവരുന്ന കള്ളു കുടിയ്ക്കുന്ന ആളുകൾക്ക് ഒരു കഴുതയുടെ വയറ്റിൽനിന്നു ചാമ്പിയെടുക്കുന്ന കള്ളു കുടിയ്ക്കാൻ എന്തിനാണ് സങ്കോചം? പുലരാൻകാലത്തു വിശന്നുവലഞ്ഞു കാലിയായ എന്റെ വയർ വൃത്തികെട്ട ട്യൂബുകളെക്കാൾ എത്രയോ ശുചിയുള്ളതായിരിയ്ക്കും.'

'അപ്പോൾ നിങ്ങൾക്കു ലഹരി പിടിയ്ക്കില്ലെ?'

‹അഞ്ചു മിനിട്ടിനുള്ളിൽ എന്തു ലഹരി ഉണ്ടാവാനാണ്'! മാഹിംക്രീക്ക് കടക്കാൻ അഞ്ചു മിനിട്ടിലധികം സമയം വേണ്ടിവരില്ല. അല്ലെങ്കിൽ എന്റെ വയർ പെട്രോൾ നിറച്ചുകൊണ്ടുപോകുന്ന ലോറിയിലെ ഒരു വീപ്പയാണെന്നു വിചാരിച്ചുകൊള്ളൂ. ബാന്ദ്രാ റിസ്ക്ഫില്ലിങ്ങ് സ്റ്റേഷനാണ്. ബാന്ദ്രയിൽ നിങ്ങൾ ഈ വീപ്പ നിറയ്ക്കുന്നു, മാഹിമിൽ അതൊഴിച്ചെടുക്കുന്നു. വളരെ എളുപ്പവും ചൊവ്വുള്ളതും ലാഭകരവും സുരക്ഷിതവും ശാസ്ത്രീയവുമായ ഒരു ഏർപ്പാട്.'

‹ഈശപരൻ നിങ്ങളെ അനുഗ്രഹിയ്ക്കട്ടെ,' ജോസഫ് ഒരു മിനിട്ട് ആലോചിച്ചിരുന്നശേഷം പറഞ്ഞു. അയാൾ പിന്നെ സന്തോഷത്തോടേ എന്റെ കഴുത്തിൽ കെട്ടിപ്പിടിച്ചു. ‹എന്തു സൂത്രമാണ് നിങ്ങൾ പറഞ്ഞതന്നത്'! കള്ളവ്യാപാരം നടത്തുന്ന ഒരു കഴുത!.....പ്രളയദിവസംവരെ പൊല്ലീസ്സിനു സംശയിയ്ക്കാൻ വഴിയില്ല!.....വിശുദ്ധനായ യേശോ! എനിയ്ക്കു ഒരു കൊല്ലത്തിനുള്ളിൽ ഒരു ലക്ഷപ്രഭുവാകാൻ കഴിയും!'

സന്തോഷാധിക്യത്താൽ ജോസഫ് എന്റെ മുഖത്ത് ചുംബിയ്ക്കാൻ തുടങ്ങി. 'ഇനി തീച്ചയായും ലക്ഷപ്രഭുവാകും. ഇനി ഇരുപത്തഞ്ചു രൂപ പുല്ലാണ്'; നൂറു രൂപ കൊടുത്തു ഞാൻ നിങ്ങളെ രമജാനിയുടെ പക്കൽനിന്നു വാങ്ങും.'

അയാൾക്ക് ആദ്യം ഞാൻ ഒരു വെറും കഴുതയായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ ലാഭകരമായ ഒരുപകരണമായിത്തീർന്നു. മനുഷ്യനു ലാഭംകിട്ടാനുള്ള വഴി ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചുകൊടുത്താലപ്പോൾ അയാൾ കഴുതയുടെ മുഖത്തുപോലും ചുംബിയ്ക്കുന്നു!

'അകത്തെയ്ക്കു വരൂ,' ജോസഫ് എന്റെ കയർ പിടിച്ചു വലിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു, 'ഞാൻ നിങ്ങളെ പുറത്തു തെണ്ടിമേൽ കെട്ടിയിട്ട് ആപത്തു ക്ഷണിച്ചുവരുത്തുന്നില്ല. നിങ്ങൾക്കു തണുപ്പു ബാധിച്ചുവെന്നുവരും. നിങ്ങളുടെ ദേഹത്തിൽ ഒരു തുണ്ടു തുണിപോലുമില്ലല്ലോ.'

ഞാൻ പറഞ്ഞു: 'ലോകത്തിൽ കോടിക്കണക്കിലുള്ള അനാഥക്കഴുതകൾ നഗ്നമായോ അർദ്ധനഗ്നമായോ തുറന്ന ആകാശത്തിനു ചുവട്ടിൽ കിടന്നുറങ്ങുന്നു.'

'അവരെയെ ഒക്കെ വെടിവെയ്ക്കണം! ഞാൻ ഇന്നു നിങ്ങളെ എന്റെ തട്ടിട്ട മുറിയിൽ ഉറക്കാം.'

'എന്നാൽ തട്ടിട്ട മുറിയിൽ വല്ലാത്ത ഉഷ്ണമുണ്ടാവും!' ഞാൻ പറഞ്ഞു.

'ഞാൻ നിങ്ങൾക്കു പങ്കയിട്ടുതരാം, കഴുതസ്സാറേ!' ജോസഫ് എന്നോടു കെഞ്ചിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു. എന്നിട്ട് അത്യന്തസ്നേഹത്തോടെ എന്റെ കഴുത്തിൽ കെട്ടിപ്പിടിച്ച് എന്നെ തട്ടുള്ള അകത്തെയ്ക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി.

കള്ളവ്യാപാരത്തിന്റെ ആരംഭം. കഴുതയുടെ മാഹിംക്രിക്ക് കടക്കലും ഭ്രരിമൽസേഠിന്റെ കയ്യിൽ അകപ്പെടലും മറവും മറവും.....

നിർഭ്ഭയനായ ജോസഫ് എന്നെ രാത്രി മുഴുവൻ പട്ടിണിയിട്ടു. രാവിലെയും ഒരു പുല്ലിൻകൊടിപോലും പറയാൻ തന്നില്ല. പുലരാൻകാലത്തുതന്നെ എന്നെ ബാന്ദ്രയിലെ രഹസ്യത്താവളത്തിലെയ്ക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. ബാന്ദ്രയിൽ എത്താറായപ്പോഴേയ്ക്കും ഞാൻ വിശപ്പുകൊണ്ടു പാകാറായി. കടൽ മുരളാൻ തുടങ്ങി. എന്റെ വയർ വാരിയെല്ലിലേയ്ക്ക് ഒട്ടിച്ചേർന്നു. എന്റെ ഈ സ്ഥിതി കണ്ടിട്ട് ജോസഫ് വളരെ സന്തുഷ്ടനായി. കാരണം എന്റെ ഒട്ടിയ വയറിന്റെ അർത്ഥം എന്റെ ആമാശയം ശൂന്യശൂന്യമാണെന്നാണല്ലോ.

എനിക്കു് ആദ്യംതന്നേ ഈ സംഗതി അറിയാമായിരുന്നു. ഈ പ്രവൃത്തി ചെയ്യുമ്പോൾ ദിവസത്തിൽ ഒരിക്കൽ

മാത്രമേ എനിയ്ക്കു ഭക്ഷണം കിട്ടൂ. രാവിലെ പതിനൊന്നു മണിയ്ക്കു് അവനവന്റെ പ്രവൃത്തി കഴിഞ്ഞതിനുശേഷം മാത്രം. എന്നാൽ ഞാൻ ഇതു വിചാരിച്ചു സന്തുഷ്ടനായി. ഈ ലോകത്തിൽ കോടിക്കണക്കിലാളുകൾ ദിവസം മുഴുവൻ പ്രയത്നം ചെയ്തിട്ടു ഒരിക്കൽ മാത്രമേ ഭക്ഷണം കഴിയ്ക്കുന്നുള്ളൂ. ഞാനാകട്ടേ ഒരു കഴുത മാത്രമാണു്. എനിയ്ക്കു ദിവസം മുഴുവൻ പ്രയത്നിച്ചതിനുശേഷം ഒരുനേരം മാത്രമേ പുല്ലു് കിട്ടുകയുള്ളുവെങ്കിൽ അതിൽ എന്താണിത്ര തരക്കേടു്?

ബാസ്റ്റയിലെ രഹസ്യത്തടവറയിൽ എത്തിയപ്പോൾ ജോസഫു് ചോദിച്ചു: 'ഇനി എന്തുചെയ്യും?'

ഞാൻ പറഞ്ഞു, 'ഇനി ഒരു ബക്കറു് നിറയെ കള്ളു് എന്റെ മുമ്പിൽ വെച്ചുതരൂ. ഞാൻ കുടിയ്ക്കാം.'

ജോസഫു് തട്ടിട്ടു ഒരു മുറിയുടെ അകത്തേയ്ക്കു പോയി. അല്പനേരം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ മുറിയുടെ ഉള്ളിൽനിന്നും രണ്ടാളുകൾ പുറത്തു വന്നു. ഒരാൾ ജോസഫായിരുന്നു. മറ്റെയാൾ അയാളുടെ സ്നേഹിതൻ കാമതാപ്രസാദും. കീറിപ്പൊളിഞ്ഞ ദോത്തിയുടുത്ത ഒരു 'സ്വേങ്കി' മനുഷ്യനായിരുന്നു അയാൾ. അയാളുടെ ഒരു കണ്ണു് പൊട്ടിയിരിയ്ക്കുന്നു. മറ്റേതു തികച്ചും നീലച്ചിരിയ്ക്കുന്നു. രണ്ടുപേരും രണ്ടു ബക്കറു് തൂക്കിപ്പിടിച്ചിരുന്നു.

ആദ്യം ഞാൻ ഒരു ബക്കറു് കുടിച്ചു. പിന്നെ മറ്റൊന്നു്. പിന്നെ കാമതാപ്രസാദു് മൂന്നാമതൊന്നു് കൊണ്ടുവന്നു. അതും ഞാൻ ഒരു വിധത്തിൽ കുടിച്ചു തീർത്തു. പിന്നീടു് കാമതാപ്രസാദു് നാലാമതൊന്നുകൊണ്ടുവന്നു. ഞാൻ നിഷേധിച്ചു.

'നിങ്ങൾ ശ്രമിച്ചുനോക്കൂ; കാമതാപ്രസാദ് എന്നെ മേനികയറി. 'നിങ്ങളുടെ വയറിൽ കൊണ്ടോടത്തോളം മദ്യം, ഒരു നല്ല കുടിയനു് പ്രഭാതം മുതൽ പ്രദോഷം വരെ കുടിയ്ക്കാനേയുള്ളൂ! ഒരു കഴുതയായിട്ടു് നിങ്ങൾക്കു് ഒരു ബക്കറ്റുകൂടി കുടിയ്ക്കാൻ വയ്യെന്നോ?'

'വേണ്ട,' ഞാൻ അസ്വസ്ഥനായി പറഞ്ഞു, 'എന്റെ വയർ പൊട്ടിപ്പോകും.'

'കൊള്ളാം, സാരമില്ല,' കാമതാപ്രസാദ് തിരിഞ്ഞു ജോസഫിനോടു പറഞ്ഞു, 'ഇതിനു നിത്യം രാത്രി നല്ല വണ്ണം വയറിളക്കാൻ മരുന്നുകൊടുക്കണം. ഈനോസ് ഫ്രൂട്ട് സാൾട്ടോ അതുപോലെ മറ്റന്തെങ്കിലുമോ. പുലരുമ്പോഴേയ്ക്കും നാലു ബക്കറ്റ് മദ്യം വളരെ എളുപ്പത്തിൽ കൊള്ളിയ്ക്കാൻ തക്കവണ്ണം ഇതിന്റെ വയറ് ഒഴിഞ്ഞു ശുദ്ധമായിത്തീരും.'

ഞാൻ പറഞ്ഞു, 'ഇപ്പോൾ വേഗത്തിൽ എന്നെ ഇവിടെനിന്നു് കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോവൂ. എനിയ്ക്കു ലഹരി പിടിച്ചാലോ എന്നാണു് ഭയം. വെറുംവയറായാൽ നല്ലവണ്ണം ലഹരി കയറുമെന്നു കേട്ടിട്ടുണ്ടു്.'

അവർ രണ്ടുപേരും എന്നെ വളരെ വേഗം ബാന്ദ്രാപള്ളിയിൽനിന്നു ഏതാനും വാര ദൂരം കൊണ്ടുപോയി വിട്ടു. ഞാൻ ഒരു തെണ്ടിക്കഴുതയെപ്പോലെ ചുറ്റിനടന്നു, അങ്ങുമിങ്ങും തലയിട്ടു തല്ലി വഴി മണത്തുകൊണ്ടു് പൊക്കിയിലെയ്ക്കു നടന്നു.

സമയം പ്രഭാതം. സമുദ്രത്തിൽനിന്നു തണുത്ത കാറ്റു്

അടിച്ചിരുന്നു. ക്രീക്കിലെ ജലപ്പരപ്പിന്മേൽ മത്സ്യവല വീശി എറിയപ്പെട്ടിരുന്നു. സാമാനങ്ങൾ നിറച്ച പത്തേമ്മാരികൾ സമുദ്രത്തിലൂടെ സഞ്ചരിച്ചു. പൂക്കളുള്ള ജമ്പുകളിട്ട ചെറുപെൺകുട്ടികൾ പക്ഷികളെപ്പോലെ ശബ്ദിച്ചുകൊണ്ട് സ്കൂളിലേയ്ക്കു പോയിരുന്നു. ഈ സുന്ദരക്കാഴ്ച കണ്ട് എന്റെ ഹൃദയം ആനന്ദംകൊണ്ടു നൃത്തംവച്ചു. കണ്ണത്തിൽ നിന്നു നിർഗ്ഗളിച്ച യാതൊരു വ്യാജവ്യാപാരവും കൂടാതെ ആകാശത്തിലെ മേഘങ്ങളെച്ചെന്ന് മുകരുമാറ് ആസാവരിഗാത്രത്തിൽ ഒരു പാട്ട തട്ടിമുളിച്ചാലോ എന്നെനിക്കു തോന്നി. എന്നാൽ ഇന്നത്തെ ലോകത്തിൽ ഇതു നടപ്പില്ല. ഈയിടെയായി അതിസാധാരണങ്ങളായ വസ്തുക്കൾ പോലും പെർമിറ്റോ കപ്പാട്ടയോ കള്ളത്തോഴിലോ കൈക്കൂലിയോകൂടാതെ ഒരു ദിക്കിൽനിന്നു മറ്റൊരു ദിക്കിലേയ്ക്കു കൊണ്ടുപോകാൻ നിവൃത്തിയില്ലാത്തവിധം വ്യാപാരം കയ്യടക്കിവെച്ചിരിക്കുകയാണ്. ശാസ്ത്രീയസംഗീതത്തിനുപോലും ഇന്നു റേഡിയോപ്രക്ഷേപണക്കാർ സുഗമസംഗീതമെന്ന കള്ളപ്പേരാണിട്ടിട്ടുള്ളതു്.

ഞാൻ ഈ മനോരാജ്യത്തിൽ പോകുന്നതിന്നിടയിൽ, എന്റെ ദൃഷ്ടി ഒരു മറാത്തിസ്ത്രീയിൽ പതിഞ്ഞു. അവളുടെ മാദകമായ സൌന്ദര്യം കണ്ടിട്ട ഞാൻ അവിടെത്തന്നെ സ്തംഭിച്ചുനിന്നുപോയി! കട്ടം പച്ചനിറത്തിലുള്ള മറാത്തിസാരിയാണ് അവൾ ധരിച്ചിരുന്നത്. അവളുടെ ഊതനിറത്തിലുള്ള ജാക്കറ്റിന്മേൽ സപ്തസ്വർണ്ണമംഗല്യസൂത്രം മിന്നിത്തിളങ്ങിയിരുന്നു. അവൾ സപ്തസ്വർണ്ണമുക്കുത്തിയിട്ട്, ഒരു കയ്യിൽ, കത്തിച്ച തിരിയും പൂവുംവെച്ച ഒരു താലംപിടിച്ച അമ്പലത്തിലേയ്ക്കു പോവുകയാണ്. അവളുടെ മുഖത്തു പ്രഭാതത്തിലെ പനിനീർപ്പൂ വിടർന്നിരുന്നു. അവളുടെ കാർകുന്തള

ത്തിൽനിന്നു പനികത്തിന്റെ സൌരഭ്യം വ്യാപിച്ചിരുന്നു. ദീഘ്നയനങ്ങൾ താഴ്ത്തി സലജ്ജയും പവിത്രയും പ്രീതാനമ്ര മുഖിയുമായി പോകുന്ന അവൾ ഈ ഭൂമിയിലെ സ്ത്രീയല്ലെന്നും ഏതോ അപ്സരസ്സാണെന്നും തോന്നിപ്പോയി! അവളെ കണ്ടതോടെ ഞാൻ വ്യാമുഗ്ധനായി അവളുടെ പിന്നാലെ നടക്കാൻ തുടങ്ങി.

പൌരുഷിയുടെ ധാരാളം ആളുകൾ കൂടിയിട്ടുണ്ട്. അനേകം ടാക്സികളും വണ്ടികളും ട്രക്കുകളും തടയപ്പെട്ട നിലയ്ക്കുണ്ടായിരുന്നു. ഓരോ വണ്ടിയും പ്രത്യേകം സനിഷ്ഠം പരിശോധിച്ചിട്ടാണ് പോലീസ്സുകാർ പോകാൻ അനുവദിച്ചിരുന്നത്.

ഇതിനിടയിൽ പോലീസ്സുകാർ ഒരു ടാക്സിയുടെ പിൻഭാഗം തുറപ്പിച്ച ശ്രദ്ധയോടെ അതിലെ സാമാനങ്ങൾ പരിശോധിയ്ക്കാൻ തുടങ്ങി.

ആ സുന്ദരി പോലീസ്സുകാരുടെ അടുക്കലെത്തി സ്വല്പം നിന്നു. അവൾ കരതലത്തിൽ വെച്ച താലം ഒന്നു ശരിയാക്കി. ദൃഷ്ടി കീഴ്പോട്ടിട്ട നടക്കാൻ തുടങ്ങി. പൊലീസ്സുകാർ ഉടനേ പിന്നോട്ടു മാറി അവൾക്കു വഴി ഒഴിഞ്ഞുകൊടുത്തു.

ഇതുമായപ്പോൾ പിന്നിൽനിന്ന് ഒരു സ്ത്രീപോലീസ്സിന്റെ ശബ്ദം കേൾക്കായി: 'ഏ, നില്ല്!'

ആ സുന്ദരി തിരിഞ്ഞുനോക്കി.

സ്ത്രീപോലീസ്സ് അവളോടു പറഞ്ഞു, 'ഏ നില്ല്!'

ആ സുന്ദരി അവിടെ തറച്ചുനിന്നു. സ്ത്രീപോലീസ്സ് അവളെ സമീപിച്ചു, അവളുടെ മുഖത്തേയ്ക്കു ശ്രദ്ധയോടെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി. ചോദിച്ചു.

'എത്തോട്ടാണ് പോകുന്നത്?'

'അമ്പലത്തിലെയ്ക്ക്.'

സ്ത്രീപൊല്ലീസ് ഉടനേ ആ സുന്ദരിയുടെ മാംസളമായ അരക്കെട്ടിൽ ഒരടി അടിച്ചു. എനിയ്ക്ക് ആ സ്ത്രീയുടെ ഈ ധിക്കാരം വളരെ വെറുപ്പുണ്ടാക്കി. ഈ സ്ത്രീപൊല്ലീസ് എത്ര അപരിഷ്കൃതയാണ്! ഞാൻ ഇത്രത്തോളം വിചാരിച്ച നില്ക്കേ, സ്ത്രീപൊല്ലീസ് മറ്റേ കൈകൊണ്ട് അവളുടെ പുറത്തടിച്ചു. അടുത്ത ക്ഷണത്തിൽ സാരിയുള്ളിൽനിന്ന്, അവളുടെ വയറിനു ചുറ്റും കെട്ടിയിരുന്ന, മദ്യം നിറച്ച റബ്ബർകുഴൽ സ്ത്രീപൊല്ലീസ് അഴിച്ചെടുത്തു.

'നിങ്ങൾ ഈ റാക്ഷംകൊണ്ട് അമ്പലത്തിലെയ്ക്കാണോ പോകുന്നത്?' സ്ത്രീപൊല്ലീസ് പരിഹാസത്തോടേ ചോദിച്ചു ആ സുന്ദരി ഉറക്കെയുറക്കെ കരയാൻ തുടങ്ങി.

ഒരു പൊല്ലീസുകാരൻ എന്റെ പുറത്തു വടികൊണ്ടടിച്ചു ചോദിച്ചു: 'ഈ കഴുത എന്താണ് ചെയ്യുന്നത്?'

അടി കിട്ടിയതോടേ ഞാൻ അവിടെനിന്ന് ഓടി. മാഹിയിലെത്തുന്നതുവരെ ഞാൻ കുതിച്ചുപാഞ്ഞു. അവിടെ ജോസഫും കാമതാപ്രസാദും മുമ്പുതന്നെ എന്നെ പ്രതീക്ഷിച്ചു നില്പുണ്ടായിരുന്നു.

ജോസഫ് കഴുത്തിൽ കയറിട്ട് എന്നെ ഒരു ഊടുവഴിയിലൂടേ വലിച്ചിഴച്ച് ഒരിരുളടഞ്ഞ വീട്ടിൽകൊണ്ടാക്കി. വളരെ പഴയ ഒരിരുട്ടടഞ്ഞ വീടായിരുന്നു അത്. കുറച്ചുനേരം അയാൾ എന്നെ ആ ഇരുളടഞ്ഞ ഇടനാഴിയിൽ നിർത്തി. പിന്നെ കാമതാപ്രസാദ് ഇടനാഴിയുടെ വാതിലിന്റെ ഓടാമ്പലിന്മേൽ കെടകെടശ്ശബ്ദമുണ്ടാക്കി.

'ആരാണ്?' ഉള്ളിൽനിന്ന് ഒരു സ്ത്രീശബ്ദം കേട്ടു.

'ഞാനാണ്, കാമതാപ്രസാദ്.'

വാതിൽ തുറന്നു. അതിന്നുള്ളിൽനിന്ന് ഊതവർണ്ണത്തിലുള്ള ബ്ലൗസ്സും കടുംചുവപ്പുനിറത്തിലുള്ള പാവാടയും ധരിച്ച ഒരു നവയുവതി പുറത്തു വന്നു. അവളുടെ ചുണ്ടുകൾ കടുംചുവപ്പുനിറത്തിലുള്ളതായിരുന്നു; വലിയ കണ്ണുകൾ കറുകറുത്തും. അവൾ തല പുറത്തെത്തിച്ചു, നിതംബം കുലുക്കിക്കൊണ്ടു ചോദിച്ചു: 'വെറുംകയ്യായിട്ടാണോ വന്നിട്ടുള്ളത്?'

'മറിയേ, വാതിൽ മലക്കെ തുറക്കു,' ജോസഫ് വലിയ പരവശതയോടേ പറഞ്ഞു. എന്നിട്ട് അപ്പുറത്തെത്തി പോവു.'

മറിയ വാതിൽ മലക്കെത്തുറന്നു; എന്നിട്ട് അപ്പുറത്തെത്തി പോയി. അവർ രണ്ടുപേരുംകൂടി എന്നെ അകത്തെത്തി വലിച്ചുകൊണ്ടുപോയി. അകത്ത് ഒരു തുറന്ന മുറിയുണ്ടായിരുന്നു. അതിന്റെ ഒരു കോണിൽ തീ കത്തുന്നുണ്ടായിരുന്നു; മറെറാരു കോണിൽ വലിയ വലിയ വീപ്പക്കുറ്റികൾ കിടപ്പുണ്ട്. ഒരു മൂലയിൽ അയക്കോലിൽ അലക്കിയ തുണികൾ തൂക്കിയിട്ടിട്ടുണ്ട്; മറെറാരു മൂലയിൽ ഒരു കട്ടിലിൽ ഒരു കിഴവൻ കിടന്നുറങ്ങിയിരുന്നു.

കാമതാപ്രസാദ് മറിയയുടെ കൂടെ അപ്രത്യക്ഷനായി—സല്പം നേരത്തിന്നുശേഷം രണ്ടുപേരും നീളമുള്ള റബ്ബർക്കുഴലുകളെടുത്തു പുറത്തുവന്നു. പിന്നെ അവർ രണ്ടാളും എന്റെ വായിലും ചുവട്ടിൽ ഒരു വലിയ വീപ്പക്കുറ്റി വെച്ചു. എന്നിട്ട് എന്റെ ആമാശയത്തിൽ ട്യൂബിറക്കി മദ്യം പുറത്തെത്തിച്ചു വമ്പിയെടുക്കാൻ തുടങ്ങി.

എന്റെ വയറ്റിൽനിന്നും മദ്യം ചാമ്പി പുറത്തെടുക്കുന്നത് കണ്ടപ്പോൾ ആദ്യം മറിയയുടെ വലിയ കണ്ണുകൾ ആശ്ചര്യത്താൽ വട്ടംവെച്ചു. പിന്നെ അവൾ ഓരോന്നു പറഞ്ഞു പൊട്ടിച്ചിരിയ്ക്കാൻ തുടങ്ങി—ചിരിച്ചു് ചിരിച്ചു് അവളുടെ കണ്ണിൽ വെള്ളം പൊടിഞ്ഞു. ജോസഫ് മറിയയുടെ അരക്കെട്ടിൽ ചുറ്റിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു: 'ഇനി ഞാൻ വേഗത്തിൽ ധനവാനാവുമെന്നതിൽ നിനക്കു വല്ല സംശയവുമുണ്ടോ, മറിയേ? അപ്പോൾപ്പിന്നെ നിനക്കു് എന്നെ വിവാഹം കഴിയ്ക്കാൻ സാധിയ്ക്കില്ലേ?'

'നോക്കാം' മറിയ അരക്കെട്ടിൽനിന്നു ജോസഫിന്റെ കൈ തള്ളിമാറ്റി, എന്റെ അടുക്കൽ വന്നു പറഞ്ഞു: 'വാസ്തവത്തിൽ ഈ കഴുതയെ കല്യാണം കഴിച്ചാൽ എന്താണെന്നാണു് എന്റെ ആലോചന. ഈ കഴുത സ്വർണ്ണഖനിയാണു്.'

അല്പനേരം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ കാമതാപ്രസാദ് മദ്യം ബക്കറ്റുകളിൽ നിറച്ചിട്ടു പറഞ്ഞു, 'രണ്ടേമുക്കാൽ ബക്കറ്റു് മദ്യം കിട്ടി. നാലിലൊന്നു് ഈ കഴുത കുടിച്ചു.'

മറിയ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു: 'ഇതൊരു കഴുതയാണു്, കള്ളുകുടിയ്ക്കുന്ന മനുഷ്യനല്ല. അല്ലെങ്കിൽ മുഴുവൻ കള്ളും കുടിച്ചുകളഞ്ഞേനേ!'

ജോസഫ് പറഞ്ഞു: 'നാലിലൊന്നു വെള്ളം ചേർത്തോളൂ. എന്താ ആരെങ്കിലും അറിയുമോ?'

ഞാൻ ആലോചിച്ചു: പാലിൽ വെള്ളം, കള്ളിൽ വെള്ളം? കാമതാപ്രസാദ് ചോദിച്ചു: 'സേട്ട് എവിടെയാണു്?'

മറിയ കാമതാപ്രസാദിന്റെ ചെവിയിൽ എന്തോ, പറഞ്ഞു. പിന്നെ കാമതാ പ്രസാദും മറിയയും അകത്തേയ്ക്കു പോയി. ഞാൻ ആ തക്കം നോക്കി ജോസഫിനോടു പറഞ്ഞു: 'എനിക്കു വേഗം പുല്ലുതരു, ഇല്ലെങ്കിൽ ഞാൻ വിശന്നു പിരണ്ടുവീഴും.'

'ഞാൻ എല്ലാം ബന്തോവസ്സ് ചെയ്തു വെച്ചിട്ടുണ്ട്', പാർട്ടണർ; ജോസഫ് അത്യന്തം സ്നേഹത്തോടെ എന്റെ ചെവി പിടിച്ചുവലിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. 'എടാ മറിയ, അകത്തുനിന്നു പുല്ലു് എടുത്തുകൊണ്ടു വരു.'

മറിയ തന്റെ വെളുവെളുത്ത കൈകൾ നിറയെ പുല്ലിൻകെട്ടുകൾ കൊണ്ടുവന്നു സ്വന്തം കൈത്തലങ്ങൾ കൊണ്ടു് എന്നെ പുല്ലു തീററാൻ തുടങ്ങി. അനേകം തവണ അവളുടെ കോമളാംഗുലികൾ എന്റെ ചുണ്ടുകളിൽ കിക്കിളിയുണ്ടാക്കി. ഒരിക്കൽ ഞാൻ അതു നാവുകൊണ്ടു സ്പർശിച്ചു.

ആ കൈവിരലുകൾക്കു് എന്തൊരു മാധുര്യമാണു്!—വസന്താരംഭത്തിൽ പർവ്വതത്താഴ്വരകളിൽ മുളച്ചുപൊന്തുന്ന ആദ്യത്തെ പുല്ലിൻകൂമ്പുകൾപോലെ!

രണ്ടു ദിവസത്തിനുശേഷം കാമതാപ്രസാദു് ഒരു വലിയ റബ്ബർക്കുഴലും ഒരു ക്യാനും പമ്പും കൊണ്ടുവന്നു.

എന്നിട്ടു പറഞ്ഞു: 'ഈ കഴുത കാമധേനുവാണു്. വാസ്തവത്തിൽ ഈ കഴുതയുടെ ആമാശയത്തിൽ അസംഖ്യം ഗാലൻ കള്ളു് കൊള്ളിക്കാൻ കഴിയും.'

ജോസഫ് അതു തടഞ്ഞു. 'ആ സാധുവിന്ന് കൊള്ളിയ്യാൻ കഴിയുന്നേടത്തോളം ഇപ്പോൾ കൊള്ളിയ്യുന്നുണ്ട്.'

'ഇല്ല;' കാമതാപ്രസാദ് പറഞ്ഞു. മോട്ടോർടയറിൽ കാറടിച്ചുകേറുന്നപോലെ ഈ കഴുതയുടെ വയറിൽ മദ്യം അടിച്ചുകേറണം.'

ഞാൻ പറഞ്ഞു: 'എന്റെ വയറ് ഒരു ജീവജന്തുവിന്റെ വയറാണ്. അതു ടയർട്യൂബല്ല.'

എന്നാൽ ഞാൻ പറഞ്ഞതൊന്നും അവരുടെ ചെവിയിൽ പോയില്ല. ആ ആൾക്കാർ എന്റെ വായിൽ ട്യൂബ് തിരുകി, കള്ള് പമ്പുചെയ്യുകയറാൻ തുടങ്ങി. പതുക്കെപ്പതുക്കെ എന്റെ വയറ് വീർത്തു വലുതാവാൻ തുടങ്ങി. പിന്നെ എന്റെ ആമാശയം റബ്ബർട്യൂബുപോലെ വലുതാവുന്നതായി എനിയ്ക്കു തോന്നി. എന്റെ ആമാശയം ഒരു കൂറൻ തോൽവീപ്പപോലെ വലുതായിക്കൊണ്ടിരുന്നു.

മദ്യം നിറഞ്ഞുവഴിഞ്ഞ് എന്റെ വായിലൂടെ പുറത്തെയ്ക്കൊലിയ്ക്കാൻ തുടങ്ങിയപ്പോൾ, ആ പിശാചുക്കൾ എന്നെ കൈവിട്ടുകളഞ്ഞു. കാമതാപ്രസാദ് പുഞ്ചിരിതൂകിക്കൊണ്ടു വിജയസ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു: 'ഞാൻ ആറു ബക്കറ്റ് കള്ള് നിറച്ചിട്ടുണ്ട്; മുമ്പേത്തതിന്റെ ഇരട്ടി.'

ജോസഫ് പറഞ്ഞു: 'അപ്പോൾ നാം മുമ്പേത്തതിന്റെ ഇരട്ടി ലാഭമടിയ്ക്കും.'

'എടോ കള്ളന്മാരേ, എന്റെ വയറു വീർത്തുപൊട്ടാറായി.' ഞാൻ വേദനകൊണ്ടു പുളഞ്ഞ് ഉറക്കെപ്പറഞ്ഞു.

ജോസഫ് എന്റെ തലയിൽ കൈവെച്ചു പറഞ്ഞു: 'അഞ്ചു മിനിട്ട നടക്കാനുള്ള വഴിയേ ഉള്ളു. രണ്ടു ഞൊടിയിടയ്ക്കുള്ളിൽ അവിടെ എത്തിച്ചേരും. ഇനി ഞങ്ങൾ നിങ്ങളെ മാഹിയിലെ ചൊക്കിയിൽവെച്ചു കണ്ടുകൊള്ളാം.'

കാമതാപ്രസാദ് ഉരിയാടി: 'ഞങ്ങൾ രണ്ടുനാലു മിനിട്ട വൈകിപ്പോയാൽ നിങ്ങൾ പരിഭ്രമിക്കരുത്.'

എന്നിട്ട ജോസഫിന്റെ നേക്കു തിരിഞ്ഞ് അയാൾ അഭിപ്രായപ്പെട്ടു: 'ഈ സന്തോഷം കൊണ്ടാടാൻ നമുക്ക് ഓരോ ഗ്ലാസ്സ് അകത്താക്കാം.'

'അങ്ങനെതന്നെ.'

അവരെ രണ്ടുപേരെയും പിന്നിൽവിട്ട് ഞാൻ മാഹിം ക്രീക്കിന്റെ നേക്കു നടകൊണ്ടു. ഇന്നു വിശേഷാൽ സംഭവമൊന്നുമുണ്ടായില്ല. ഞാൻ തലേദിവസത്തെപ്പോലെതന്നെയാതൊരു ഭയവും കൂടാതെ ചൊക്കി കടന്നുപോയി. എന്നിട്ട മാഹിംമൈതാനിയിൽ എത്തി ഒരു ഫുട്പാത്തിൽ ജോസഫിനെയും കാമതാപ്രസാദിനെയും കാത്തു നില്പായി.

ഞാൻ നില്പുറപ്പിച്ചേടത്തു ടാക്സികളുടെ ഒരു പുറായിരുന്നു. അതിന്റെ പിന്നിലായി ഫുട്പാത്തിൽ ഒരു മാംസവില്പനക്കാരൻ മാംസം പൊരിച്ചുകൊണ്ട് ഇരിപ്പുണ്ട്. സമീപത്തുള്ള ബഞ്ചിന്മേൽ ചിലർ ഇരുന്നു പ്രാതൽ കഴിച്ചിരുന്നു. സാട്ടാനമ്പറിനെപ്പറ്റിയാണ് വിസ്താരം.

അഞ്ചു മിനിട്ട കഴിഞ്ഞു, പത്തു മിനിട്ട കഴിഞ്ഞു, അരമണിക്കൂർ കഴിഞ്ഞു; എന്നാൽ ജോസഫിനെയും കാമതാപ്രസാദിനെയും ഒരിടത്തും കാണാനില്ല. പതുക്കെപ്പതുക്കെ

എന്റെ ലഹരി മൂത്തു. എന്റെ തല കറങ്ങാൻതുടങ്ങി. കള്ള് എന്റെ ഓരോ സിരയിലും ഇരച്ചുകയറി. ഞാൻ കാറിലാണ് നടക്കുന്നതെന്ന് എനിയ്ക്കു തോന്നി. ഞാൻ ലഹരി കേറി ഉച്ചത്തിൽ കൂക്കിവിളിച്ചു. അതു കേട്ടിട്ടു അവിടെനിന്നും ഇവിടെനിന്നുമൊക്കെ ആളുകൾ ഓടിച്ചാടി എത്തി പിന്നെ ഞാൻ പാട്ടു പാടിത്തുടങ്ങി.

'ആവാരാ ഹൂ, മൈ ആവാരാ ഹൂ.....'

ആളുകൾ സാശ്ചര്യം എന്നെ നോക്കി പറഞ്ഞു:

'കഴുത പാട്ടുപാടുന്നു!'

ഗാനലഹരിയാൽ എന്റെ കാലുകൾ സ്വയം നൃത്തം വെച്ചു.

'അയ്യയ്യ! നൃത്തവും ചെയ്യുന്നുണ്ടല്ലോ!'

ഞാൻ ചാഞ്ചാടിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു: 'എനിയ്ക്കു ലഹരി പിടിച്ചിരിയ്ക്കുയാണ്, മാപ്പു തരണം.'

ഓരോ ക്ഷണംതോറും എന്റെ ലഹരി മൂത്തുമൂത്തുവന്നു. ഞാൻ വീരളിപിടിച്ച് ഉച്ചത്തിൽ കൂക്കിവിളിയ്ക്കാനാരംഭിച്ചു.

'ഞാൻ രണ്ടു കവിൾ മോന്തി.'

'അദ്ഭുതം! നല്ല സ്വഭാവക്കാരനാണീ കഴുതയെന്നു തോന്നുന്നു!' ഒരു വിദ്വാൻ പറഞ്ഞു.

മറെറാരാൾ അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. 'ഇരുപതാംനൂറ്റാണ്ടിലെ അദ്ഭുതം! മനുഷ്യനെപ്പോലെ സംസാരിയ്ക്കുന്നു!'

'ഇതു ബോമ്പയാണ്, ബോമ്പ, മൂന്നാമൻ പറഞ്ഞു. 'ഇവിടെ വന്നാൽ കഴുതയും മനുഷ്യനെപ്പോലെ സംസാരിച്ചുപോകും.'

നാലാമത്തെ ആളെ ഞാൻ തിരിച്ചറിഞ്ഞു. സ്വർണ്ണക്കട്ടക്കകൾ പിടിപ്പിച്ച മസ്ലിൻജുബ്ബായും വളരെ നേത്ത മല്ലുധോത്തിയുമാണ് അയാൾ ധരിച്ചിരുന്നത്. തന്റെ കൂട്ടുകാരനോട് അയാൾ ചോദിച്ചു: 'ജുമ്മൻ, താൻ ഇതേവരെ സംസാരിയ്ക്കുന്ന കഴുതയെ കണ്ടിട്ടില്ലല്ലൊ?'

'ഇല്ല, സേട്ട് ഭ്രീമൽ. ഇതേവരെ കണ്ടിട്ടില്ല. ആണയിട്ടു പറയാം.'

സേട്ട് ഭ്രീമലും ജുമ്മനും, രണ്ടുപേരും മാംസവില്പനക്കാരന്റെ ബഞ്ചിൽ ഇരുന്ന പൊരിച്ച മാംസം തിന്നുന്നതു കണ്ടു. സേട്ട് ഭ്രീമൽ എന്നെ നേരേ സൂക്ഷിച്ചു നോക്കി പറഞ്ഞു. 'ഏയ് ജുമ്മൻ, ഇതാക്കെ ഗുരുമാലാണെന്നു തോന്നുന്നു.

'എന്താ ഗുരുമാൽ?'

'എന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ ഇതു കഴുതയല്ല. ഏതോ യോഗിയോ, സന്ന്യാസിശ്രേഷ്ഠനോ ആണെന്നു തോന്നുന്നു. ലൗകികരായ നമ്മെ രക്ഷിയ്ക്കാൻ കഴുതവേഷം പൂണ്ട ഒരാൾ.'

'ജുമ്മൻ അഭിപ്രായപ്പെട്ടു,' താൻ പറയുന്നതു ശരിയാണ്. എന്റെ അഭിപ്രായത്തിലും ഇതെന്തോ തന്ത്രമാണ്. ശവക്കല്ലറയിൽനിന്നു ഏതെങ്കിലും ആത്മാവിനെ പൊക്കിയെടുത്തു് ഈ കഴുതയുടെ ശരീരത്തിൽ ആവേശിപ്പിച്ചതാവാം.

സേട്ട് ഭ്രീമൽ പറഞ്ഞു; 'വരൂ, ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ കാൽ പിടിയ്ക്കാം. ഇദ്ദേഹത്തിൽനിന്നു സാട്ടാനമ്പർ മനസ്സിലാക്കാം.'

ഇതു പറഞ്ഞ ഉടനേ സേട്ട് ഭ്രരിമൽ, നിരവധി ആളുകളുടെ മുമ്പിൽ വെച്ചു എന്റെ കാൽ പിടിച്ചും എന്നിട്ടു ഭക്തി കമ്പിതനായി ആദരപൂർവ്വം പറഞ്ഞു: 'യോഗീ മഹാരാജ്, ഞാൻ തിരിച്ചറിഞ്ഞു, ഞാൻ തിരിച്ചറിഞ്ഞു.'

ജുമ്മൻ എന്റെ മറേറക്കാൽ പിടിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു: 'അദ്ദേഹം ആത്മാവായ സന്ന്യാസി, അഭയാത്മാവേ, നമ്പർ പറഞ്ഞതന്നാലും.'

'മാറിനില്ക്കിൻ, ഇതെന്തസംബന്ധമാണു?' ഞാൻ എന്റെ ലഹരിയെ കൂട്ടാക്കാതെ കാൽ പിൻവലിച്ചു.

'വിടില്ല, വിടില്ല,' സേട്ട് ഭ്രരിമൽ രണ്ടുകാലും മുറുക്കിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടു് അതിന്മേൽ ചുംബിച്ചു പറഞ്ഞു: 'സാട്ടാ നമ്പർ പറഞ്ഞതരുന്നതുവരെ വിടില്ല. ധ്യാനമഗ്നനായി നമ്പർ പറഞ്ഞതരുന്നതുവരെ ഒരിക്കലും കൈവിടില്ല.'

ജുമ്മൻ എന്റെ മറേറ കാൽ ചുംബിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു: അങ്ങു് കൃപചെയ്തു് ഈ ദരിദ്രനുകൂടി രഹസ്യമൊന്നു കനിഞ്ഞരുളിത്തന്നാലും. അങ്ങയുടെ അനുഗ്രഹംകൊണ്ടു് ഇവ അടിമ സംതൃപ്തനാവട്ടെ!'

അവരുടെ ചെയ്തികണ്ടു് രണ്ടുമൂന്നുപേർ എന്റെ കാല്ക്കൽ വീണു തേങ്ങിക്കരഞ്ഞു പ്രാർത്ഥിക്കാൻ തുടങ്ങി:

'അങ്ങയ്ക്കു സാറിൻഗൌൺ തുന്നിച്ചു തരാം.'

'കോട്ടൻനമ്പർ പറഞ്ഞതന്നാൽ.'

'നിത്യം അലുവ തിന്നാൻ തരാം.'

'ഓപ്പൺ ടു ക്ലാസ് പറഞ്ഞുതന്നാൽ.'

'നമ്പർ നമ്പർ' എന്ന അസ്വസ്ഥശബ്ദം ആൾക്കൂട്ടത്തിൽ നിന്നും ഉച്ചത്തിൽ ഉയർന്നുപൊങ്ങി. എന്റെ നാലുഭാഗത്തും ആൾക്കൂട്ടം പെരുകി വരികയായിരുന്നു. ബോമ്പായിലെ നിവാസികൾ ഇത്ര വലിയ സാഹസക്കാരാണെന്നു് ഞാൻ ഒരിയ്ക്കലും അറിഞ്ഞിരുന്നില്ല. ഇനി നമ്പർ പറഞ്ഞുകൊടുക്കാതെ എങ്ങനെ ജീവൻ രക്ഷപ്പെടുത്തും? ഏതു നിമിഷത്തിലും പൊല്ലീസ്സ് വന്നേയ്ക്കും. എന്റെ വയറാണെങ്കിൽ ഇപ്പോൾ പൊട്ടിപ്പോകുമെന്നായിരിയ്ക്കുന്നു.

നമ്പർ പ്രവചിച്ചിട്ടുള്ള അനേകം യഥാർത്ഥസന്യാസിമാരെയും ജ്യോതിഷികളെയും യോഗികളെയും ഞാൻ കണ്ടിട്ടുള്ളതാണു്. അതിനാൽ പിൻകാലുകൊണ്ടു് ഒരു ചവിട്ടുകൊടുക്കുന്നതു് ഈയവസരത്തിൽ ഉചിതമാണെന്നു് എനിയ്ക്കു തോന്നി. ആദ്യം ഞാൻ പിൻകാലെറിഞ്ഞതു് എനിയ്ക്കുവേണ്ടുന്ന സ്ഥലം സമ്പാദിച്ചു. പിന്നെ ഞാൻ കറങ്ങിക്കറങ്ങി നൃത്തംവെയ്ക്കാനും പരസ്പരബന്ധമില്ലാതെ ഓരോന്നു പുലമ്പാനും തുടങ്ങി.

'അന്തർ-മന്തർ-ജന്തർ കോൺഗ്രസ്സ്-ലീഗ്-സ്വതന്ത്രർ.
ന ഹിന്ദുസമത്ഥേ ന മുസ്ലീം ജാനേ'
കോ ഈ ചരഉരീ ഝോംകേ, കോ ഈ ഖംജർതാനേ
ഏക് ദിൽ ദോ പൈമാനേ.'

"കിട്ടിപ്പോയി, കിട്ടിപ്പോയി!" സേട്ട് ഭ്രാന്തമിൽ സന്തോഷത്തോടേ കൂക്കിവിളിച്ചു. "ഏക് ദിൽ ദോ പൈമാനേ," അതായതു് 12

"അല്ല," ജുമ്മൽ സന്തോഷാശ്രു തുടച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. 'ഏക് ദിൽ ദോ പൈമാനേ' അതായതു് ഒന്നും രണ്ടും കൂട്ടിയാൽ മൂന്നു്— 13

"അല്ലെടാ," മൂന്നാമൻ പറഞ്ഞു. "ഏക് ദിൽ ദോ ഐ മാനേ—രണ്ടിൽനിന്നു് ഒന്നു കിഴിയ്ക്കു: ബാക്കി ഒന്നു്. അപ്പോൾ 11."

"തെറ്റു്." നാലാമൻ പറഞ്ഞു, "ന ഹിന്ദു സമത്ഥേ ന മുസ്ലീം ജാനേ ഫലം പൂജ്യം. അതായതു് പൂജ്യം കിട്ടും."

എല്ലാവരും അവരവരുടെ യുക്തിയ്ക്കനുസരിച്ചു് നമ്പർ കിട്ടാനായി ഓടി. ഒരു മിനിട്ടിനുള്ളിൽ ആൾക്കൂട്ടം ഒഴിഞ്ഞു. ഞാൻ ഫുട്പാത്തിൽ ഒറ്റയ്ക്കു നില്ക്കുകയായിരുന്നു. ഇതുമായപ്പോൾ മറിയയും ജോസഫും കാമതാപ്രസാദും വരുന്നതു കണ്ടു.

ജോസഫു് പരിഭ്രമിച്ചു ചോദിച്ചു: "എന്തുപറ്റി? എന്തിനാണു് ആൾക്കാർ നിങ്ങളെ വളഞ്ഞിരുന്നതു്?"

ഞാൻ പറഞ്ഞു: "ലോറിയിൽ 'ഓവർലോഡു്' കയറിയാൽ, എഞ്ചിൻ കേടുവരില്ലേ? നിങ്ങൾ എന്നെ 'ഓവർലോഡു്' ആക്കി. അതിൻഫലമായി എനിയ്ക്കു ലഹരിപിടിച്ചു് അസംബന്ധം പുലമ്പാൻ തുടങ്ങി. മനുഷ്യരെപ്പോലെ സംസാരിയ്ക്കാനാരംഭിച്ചു. നിങ്ങളുടെ ലോകം ഇങ്ങനെയാണു്. ഇവിടെ മനുഷ്യർ കഴുതയുടെ ഭാഷ സംസാരിച്ചാൽ ആർക്കും ആശ്ചര്യമുണ്ടാവില്ല. എന്നാൽ കഴുത മനുഷ്യനെപ്പോലെ സംസാരിയ്ക്കാൻ തുടങ്ങിയാലോ, ഓരോരുത്തനും ആശ്ചര്യമുണ്ടാവും. ഇനി വേഗം എന്റെ വയറ്റിൽനിന്നു കള്ളൊഴിയ്ക്കു. അല്ലെങ്കിൽ, എന്റെ ഹൃദയം സ്തംഭിച്ചുപോയേയ്ക്കും."

അവർ വേഗത്തിൽ എന്നെ വലിച്ചു് ഒരു ഉൗടുവഴിയിലെയ്ക്കു കൊണ്ടുപോയി. മറിയയുടെ വീട്ടിന്റെ മുറ്റത്തു് എത്തിയപ്പോൾ ഞാൻ കാലിടറി നിലത്തു വീണുപോയി. വീണ ഉടനെ എനിയ്ക്കു തന്റേടം കിട്ടി.

കള്ളവാറാവ്യാപാരത്തിന്റെ ജോസഫും മറിയയും കാമതാപ്രസാദും അറസ്റ്റ് ചെയ്യപ്പെട്ടന്നു; കഴുത പൊല്ലീസ്സിനെ പേടിച്ചോടുന്നു; പാർസി കാരണവരായ രുസ്തം സേട്ടുമായി കൂടിക്കാഴ്ച നടത്തുന്നു; ബോമ്പയിലെ കതിരപ്പന്തയസ്ഥലത്ത്.

എനിയ്ക്കു തന്റേടം വന്നപ്പോൾ ഊട്ടുവഴിയ്ക്കു അപ്പുറത്തുള്ള ഒരു സ്ഥലത്ത് ഒരു കോണിൽ അങ്ങാടിയുടെ അഴുക്കു ചാലിന്നടുത്തു കിടക്കുകയാണ് ഞാൻ. എന്റെ വായിൽ നിന്നു പതവന്നിരുന്നു. ഏതാനും അങ്ങാടിപ്പിള്ളർ കറച്ചകലെനിന്നു് എന്നെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

ഞാൻ നല്ലപോലെ കണ്ണുതുറന്നു് അങ്ങുമിങ്ങും നോക്കി. ചെവി വട്ടം പിടിച്ചു, കാലുകൾ നീട്ടിനിവുത്തി. അപ്പോൾ എന്റെ വയർ ഏതാണ്ടു് ഒഴിഞ്ഞുവെന്നും ലഹരി ഏകദേശം ഇറങ്ങിയിരിയ്ക്കുന്നുവെന്നും എനിയ്ക്കു മനസ്സിലായി.

എന്നാൽ ജോസഫും മറിയയും കാമതാപ്രസാദും അപ്രത്യക്ഷരായി. ആ കുട്ടർ എന്റെ വയററിൽനിന്നു കള്ള വാററിയെടുത്തു. എന്നിട്ടു ഞാൻ ചത്തുവെന്നു കരുതി എന്റെ ശവം ഊട്ടുവഴിയിനിന്നു വലിച്ചുകൊണ്ടുപോയി അങ്ങാടിയുടെ ഒരു കോണിൽ വലിച്ചെറിഞ്ഞു സ്ഥലം വിട്ടു. വ്യാപാരലോകത്തിൽ ഇങ്ങനെയൊക്കെയാണ് പതിവെന്നു മനസ്സിലായി. ഒരാളെ പ്രവൃത്തിയ്ക്കു പററില്ലെന്നു കണ്ടാൽ അയാളെ ശവത്തെപ്പോലെ കൂപ്പുകുത്തുകളുടെ കുമ്പാരത്തിൽ വലിച്ചെറിയുന്നു. ആദ്യം അവർ നിങ്ങളുടെ ശരീരത്തിലെ ജീവചൈതന്യവും ചോരയും അവസാനത്തുള്ളിവരെ പണിപ്പെട്ടു ചാമ്പി പുറത്തെടുക്കുന്നു. എന്നിട്ടു അഴുക്കുചാലിലെയ്ക്കു റിയുന്നു.

മനുഷ്യർ മനുഷ്യരോട് ഈവിധത്തിൽ പ്രവർത്തിയ്ക്കുമ്പോൾ, കഴുതയുടെ കാര്യം എന്തു പറയാനാണ്? ഞാൻ സന്തോഷിയ്ക്കണം; ഈ ആൾക്കാർ എന്റെ ജീവനെ നശിപ്പിച്ചില്ലല്ലോ എന്നു കരുതി ഞാൻ അവക്കു നന്ദി പറയണം.

ഈ വിചാരങ്ങൾക്കിടയിൽ മാഹിംമൈതാനത്തിൽ നിന്നു ജോസഫും മറിയയും കാമതാപ്രസാദും മുമ്പിലൂടെ വരുന്നതു ഞാൻ ഇടംകണ്ണിട്ടു നോക്കിക്കണ്ടു. മൂന്നുപേരുടേയും കയ്യിൽ വിലങ്ങ് ഉണ്ടായിരുന്നു; കൂടെ രണ്ടു പൊല്ലീസ്സുകാരും.

ഞാൻ പരിഭ്രമിച്ച് എഴുന്നേററുനിന്നു. ഇതുമായപ്പോൾ ആ ആൾക്കാർ എന്നെ കണ്ടെത്തി. മറിയ ഉറക്കെ പ്പറഞ്ഞു. 'അതാ നില്ക്കുന്നു കഴുത!'

ഒരു പൊല്ലീസ്സുകാരൻ എന്റെ നേരെ ഓടിവന്നു. അയാളെ കണ്ടതോടെ ഞാനും ഓടി.

'പിടി! പിടി!' പൊല്ലീസുകാരൻ ലഹള കൂട്ടി. എന്നാൽ എന്റെ കാലിൽ ചിറകുമുളച്ചപോലെ തോന്നി. ഞാൻ ഭയപ്പെട്ടു. ശക്തിവിളിച്ചു, ചെറുച്ചെറുച്ച പിൻകാലുകൾ എറിഞ്ഞു കുതികുതിച്ചു മാഹിം അങ്ങാടിയുടെ ഒത്ത നടുവിലൂടെ ഓടിപ്പാഞ്ഞു. ശിവജിപാക്കുവരെ എത്തി. പൊല്ലീസ്സുകാർ ഒരു ജീപ്പിൽ എന്റെ പിന്നാലെ ഓടി. എന്നാൽ ഞാനും എന്റെ സർവ്വശക്തിയുമെടുത്തു പായാൻ തുടങ്ങി. എന്റെ ജീവൻ കിട്ടില്ലെന്നു് എനിയ്ക്കു് ആശങ്കയുണ്ടായിരുന്നു.

ഹരിനിവാസിലെ ആൾക്കൂട്ടത്തിൽനിന്നു് ഞാൻ ശിവജിപാക്കിന്റെ നേരെ പാഞ്ഞു. ജീപ്പു് എന്റെ പിന്നാലെ വന്നിരുന്നു. ഞാൻ ഒരൊറ്റച്ചാട്ടത്തിനു് ശിവജിപാക്കിന്റെ മതിൽ ചാടിക്കടന്നു മൈതാനത്തിൽ എത്തി. ജീപ്പിനു് ചാടിക്കടക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. അതിനാൽ അവിടെ തടഞ്ഞുനിന്നുപോയി. പിന്നെ തിരിച്ചു ശിവജിപാർക്കിന്റെ വാതിൽക്കലേയ്ക്കു് പുറപ്പെട്ടു, അതു് അവിടെ നിന്നു വളരെ ദൂരത്തായിരുന്നു. ഇതിന്നിടയിൽ ഞാൻ ശിവജിപാക്കിലെ മൈതാനം കടന്നു ഫുട്ബാൾകളിക്കാരുടെ ഇടയിലൂടെ പാഞ്ഞുപോയി, ക്രിക്കറിന്റെ വിക്കറു് എണ്ണം തകരാറിലാക്കി വർളിസൈഡിലെ മതിൽ ചാടിക്കടന്നു മറ്റൊരിടത്തു എത്തി. അവിടെ നിന്നു് ഓടിക്കുതിച്ചു പാഞ്ഞു് ശരവേഗത്തിൽ ചീറിക്കൊണ്ടു് എല്ലാ ഗതാഗതനിയമങ്ങളെയും ലംഘിച്ചു വർളിബീച്ചിൽ ചെന്നുചേർന്നു. സമുദ്രതീരത്തെത്തിയപ്പോൾ എന്റെ കാലുകൾ എന്നോടു് ആവലാതിപ്പെട്ടു; ഞാൻ വിവശനായി, തളർന്നു ക്ഷീണിച്ചു കടൽക്കരയിൽ കിടന്നു.

വർളിയിലെ പ്രകൃതിദൃശ്യം വളരെ സുന്ദരമായിരുന്നു. കണ്ണെത്താവുന്ന ദൂരത്തോളം സമുദ്രം ഒരു അദ്ധ്വത്താകാരത്തിൽ നീണ്ടു പരന്നുകിടക്കുന്നു. അതിന്റെ മുകളിൽ ആകാശം ഒരു കമാനംപോലെ വളഞ്ഞു കുനിഞ്ഞു നില്ക്കുന്നു. അതിൽ ഉഷസ്സിന്റെ പ്രകാശഞൊറികളും തുടുമേഘങ്ങളുടെ പട്ടുലേസുകളും തുന്നിപ്പിടിപ്പിച്ചിരുന്നു. ആ ചെമ്പട്ടു ഞൊറികളുടേയും മേഘങ്ങളുടേയും സച്ഛമായ, പളപളമിന്നുന്ന സൌന്ദര്യം എന്നെ വ്യാമുദ്ധനാക്കി. ഈ സൌന്ദര്യം എന്നിൽനിന്നു് എത്ര ദൂരത്താണെന്നു ഞാൻ ആലോചിച്ചു. സൌന്ദര്യത്തിന്റെ സുന്ദരപ്രതിബിംബം എത്ര മനംമയക്കുന്നതാണു്! പട്ടിണി വളർന്നുവരുന്നു, തൊഴിലില്ലായ്മയും അപരാധത്തിന്റെയുമായ ഈ ലോകത്തിൽ ഒരു സാധാരണ കഴുതയ്ക്കു് ഒരിടത്തും വിശ്രമമില്ല. സൌന്ദര്യത്തിന്റെ ഈ ഉന്നതമായ കമാനത്തെ സ്പർശിക്കാൻ എനിയ്ക്കു കഴിയുന്ന ഏതെങ്കിലും സമയം സമാഗതമാവുമോ? ഇപ്പോൾ അതസംഭാവ്യമായി തോന്നുന്നു—ഞാൻ മനസ്സിൽ വിചാരിച്ചു. ഇപ്പോൾ ജീവിതം പ്രായേണ മിക്ക നിലയ്ക്കും ഒരു കഴുതയുടെ നിലവാരത്തിൽ നിന്നുയർന്നിട്ടില്ല. ഇപ്പോൾ സൌന്ദര്യം വളരെ ദൂരെയാണു്. ന്യായത്തിന്റെ ചക്രവാളം എത്രയോ ഉയരെയാണു്. ഞാനൊരു കഴുതയാണു്—എന്നെ പൊല്ലീസ്സു പിന്തുടർന്നുകൊണ്ടിരിയ്ക്കുന്നു.

ഞാൻ തളർന്നു കണ്ണടച്ചു. വരുന്നതു വരട്ടെ. പൊല്ലീസ്സുകാർ വന്നു് എന്നെ അറസ്റ്റു് ചെയ്യുകയാണെങ്കിൽ അറസ്റ്റു് ചെയ്യട്ടെ. സമുദ്രത്തിന്റെ ഒരു വലിയ തിരമാല വന്നു് എന്നെ തിരമാലകളിൽ പൊതിഞ്ഞു സമുദ്രത്തിന്റെ അടിത്തട്ടിൽ എത്തിയ്ക്കുകയാണെങ്കിൽ, എത്തിയ്ക്കട്ടെ. ഈ സമയ

ത്തു് ഞാൻ അത്രയധികം തളർന്നുകഴിഞ്ഞിരുന്നു. അതിനാൽ ഏതു പ്രത്യേകസംഭാവ്യതയിലും തൽപരനായിത്തീർന്നു.

എന്റെ ചെവികളിൽ ഒരു മോട്ടോർവണ്ടിവന്നു നിൽക്കുന്ന ശബ്ദം കേട്ടു. പൊല്ലീസ്സു് ജീപ്പു് എത്തിച്ചേർന്നുവെന്നു എനിയ്ക്കു മനസ്സിലായി. എന്നാൽ ഞാൻ കണ്ണടച്ചു, അതേ പാട്ടിൽ കിടന്നു.

മോട്ടോർ നിർത്തുന്ന ശബ്ദം കേട്ടു. കാലടികളുടെ ചരപ്പു് ചരപ്പു് ശബ്ദം കേൾക്കുമാറായി. പിന്നീടു ആ കാലൊച്ച എന്റെ അടുക്കൽ വന്നതോടേ നിലച്ചു. എന്നാൽ ഞാൻ കിടന്ന പാട്ടിൽ കണ്ണടച്ചു കിടന്നു!

പിന്നെ എന്റെ കാതുകളിൽ ഈ ശബ്ദം വന്നു വീണു. 'ഖേ:ജീ, എവിടെ നിന്നെങ്കിലും ഒരു തുറന്ന ട്രക്കു കൊണ്ടുവരണമല്ലോ.'

'എന്തിനാണു് രുസ്തംസേട്ടു്?' മറെറാരു ശബ്ദം ചോദിച്ചു.

'നമുക്കു് ഈ കഴുതയെ ആലയിലേയ്ക്കു് കൊണ്ടുപോകണം.'

'എന്തിനാണതു്, സേട്ടു്?'

'നിങ്ങൾ ഈ സമയത്തു് അനാവശ്യമൊന്നും പറയാതിരിയ്ക്കു. ശകാരിയ്ക്കാതിരിയ്ക്കു' രുസ്തംസേട്ടു് ശാസിയ്ക്കുന്ന സ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു: ഇപ്പോൾ പൊല്ലീസ്സുകാർ ഈ വഴിയ്ക്കു വരും. അവർ വരുന്നതിനു മുമ്പു ഇതിനെ എന്റെ ആലയിലേയ്ക്കു കൊണ്ടുപോകണം.'

'വളരെ നല്ലതു്, സേട്ടു്! ഇപ്പോൾ കൊണ്ടുവരാം.'

റൊരു സ്വരം ആ കല്പനയെ മാനിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. കാലടികളുടെ ശബ്ദം അകന്നുപോയി. പക്ഷേ ഖേംജി ട്രക്ക് കൊണ്ടുവരാൻ പോയിട്ടുണ്ടാവാം. ഈ ആളുകൾ ആരായാലും പൊല്ലീസ്സിൽപ്പെട്ടവരല്ലെന്നു് എനിയ്ക്കു ബോധപ്പെട്ടു. അതിനാൽ ഞാൻ യാതൊരു ഭയവും കൂടാതെ കണ്ണു തുറന്നു.

അപ്പോൾ ഞാൻ കണ്ടതു് — ചുവന്ന മുഖവും നീണ്ടു വളഞ്ഞ മൂക്കും കഷണ്ടിത്തലയും നരകേറിയ ചെന്നിക്കളും ഉള്ള ദീർഘകായനായ ഒരു പാർസി എന്റെ നേർക്കു കുനിഞ്ഞു് എന്നെ ദയാർദ്രഷ്ടിയോടേ നോക്കിയിരുന്നു.

ഒടുവിൽ രുസ്തംസേട്ടു് എന്നോടു പറകയുണ്ടായി, മുന്നു നാലു ദിവസം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആലയിൽ മരണശയ്യയിൽ കിടക്കയായിരുന്നു, ഞാൻ. രുസ്തംസേട്ടു് എന്റെ ചികിത്സയ്ക്കായി ഏറ്റവും മികച്ച മൂഗഡോക്ടരെ വരുത്തി. മൂഗചികിത്സയിൽ അതിവിദഗ്ധനാണു് അദ്ദേഹം. എന്തായാലും ഇവരെല്ലാം ഭാരതീയരാണല്ലോ. അതിനാൽ വേണ്ടുംപോലെ എന്നെ ചികിത്സിയ്ക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. രുസ്തംസേട്ടിന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ എനിയ്ക്കു് ഒരു വിദേശീയവിദഗ്ധന്റെ ചികിത്സ വേണ്ടിയിരുന്നു. അയാൾക്കു മാത്രമേ എന്റെ രോഗത്തിന്റെ നിദാനമറിഞ്ഞു ചികിത്സിയ്ക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്നുള്ളു. ദൌർഭാഗ്യവശാൽ ഈ സമയത്തു ബോമ്പയിൽ കഴിവുള്ള ചികിത്സയ്ക്കായി ജീവിതം ഉഴിഞ്ഞുവെച്ച ഡാക്ടർ മാരാരും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ പാവപ്പെട്ട കഴുതകൾക്കു ഫീസ് കൊടുക്കാൻ കഴിയില്ലല്ലോ. ബോമ്പായിലുള്ള ഡോക്ടർമാരെല്ലാം ഫീസ്സുവാങ്ങുന്നവരുമാണ്.

എന്നാൽ രുസ്തംസേട്ടിനെസ്സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഫ

സ്സ് ഒരു പ്രശ്നമേ അല്ല. കഴുതചികിത്സാപരിചയമായിരുന്ന പ്രശ്നം. വളരെ തിരക്കിട്ട അനേഷണങ്ങൾക്കുശേഷം ഹോങ്ങ്കോങ്ങിൽ ഒരിംഗ്ലീഷ് ഡോക്ടർ മെക്കൻലി ഉണ്ടെന്നറിവുകിട്ടി. അദ്ദേഹം കഴുതചികിത്സയിൽ വലിയ വിദ്ധനാണത്രേ. സർവ്വോപരി ഇംഗ്ലീഷ്കാക്ക് കഴിഞ്ഞ ഇരുന്നൂറുവർഷങ്ങളായി ഏഷ്യൻകഴുതകളുടെ രോഗത്തിന്റെ അനുഭവജ്ഞാനവുമുണ്ടല്ലോ. അതുകൊണ്ട് രുസ്സംസേട്ട് എന്നെ ചികിത്സിക്കാനായി, വിമാനത്തിൽ അദ്ദേഹത്തെ വരുത്തി. അദ്ദേഹം വന്ന് എന്റെ രോഗത്തിന്റെ നിദാനം നിർണ്ണയിച്ച് ചികിത്സ ആരംഭിച്ചു. ഈ സംഗതികൾ മുഴുവൻ പിന്നീടാണ് എനിയ്ക്ക് മനസ്സിലായത്. ഈ സമയത്ത് എനിയ്ക്ക് ഇത്രമാത്രമേ ഓർമ്മയുള്ളു; തൻറേടമില്ലാതെ മുന്നാലുദിവസം കഴിച്ചുകൂട്ടിയതിന്നുശേഷം കണ്ണു തുറന്നുനോക്കിയപ്പോൾ ഞാൻ ഒരു വലിയ കൊതുവലക്കട്ടിലിൽ കിടക്കുന്നതായിട്ടാണ് കണ്ടത്. എന്റെ കൈകാലുകൾ കെട്ടിയിരുന്നു. എന്റെ തലയ്ക്കൽ വലിയ വലിയ റബ്ബർ തലയണകൾ വെച്ചിരുന്നു. ഒരു നഴ്സ് എന്റെ ഇടത്തുഭാഗത്തു നില്പുണ്ടായിരുന്നു. വലത്തു വശത്തു ഡോക്ടർ മെക്കൻലി വളരെ ശ്രദ്ധയോടേ ഏതാനും ഇഞ്ചക്ഷൻ കുഴലുകൾ നോക്കിനില്പുണ്ട്. രുസ്സംസേട്ട് എന്റെ അടുക്കൽനിന്നു വലിയ സ്നേഹത്തോടേ എന്നെ നോക്കിയിരുന്നു.

ഞാൻ കണ്ണുതുറന്നു ചോദിച്ചു: 'ഞാൻ എവിടെയാണ്?'

'എന്റെ ആലയിൽ!' രുസ്സംസേട്ട് വലിയസ്നേഹത്തോടെ പറഞ്ഞു.

'ഇതെങ്ങനെ സംഭവിച്ചു?'

'നിങ്ങളുടെ ഞരമ്പുകളിൽ ചോര ഇഞ്ചക്ട് ചെയ്യാൻ പോകയാണ്.'

'സംസാരിയ്യാതിരിയ്ക്കു.' ഡോക്ടർ മെക്കൻലി ചുണ്ടുകളിൽ വിരൽവെച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. 'വീശുമിയ്യു'

ഞാൻ കണ്ണടച്ചു. കുറച്ചു നിമിഷങ്ങൾക്കുശേഷം ശരീരത്തിലെ ഞരമ്പുകളിൽ ചൈതന്യദായകമായ ചോരയോട്ടം ശക്തിയായി നടക്കുന്നതുപോലെ എനിയ്ക്കു തോന്നി. പതുക്കെപ്പതുക്കെ എന്നിൽ തിരിച്ചുവന്നു. മെല്ലെ മെല്ലെ സുഖദായകമായ സുഷുപ്തിയുടെ കോമളമായ പട്ടുതുണിയാൽ ഞാൻ പൊതിയപ്പെട്ടു.

ഞാൻ കണ്ണടച്ച് ഉറങ്ങിപ്പോയി.

എത്ര സമയം കഴിഞ്ഞാണ് ഉണർന്നതെന്നറിഞ്ഞുകൂടാ. എന്നാൽ ഉണർന്നുനോക്കിയപ്പോൾ രാത്രിയായിരിയ്ക്കുന്നു. എന്റെ കട്ടിലിന്നടുത്ത് നീലനിറത്തിലുള്ള ഒരു മേശവിളക്ക് കത്തിയിരുന്നു. അതിന്നടുത്ത് ഒരു ചാരുകസേരമേൽ മറിയ ഇരിപ്പുണ്ടായിരുന്നു.

'മറിയയോ?.....നിങ്ങൾ.....ഇവിടെ?

അടക്കാൻ വയ്യാത്ത സന്തോഷാത്ഭുതങ്ങളാൽ എന്റെ മുഖത്തുനിന്നു ഒരു വല്ലാത്ത ശബ്ദം പുറപ്പെട്ടു.

മറിയയുടെ വലിയ ദയാർദ്രനേത്രങ്ങൾ എന്നെ പരിഭ്രമിപ്പിച്ചു. പിന്നെ അവൾ പതുക്കെപ്പതുക്കെ പറയാൻ തുടങ്ങി, 'നിങ്ങളെ രുസ്സുംസേട്ട് വിലയ്ക്കു വാങ്ങിയിരിയ്ക്കുന്നു. ജോസഫ് നിങ്ങളെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകാൻ വന്നിരുന്നു. എന്നാൽ രുസ്സുംസേട്ട് അയാൾക്കു അയ്യായിരം രൂപകൊടുത്തു

നിങ്ങളെ വിലയ്ക്കു വാങ്ങിയിരിയ്ക്കുന്നു. നിങ്ങളെ ശുശ്രൂഷിയ്ക്കുന്നതിനു എന്നെ നഴ്സായി നിയമിച്ചിരിയ്ക്കുന്നു. രണ്ടു നഴ്സുമാർക്കുടിയുണ്ടു്. ഞങ്ങൾ മുന്നുപേരും ഊഴമിട്ടു ഡ്യൂട്ടി നോക്കുകയാണു്. പറയു, നിങ്ങളുടെ സ്ഥിതി എങ്ങനെയിരിയ്ക്കുന്നു? എത്രയെല്ലാം സൌകര്യങ്ങൾ ചെയ്തിരിയ്ക്കുന്നു!'

'എന്നാലും അയ്യായിരം രൂപ!....' എനിയ്ക്കു് വല്ലാത്ത ആശ്ചര്യം തോന്നിയതിനാൽ എന്റെ ശബ്ദം നിലച്ചുപോയി. 'അയ്യായിരം രൂപ! അല്പമൊന്നാലോചിച്ചാൽ മറിയ, ഹിന്ദുസ്ഥാനത്തിൽ ഒരൊറ്റ കഴുതയ്ക്കും ഇത്ര വിലയുണ്ടാവില്ല!'

'ശരിയാണു്,' മറിയ അതിനോടു യോജിച്ചു. 'അല്ലെങ്കിൽ ഇവിടെ എത്ര കഴുതകളുണ്ടു്, തുച്ഛമായ ദിവസക്കൂലിയാൽ വളരെ ക്ലേശിച്ചു് ഒരു നേരത്തെ പുല്ലുതിന്നുന്നവരായിട്ടു്! നിങ്ങളുടെ ഭാഗ്യം, വാസ്തവത്തിൽ, ഭാഗ്യത്തിൽ വെച്ചു് ഏറ്റവും വലിയ ഒരു 'റിക്കാഡാ'ണു്. അല്ലെങ്കിൽ, നിങ്ങളുടെ വംശപാരമ്പര്യം നന്നല്ലെന്നാണു് കേട്ടിട്ടുള്ളതു്.

'ഒരു പാവപ്പെട്ട കഴുതയുടെ വംശപാരമ്പര്യം എങ്ങനെ നന്നാവാനാണു്!' ഞാൻ ദയനീയമായി പറഞ്ഞു: 'ഈയിടെയായി നല്ല വംശപരമ്പരയുടെ മാനദണ്ഡം നല്ല ജനസ്സിൽപ്പെട്ട മോട്ടോർവണ്ടികളുടെ ഉടമസ്ഥതയാണു്. ഒരു കാഡിലാക്കു് അല്ലെങ്കിൽ റോൾസ്റോയ്സു്. കാൽനടക്കാരനായ കഴുതയ്ക്കു് എന്തു വംശപാരമ്പര്യമാണു്! അതിനു് എന്തു ഭക്ഷണമാണു്! ഇതുകൊണ്ടാണു് ഞാൻ ആശ്ചര്യപ്പെട്ടതു്, തസ്മംസേട്ടു് എന്നെ അയ്യായിരം രൂപകൊടുത്തു വാങ്ങിയതെന്തിനാണെന്നു്.'

മറിയ തന്റെ വലിയ കണ്ണുകൾ പലവുരു ചലിപ്പിച്ചു. തന്റെ കോമളമായ ചുമലുകളുയർത്തിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു: 'ആക്കറിയാം? എന്നാൽ എനിയ്ക്കിതറിയാം. അദ്ദേഹം നിങ്ങളുടെ ചികിത്സയ്ക്കായി ഇതേവരെ ആയിരക്കണക്കിനു രൂപ ചെലവിട്ടുകഴിഞ്ഞു. രുസ്സംസേട്ട് ഒരൊന്നാന്തരം മാനുഷനാണെന്നാണ് എനിയ്ക്കു തോന്നുന്നതു്. നിങ്ങൾ സ്വപ്നത്തിൽ ഒന്നു രണ്ടു തവണ എന്റെ പേർ പിറുപിറുക്കുന്നതു് അദ്ദേഹം കേട്ടു. വേഗത്തിൽ തക്കശമ്പളത്തിൽ എന്നെ നെഴ്സായി നിയമിച്ചു.'

മറിയ ഇതു പറഞ്ഞപ്പോൾ അല്പം ലജ്ജാധീനയായി. ഞാനും അവളുടെ കോമളമായ ഭാവത്തെ ബഹുമാനിച്ചു മുഖം തിരിച്ചു് ഇടറുന്ന സ്വരത്തിൽ പതുക്കെപ്പറഞ്ഞു: 'രുസ്സംസേട്ട് എന്റെ രക്ഷകനാണു്; അദ്ദേഹം എന്റെ ജീവനെ രക്ഷിച്ചു. അദ്ദേഹം നല്ല മനുഷ്യനാണു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയത്തിൽ മനുഷ്യത്വത്തിന്റെ വേദനയുള്ളതായി തോന്നുന്നു—ദരിദ്രരുടെ പേരിൽ സഹാനുഭൂതിയും അധഃപതിതരുടെ പേരിൽ സ്നേഹവും. ഇത്തരം ഒരാളുടെ ഉപകാരത്തെ മരണംവരെഎനിയ്ക്കു മറക്കാൻ കഴിയില്ല.

എന്റെ കണ്ണുകളിൽ കണ്ണീർ നിറഞ്ഞു. ഞാൻ പിന്നെയും വല്ലതും പറഞ്ഞേനേ; എന്നാൽ ഇതുയായപ്പോഴെയ്ക്കും ഡോക്ടർ മെക്കൻലി എത്തിച്ചേർന്നു. അദ്ദേഹത്തെ കണ്ടതോടേ മറിയ എഴുന്നേറ്റുനിന്നു. ഡോക്ടരുടെ സൂചന മനസ്സിലാക്കി മുറിയ്ക്കുള്ളിൽനിന്നു പുറത്തു പോയി. ഞാൻ അവളുടെ നിതംബത്തിന്റെ ചലനം നോക്കിക്കൊണ്ടു കിടന്നു.

'ഇപ്പോൾ എങ്ങനെയിരിയ്ക്കുന്നു?' ഡോക്ടർ മെക്കൻലി എന്റെ നാഡി പിടിച്ചുകൊണ്ടു ചോദിച്ചു.

'വളരെയധികം സുഖം തോന്നുന്നുണ്ട്, ഡോക്ടർ! നന്ദി!'

ഡോക്ടർ മെക്കൻലി പുഞ്ചിരിക്കൊണ്ടു. അദ്ദേഹം നാഡി പരിശോധിച്ചു കൈ വിട്ടു, ചാരുകസേര എന്റെ കട്ടിലിന്നടുക്കലെയ്ക്കു വലിച്ചിട്ടുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു, 'നിങ്ങൾ വാസ്തവത്തിൽ രണ്ടംസേട്ടവിന്നു നന്ദിപറയണം. അദ്ദേഹം എന്നെ തക്കസമത്തു വരുത്തിയിരുന്നില്ലെങ്കിൽ, നിങ്ങളുടെ ജീവൻ രക്ഷിയ്ക്കാൻ വളരെ പ്രയാസപ്പെട്ടേനെ.'

'എന്തായിരുന്നു എന്റെ സുഖക്കേടു ഡോക്ടർ?'

'അമിതഭക്ഷണം?'

'അല്ലെങ്കിൽ എന്റെ രോഗം അധികം കൂടിച്ചിട്ടായിരിയ്ക്കണം, ഡോക്ടർ,' ഞാൻ പറഞ്ഞു.

'രണ്ടും ഒന്നു തന്നെ. അധികം തിന്നാലും അധികം കൂടിച്ചാലും ഫലം ഒന്നാണു'.

'എന്നാൽ എനിയ്ക്കു ഓർമ്മയുണ്ടു',' ഞാൻ എന്റെ ഓർമ്മശക്തിയെ ഉറപ്പിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. 'അന്നു ഞാൻ ഒരൊറ്റ പുല്ലിൻകൊടിപോലും രുചിച്ചിരുന്നില്ല. അതിന്നുമുമ്പുള്ള രണ്ടു ദിവസവും പതിനൊന്നു മണിക്കൂർനേരം എനിയ്ക്കു യഥേഷ്ടം തിന്നാൻ തന്നിരുന്നില്ല. ഇന്നേവരെ, ഏതാനും നല്ല ദിവസങ്ങളൊഴികെ, എനിയ്ക്കു വയർ നിറയെ തിന്നാൻ തന്നതായി ഓർമ്മയില്ല.''

''ഇതുകൊണ്ടാണു നിങ്ങൾക്കു വയർനിറയെ തിന്നാൻ തരുമ്പോൾ നിങ്ങൾ അധികം ഭക്ഷിയ്ക്കുന്നതും നിങ്ങൾക്കു

രോഗം പിടിപെടുന്നതും. കഴുതകൾക്ക് പലപ്പോഴും ഇത്തരം രോഗം പിടിപെടുന്നതു ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ട്.''

'നോക്ക, ഇതൊരു രോഗമല്ല ഡോക്ടർ!' ഞാൻ ഇടയ്ക്കു തടഞ്ഞു പറഞ്ഞു: 'യഥാർത്ഥത്തിൽ രോഗം വിശപ്പാണ്; അതുകൊണ്ട് എല്ലാ കഴുതകളും ചത്തുപോകുന്നു.'

'വിശപ്പിനു ചികിത്സിക്കാൻ എന്നെക്കൊണ്ടാവില്ല' ഡോക്ടർ പറഞ്ഞു. 'വിശപ്പ് ഒരസാധ്യരോഗമാണ്?'

'തൊഴിലില്ലായ്മയോ?'

'തൊഴിലില്ലായ്മയും അസാധ്യരോഗമാണ്.'

'പഠിപ്പില്ലായ്മയോ?'

'പഠിപ്പില്ലായ്മയും അസാധ്യരോഗമാണ്; എന്നല്ല ഭയം കരുതുമാണ്.' ഡോക്ടർ പറഞ്ഞു. 'എവിടെയൊക്കെ കഴുതകളെ പഠിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടോ, അവിടെയൊക്കെ രാജ്യം കുട്ടിച്ചോറായിട്ടുണ്ട്.'

ഞാൻ മൌനം പൂണ്ടു. ഞാൻ വിചാരിച്ചു—ഡോക്ടരോടു തർക്കിക്കുന്നതു വ്യർത്ഥമാണ്. ചികിത്സയവസാനിപ്പിച്ചു ഹോങ്കോങ്ങിലേക്കു മടങ്ങിപ്പോകാനും മതി. അതിനാൽ ഞാൻ സംഗതി മാറ്റാനായി ചോദിച്ചു. 'അപ്പോൾ അങ്ങയുടെ അഭിപ്രായത്തിൽ എന്റെ രോഗം അധികം പുല്ലു തിന്നിട്ടാണ്, അല്ലേ?'

'സംശയമില്ല.'

ഞാൻ ഉള്ളിൽ പറഞ്ഞു—ഡോക്ടർ സാഹിബ് സ്വയം പുല്ലു തിന്നിട്ടില്ലല്ലോ. എന്നാൽ ഞാൻ മനസ്സിനെ തടഞ്ഞുനിർത്തി മൌനം പൂണ്ടു

ഡോക്ടർ മെക്കൻലി പറഞ്ഞു: 'നിങ്ങൾ പഠിപ്പുള്ള കഴുതയാണ്. ഞാൻ പത്രങ്ങളിൽനിന്നു നിങ്ങളുടെ വർത്തമാനം വായിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിനാൽ നിങ്ങളോടു പറയുന്നു, നിങ്ങളുടെ രോഗം വളരെ ഭയംകരമാണെന്ന്. അമിതഭക്ഷണംകൊണ്ടുള്ള രോഗം ഒന്ന്, അതിനുപുറമേ രക്തദൂഷ്യവും.'

'രക്തം ദൂഷിച്ചിരുന്നുവോ?'

'ഉവ്വ്! പഠിപ്പുള്ള കഴുതയുടെ രക്തം മിക്കവാറും ദൂഷിച്ചിരിയ്ക്കും. തലച്ചോറും ദൂഷിയ്ക്കും. അതിനാൽ ഞാൻ വന്ന ഉടൻതന്നെ നിങ്ങളുടെ മൂത്രവും മലവും രക്തവും വിയർപ്പും പരിശോധിച്ചു.'

'വിയർപ്പും പരിശോധിയ്ക്കാറുണ്ടോ, ഡോക്ടർ?'

'ഉവ്വ്. പിന്നെ ഹൃദയം, തലച്ചോറ്, ശ്വാസകോശം, യകൃത്ത്, ആമാശയം മുതലായവയുടെ എക്സ്റേ എടുത്തു. എന്നിട്ട ഞാൻ ഈ നിഗമനത്തിലെത്തിച്ചേർന്നിരിയ്ക്കുന്നു. പഠിത്തംനിമിത്തം നിങ്ങളുടെ രക്തം ദൂഷിച്ചുപോയിട്ടുണ്ട്. അതിനാൽ നിരക്ഷരനായ ഏതെങ്കിലും കഴുതയുടെ രക്തം നിങ്ങളിൽ കുത്തിവെയ്ക്കാത്തപക്ഷം നിങ്ങൾക്കു സുഖം ലഭിയ്ക്കുന്നതല്ല. ബോമ്പായിൽ ഏതെങ്കിലും നിരക്ഷരനായ കഴുതയുടെ രക്തം കിട്ടുക പ്രയാസമാണെന്നായിരുന്നു രുസ്തുംസേട്ടിന്റെ വിചാരം. എന്നാൽ പരസ്യം കണ്ടതോടേ, പത്തു രൂപ പോയിട്ട്, ഒരു കെട്ട പുല്ലിനുപോലും രക്തം വില്ക്കാൻ തയ്യാറുള്ള ആയിരമായിരം കഴുതകളുടെ അഭ്യർത്ഥനകൾ ലഭിയ്ക്കുയുണ്ടായി. രുസ്തുംസേട്ടിനു വലിയ അദ്ഭുതമായി.'

'ഇതിൽ എന്താണാശ്ചര്യപ്പെടാനുള്ളത്? ദരിദ്രന്മാർ ഇന്നുവരെയും സ്വന്തം രക്തമാണ് വിറ്റിട്ടുള്ളത്.'

ഞാൻ പറയുന്നതു കേട്ടിട്ട ഡോക്ടരുടെ കവിൾ ചുവന്ന തീജ്വാലയുടെ നിറമായിത്തീർന്നു. ഒരു ക്ഷണനേരം മൌനം പൂണ്ടതിനുശേഷം അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'നിങ്ങളുടെ തലച്ചോറിനും കേടുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നു. നിങ്ങൾക്കു ഇനിയും രക്തം വേണ്ടിവരും. ഇപ്പോൾ നിങ്ങൾക്കു കുറേ നേരത്തെയ്ക്ക് പാമരനായ കഴുതയുടെ രക്തം കുത്തിവെയ്ക്കാം. ഒരാഴ്ചകം നിങ്ങളുടെ ശരീരത്തിൽ രക്തത്തിന്റെ ഒരു തുള്ളിയും ശേഷിക്കില്ലെന്നു' എനിക്കറിയാം.

'എന്തിനാണു' എനിക്ക് കുത്തിവെയ്ക്കുന്നത്' ഡോക്ടർ:

ഡോക്ടർ ചിരിച്ചു. പിന്നീടു പറഞ്ഞു: 'ആട്ടെ, ഞാൻ ഇപ്പോൾ പോകുന്നു. നിങ്ങൾ വിശ്രമിക്കുക. നേരം വളരെ രാത്രിയായിക്കുന്നു.

പത്തുപതിനഞ്ചു ദിവസത്തിനുശേഷം എനിക്കു രോഗം ഏറെ ശമിച്ചു. ഞാൻ പുറത്തു മൈതാനത്തിൽ ചുറ്റിയടിക്കാനും ഓടാനും തുടങ്ങി. ഡോക്ടർ മെക്കൻലിയും ഫീസു മുഴുവൻ തീർത്തുവാങ്ങി ഹോങ്കോങ്ങിലെക്കു തിരിച്ചുപോയി. മറിയ എന്റെ ശുശ്രൂഷയിൽ അത്യശ്രദ്ധയായിരുന്നു. അതിനാൽ മറ്റു രണ്ടു നഴ്സുമാർക്കു അവധികൊടുത്തു പറഞ്ഞയച്ചു.

ചുറ്റിയടിക്കുന്ന സമയത്തു മറിയ മിക്കപ്പോഴും എന്റെ കൂടെ നടന്നു തന്റെ മധുരവചനങ്ങളാൽ എന്റെ മനസ്സിനെ വ്യാമുഗ്ധമാക്കിപ്പോന്നു.

പിന്നീടു ഒരു ദിവസം രസ്സംസേട്ട് എന്റെ അടുക്കൽ വന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൂടെ ഒരു ക്ഷുരകനും ഉണ്ടായിരുന്നു.

രുസ്സംസേട്ട് എന്റെ നേരേ ചൂണ്ടിക്കാട്ടിയിട്ട് ക്ഷുരകനോട് പറഞ്ഞു, 'ഈ ദേഹത്തിലുള്ള രോമം മുഴുവൻ വടിച്ചുകളഞ്ഞ് ഈ കഴുതയുടെ ശരീരം ഒരു കുതിരയുടെ ശരീരംപോലെ അഴക്കുറ്റതും മാർദ്ദവമുള്ളതുമാക്കണം

ക്ഷൌരത്തിനുശേഷം എന്നെ സോപ്പുതേപ്പിച്ചു വളരെ പ്രാവശ്യം കഴുകി. ഉണങ്ങിയ തോർത്തുകൊണ്ട് എന്റെ ശരീരത്തിലാകെ വളരെ പ്രാവശ്യം തുടച്ചു. പിന്നെ വളരെ ദിവസങ്ങളോളം എന്റെ ശരീരത്തിൽ ഒലീവെണ്ണ പുരട്ടി തിരുമ്മി; പിന്നെ ഒരു വിചിത്രമായ പോളീഷിട്ടു. അങ്ങനെ എന്റെ ദേഹം അടിമുതൽ മുടിവരെ ഒരു കുതിരയുടേതുപോലെ മിന്നിത്തിളങ്ങാൻ തുടങ്ങി.

എന്റെ ആയുഷ്കാലത്തിലൊരിക്കലും ഞാൻ ഇത്ര സുന്ദരനായിട്ടില്ല. മറിയ കൂടെക്കൂടെ എന്നെ സാഭിനിവേശം അരീവീക്ഷിയ്ക്കാൻ തുടങ്ങി.

ഞാൻ മറിയയോട് പറഞ്ഞു, 'രുസ്സംസേട്ടിനെപ്പോലെ ദേഹഗുണസമ്പന്നനായ, ഈശ്വരരൂപംപൂണ്ട ഒരു മനുഷ്യനെ ഞാൻ ഇന്നേവരെ കണ്ടിട്ടില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയം എത്ര നിസ്വാർത്ഥവും, സഹാനുഭൂതി നിറഞ്ഞതുമാണ്! ഹായ്, ഇദ്ദേഹത്തെപ്പോലെ വിശ്വസ്തസുഹൃത്തുക്കൾപോലും എനിക്കോട്ട പെരുമാറില്ല. ഇദ്ദേഹത്തെ കണ്ടിട്ട് എന്നെപ്പോലുള്ള കഴുതയ്ക്കുപോലും മനുഷ്യസമുദായത്തിന്റെ പേരിൽ വിശ്വാസം അർപ്പിയ്ക്കാൻ കഴിയുന്നു.'

മറിയ പറഞ്ഞു: 'ഈശ്വരൻ, എന്റെയും നിങ്ങളുടെയും രക്ഷകനെ പ്രളയകാലംവരെ ജീവനോടുകൂടി ഇരുത്തട്ടെ.'

ഈ സംഭാഷണം കഴിഞ്ഞ് പിറേറദ്ദിവസം, കറുത്തു തടിച്ച ഒരു മേൽമീശക്കാരൻ മധ്യവയസ്കൻ ഒരു ഡാക്ടറേയും കൂട്ടി വന്നു. അയാൾ എന്നെ തുളച്ചുകേറുംവിധം നോക്കി. രുസ്തംസേട്ടുവും യെമ്ളിയും ഉണ്ടായിരുന്നു അവരുടെ കൂടെ.

ഡോക്ടർ എന്നെ നല്ലപോലെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കിയതിനുശേഷം പറഞ്ഞു: 'ഇതു കഴുതയാണെന്നു തോന്നുന്നു.'

രുസ്തംസേട്ട് പറഞ്ഞു: 'അല്ല സേർ. ഇതു പീരുകുതിരയാണ്. തെക്കേ അമേരിക്കയിലാണ് പീരു. അവിടത്തെ കുതിരകൾ തനി കഴുതകളെപ്പോലെ ഇരിയ്ക്കും.'

ഇടയ്ക്കുന്ന മേൽമീശയുള്ള ആൾ യോജിച്ചു.

ഖേമജിപറഞ്ഞു: 'സേട്ട് ഇതിനെ പീരുവിൽനിന്നു കൊണ്ടുവന്നു. ഹിന്ദുസ്ഥാനത്തിൽ ഇന്നുവരെ ഈ തരം കുതിര ഒരിയ്ക്കലും വരികയുണ്ടായിട്ടില്ല. ഇതു സങ്കരജാതി കുതിരയാണ്. അച്ഛൻ സ്പാനിഷ്കാരൻ; അമ്മ തെക്കേ അമേരിക്കാരി, രണ്ടുജാതിയുംകൂടി ഇണചേർന്നതിൽ നിന്നു ജനിച്ചതാണത്. ഓട്ടത്തിൽ നല്ല സാമർത്ഥ്യമുണ്ട്.'

'ഹും'.....മേൽമീശക്കാരൻ സംശയഭാവത്തിൽ തലയിളക്കി. പിന്നെ ചോദിച്ചു, 'എന്താണ് ഇതിന്റെ പേര്?'

'ഗോൾഡൻസ്റ്റാർ!' രുസ്തം പറഞ്ഞു.

മഹാലക്ഷ്മിയിലെ കുതിരപ്പന്തയത്തിൽ കുതിരകളുടെ കൂടെ ചേരുന്നു, ആളുകഠം കഴുതയെ കണ്ട നേരമ്പോക്കു പറയുന്നു, കാട്ടുപാട്ടുങ്ങളുടെ അദ്ഭുതകരമായ പരിണാമം.

മേൽമീശക്കാരനെയും ഡോക്ടരെയും രുസ്തംസേട്ട് ഒരു വശത്തെയ്ക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. രണ്ടുപേരും കുറച്ചുനേരം 'കുശുകുശു' സംസാരിച്ചു. അതിനുശേഷം ഡോക്ടരും മേൽമീശക്കാരനും എങ്ങോട്ടോ പോയി. ഖേംജിസേട്ടുവിനെക്കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്ന സന്തോഷത്തോടേ പുഞ്ചിരിക്കൊണ്ട് എന്റെ അടുക്കൽ വന്നു:

'എല്ലാം ശരിയായി, നാളെ മുതല്ല് നിങ്ങളെ മഹാലക്ഷ്മിയിലെ പന്തയക്കുതിരലായത്തിലെയ്ക്കയയ്ക്കാൻ പോവുകയാണ്.'

'മഹാലക്ഷ്മിയിലെ കുതിരപ്പന്തയലായത്തിലെയ്ക്കോ!'

'എന്തിന്ന്!'

'അവിടെ ഒരു മാസത്തിനുശേഷം നിങ്ങളെ ക്രിസ്തുമസ്സ് കപ്പു മത്സരത്തിൽ പങ്കെടുപ്പിക്കും.'

'എന്നെയോ?..... കഴുതയായിട്ട കുതിരയുടെ പന്തയത്തിൽ പങ്കെടുക്കാൻ പറ്റുമോ?'

ഞാൻ ആശ്ചര്യത്തോടേ ചോദിച്ചു, 'നിങ്ങളുടെ കൌശലം ശരിയാവുമോ? ഇന്നുവരെ ഏതെങ്കിലും കഴുത കുതിരയേക്കാൾ വേഗത്തിൽ ഓടിയിട്ടുണ്ടോ?'

ഗുസ്താംസേട്ട് മന്ദഹസിച്ചുകൊണ്ട പറഞ്ഞു:

'നിങ്ങളെ അന്നു പൊല്ലീസ്സു പിടിച്ചുടന്ന ദിവസം, നിങ്ങളുടെ ഓട്ടത്തിന്റെ വേഗം ഞാൻ നിശ്ചയിച്ച കഴിഞ്ഞു. നിങ്ങൾ പൊല്ലീസ്സുജീപ്പിനെക്കാളും മറ്റു വേഗംകൂടിയ വണ്ടികളെക്കാളും ശീഘ്രത്തിൽ ഓടി മാഹിയിൽനിന്നു വർളിയുടെ മധ്യംവരെ എത്തിക്കളഞ്ഞു. അന്നത്തെതിന്റെ മുക്കാൽ ഭാഗം വേഗത്തിലെങ്കിലും നിങ്ങൾ ഓട്ടമെങ്കിൽ, നിങ്ങൾ എല്ലാ കുതിരകളെയും പിന്നിലാക്കിക്കളയും.'

സേട്ട് ഞാൻ ആശ്ചര്യത്തോടേ ചോദിച്ചു, 'നിങ്ങൾ എന്റെ ജീവൻ രക്ഷിച്ച ദിവസം മുതല്ലേ. നിങ്ങൾ ഇതിനെക്കുറിച്ച നിശ്ചയിച്ച കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു?'

സേട്ട് ചിരിച്ചുകൊണ്ട പറഞ്ഞു. 'ഞാൻ ആദ്യമേ നിശ്ചയിച്ച കഴിഞ്ഞു. പിന്നീടാണ് ജീവൻ രക്ഷിച്ചത്.'

'അപ്പോൾ ഇതാണ് കാര്യം! ഇതിനാണ് സേട്ട് എന്റെ ജീവനെ രക്ഷിച്ചത്! ഞാനൊരു വെറും കഴുത..... കുതിരകളുടെ പന്തയത്തിൽ ഒളിച്ചുകടക്കും. ഏയ് മറിയ,

തെല്ലൊന്നാലോചിച്ചു, ഈ ഒളിച്ചു കടത്തൽ എവിടെയാണില്ലാത്തത്!' ഞാൻ അല്പം ഉത്സാഹശൂന്യനായി അവശനായി മറിയയോട് പറഞ്ഞു.

'ഈ പന്തയത്തിൽ പങ്കെടുക്കാൻ എനിയ്ക്ക് ആഗ്രഹമില്ല.'

'സേട്ട നിങ്ങളുടെ ജീവൻ രക്ഷിച്ചു. അദ്ദേഹം നിങ്ങളുടെ ചികിത്സയ്ക്ക് അനേകായിരം രൂപ ചെലവഴിച്ചു.' മറിയ ചോദിച്ചു, 'ഇത്രയും വലിയ ഉപകാരം ചെയ്ത ഒരാൾക്ക് നിങ്ങളുടെ പേരിൽ ഒരധികാരവുമില്ലേ? നിങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉപകാരത്തിന്നു പ്രത്യുപകാരം ചെയ്യേണ്ടതല്ലേ?'

'എന്നാൽ ഞാൻ ഈ പന്തയത്തിൽ ജയിയ്ക്കുമെന്നു് എങ്ങനെ വിശ്വസിയ്ക്കാം? സേട്ട് എന്റെ ഓട്ടത്തിന്റെ വേഗത്തെപ്പറ്റി പറഞ്ഞുവല്ലോ—അന്നത്തെ കാര്യം ഒന്നു വേറെ. അത് എന്റെ ജീവന്മരണപ്രശ്നമായിരുന്നു. ആ സമയത്ത് ഒരു കഴുതയ്ക്കും കുതിരയേക്കാൾ വേഗത്തിൽ ഓടാൻ കഴിയും—ഇല്ല, മറിയ ഞാൻ ഈ പന്തയത്തിൽ പങ്കെടുക്കില്ല.

'നല്ലപോലെ ആലോചിയ്ക്കൂ,' മറിയ പറഞ്ഞു.

'ഒരു കഴുത കുതിരയുടെ പന്തയത്തിൽ പങ്കെടുത്തതായ ഒരു സംഭവം ചരിത്രത്തിൽ ഒരിയ്ക്കലും ഉണ്ടായതായി കാണില്ല. നിങ്ങൾ ഒന്നാമത്തെ കഴുതയായിരിയ്ക്കും! സ്വന്തം ജാതിയുടെ ഒന്നാമത്തെ പ്രതിനിധി!' പിന്നെ അല്പം നിർത്തിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു, 'നിങ്ങൾ ഈ പന്തയത്തിൽ പങ്കെടുക്കാത്തപക്ഷം, ഈ പാവപ്പെട്ട മറിയയുടെ അന്നം കളത്തിലാവും.'

'നിങ്ങളുടെ അന്നമോ?' ഞാൻ ആശ്ചര്യത്തോടെ ചോദിച്ചു.

'അപ്പോൾ നിങ്ങൾ എന്താണ് മനസ്സിലാക്കുന്നത്? സേട്ട് എനിയ്ക്ക് ഇതേവരെ വല്ല ഭക്ഷണവും ഏർപ്പെടുത്തിത്തന്നിട്ടുണ്ടോ?' മറിയ എന്റെ കഴുത്തിൽ കൈ വെച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു, 'പ്രിയപ്പെട്ട കഴുതേ, നിങ്ങൾക്ക് എന്നെച്ചൊല്ലി പന്തയത്തിൽ പങ്കെടുക്കാൻ കഴിയില്ലേ?'

'നിങ്ങൾക്കുവേണ്ടി ഞാൻ എന്റെ പ്രാണൻ കളയും.' ഞാൻ ദൃഢസ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു, 'ഇതിൽ നിങ്ങളുടെ കായ്യം കൂടി ഉണ്ടെന്നുവന്നാൽ ഈ കഴുത പന്തയത്തിൽ തീച്ചയായും പായുമെന്ന മനസ്സിലാക്കിക്കൊള്ളു. പായുക മാത്രമല്ല, പന്തയം ജയിയ്ക്കുന്നതിന്നുവേണ്ടി ജീവനുംകൂടി പണയംവെയ്ക്കും.'

'പൊന്നേ!.....' മറിയ സന്തോഷിച്ചു എന്റെ കഴുത്തിൽ ചുംബിച്ചു. 'ഞാൻ നിങ്ങളെക്കുറിച്ചു ഇതുതന്നെയാണാശിച്ചിരുന്നത്.'

അനന്തരം പന്തയത്തിന്റെ ദിവസം എത്തിച്ചേർന്നു. ഏതാനും സമയംമുമ്പ് എന്നെ മഹാലക്ഷ്മിസ്റ്റേഡിയത്തിലെയ്ക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. എന്നാൽ സംഗതി പരസ്യമാവുമെന്ന ഭയത്താൽ എന്നെ മറ്റു കുതിരകളിൽനിന്നു വേറിട്ടു പാപ്പിച്ചു. യാതൊരു ഫോട്ടോഗ്രാഫറെയും എന്റെ ഫോട്ടോ എടുക്കാൻ അനുവദിച്ചിരുന്നില്ല. പന്തയം തുടങ്ങുന്നതിന്നു് ഏതാനും മണിക്കൂർമുമ്പു മറിയ എന്നെ കുറെ കള്ളു കുടിപ്പിച്ചു. ഒരു ഡോക്ടർ എനിയ്ക്ക് ഒരു ഇഞ്ചക്ഷൻ തന്നു. എന്റെ ശരീത്തിൽ വീര്യം പതുക്കെപ്പതുക്കെ തിളച്ചുപൊങ്ങാൻതുടങ്ങി.

പന്തയസ്ഥലത്ത് ആയിരമായിരം കാണികൾ വന്നു നിറഞ്ഞിരുന്നു. ആളുകൾ എന്നെ കണ്ടപ്പോൾ ആശ്ചര്യത്തോടെ ആർത്തുവിളിച്ചു. കാണികൾ കൂട്ടംകൂട്ടമായി കൂക്കിവിളിച്ചു ചിരിയ്ക്കാൻ തുടങ്ങി. അവരെല്ലാം എന്നെ നോക്കി പരിഹസിച്ചു ചിരിച്ചിരുന്നു.

എന്റെ മുഖം ക്രോധംകൊണ്ടു ജ്വലിയ്ക്കാൻ തുടങ്ങി. ഞാൻ പല്ലു കടിച്ചു. എന്നാൽ മിണ്ടിയില്ല. ഉടമസ്ഥഗാലറിയിൽ മറിയ രുസ്സംസേട്ടിന്റെ അടുക്കൽനിന്നുകൊണ്ട്, ഉറുമാൽ വീശി എന്നെ പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചു.

കാണികളുടെ ചെയ്തികണ്ട് എന്റെ മനസ്സ് സ്വല്പം ഖിന്നമായിരുന്നു. എന്നാൽ മറിയയെ കണ്ടതോടെ എന്റെ മനസ്സിന്നു് ഉറപ്പുകൂടി. ഞാൻ പന്തയക്കുതിരകളുടെ നിരയിൽ എല്ലാറ്റിലും ഒടുവിൽച്ചെന്നു നിലക്കൊണ്ടു.

പന്തയത്തിന്റെ ആരംഭത്തിലും ഞാൻ എല്ലാറ്റിന്റെയും ഒടുവിലായിരുന്നു. ഞാൻ കടന്നുപോയേടത്തൊക്കെ കാണികൾ എന്നെ നോക്കി ചിരിച്ചിരുന്നു.

'എടോ, ഇതു കഴുതയാണു്, കഴുത. ഈ കുതിരയെക്കാൾ എത്രയോ വേഗത്തിൽ കഴുതയ്ക്കു് ഓടാൻ കഴിയും.'

കാണികളിൽ ഒരാളും എന്റെ പേരിൽ ഒരൊറ്റ രൂപയും പന്തയംവെയ്ക്കാൻ തെയ്യാറുണ്ടായിരുന്നില്ല. മറിയയുടെ മുഖം വാടി; രുസ്സംസേട്ടുവിന്റെ മുഖം വിളർക്കുകയും ചെയ്തു.

മറിയയുടെ മുഖഭാവം കണ്ട് എന്റെ മനസ്സിൽ സന്തോഷവും ഉത്സാഹവും അലതല്ലി. ഞാൻ പല്ലു കടിച്ച് ഒരു കു

തിയിൽ മൂന്നു കുതിരകളുടെ മുമ്പിൽ കടന്നോടി. പിന്നെ നാലാമത്തെ; പിന്നെ അഞ്ചാമത്തെ; പിന്നെ ആറാമത്തെ; പിന്നെ ഏഴാമത്തെ.

'ഗോൾഡൻസ്റ്റാർ, മുന്നോട്ട്!' മറിയ അത്യന്തം പ്രസന്നതയോടേ ആർത്തുവിളിച്ചു.

ആ സ്റ്റേഡിയം മുഴുവൻ അവളുടെ ശബ്ദത്താൽ മുഖരിതമായി. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ മറെറാരു കാണിയും എന്റെ പേരിൽ പന്തയം കെട്ടിയിരുന്നില്ല.

എല്ലാവരും ആശ്ചര്യത്തോടേ വാപൊളിച്ചുനിന്നു.

പിന്നെ എന്റെ മുമ്പിൽ രണ്ടു കുതിരകളേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളു. വിന്നിങ്ങ് പോസ്റ്റി(ജയലക്ഷ്യം)ലെത്തുന്ന ഒരു ഫർലോങ്ങ് ദൂരമേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളു.

'പ്രഭാതനക്ഷത്രമേ, മുന്നോട്ട്!'

ആയിരമായിരം കാണികൾ 'പ്രഭാതനക്ഷത്ര'ത്തിനു വേണ്ടി ആർത്തുവിളിച്ചു. ആ കുതിര ഞങ്ങളുടെ എല്ലാവരുടെയും മുമ്പിലായിരുന്നു. അതിന്മേൽ ആയിരക്കണക്കിലുള്ള കാണികൾ പന്തയം കെട്ടിയിരുന്നു.

'മുന്നോട്ട്, മാഹ്പാരി.'

കുറേ കാണികൾ മാഹ്പാരിയെച്ചൊല്ലി കൂക്കിവിളിച്ചു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ അവർ അതിന്മേൽ പന്തയം കെട്ടിയിരുന്നു. അപ്പോൾ അതു രണ്ടാം നമ്പരായിരുന്നു.

'മുന്നോട്ട്, എന്റെ പൊന്നുഗോൾഡൻസ്റ്റാർ!' മറിയ വളരെ ഉച്ചത്തിൽ ആർത്തുവിളിച്ചു. അവളുടെ ശബ്ദം കേട്ടതോടേ ഞാൻ കണ്ണടച്ച് എന്റെ സർവ്വശക്തിയുമെടുത്തു ശര

പോലെ കുതിച്ചു പാഞ്ഞു. രണ്ടു കുതിരകളെയും ഇരുപതു വാര പിന്നിലാക്കി വിന്നിങ്ങ് പോസ്റ്റ് കടന്നു.

ബോമ്പയിലെ കുതിരപ്പന്തയത്തിൽ ഇത്തരമൊരു സംഭവം ഒരിക്കലും ഉണ്ടായിട്ടില്ല. 'ഗോൾഡൻസ്റ്റാർ'.

ഏഴു ടിക്കറ്റു ഗോൾഡൻസ്റ്റാറിന്റെ പേരിൽ വാങ്ങിയിരുന്നു. അത് എല്ലാം രുസ്തംസേട്ടിന്റെ ആൾക്കാരാണ് വാങ്ങിയിരുന്നത്. മറിയ എന്റെ പേരിൽ ഇരുന്നൂറു രൂപ പന്തയം കെട്ടിയിരുന്നു. അവൾക്ക് പതിനെണ്ണായിരം രൂപ കിട്ടി.

രുസ്തംസേട്ട് പല സിൽബന്തികളുടെയും കയ്യിൽ വലിയ സംഖ്യ ഏല്പിച്ചിരുന്നു. ചിലർ മറ്റു കുതിരകളുടെ പേരിലും പന്തയം കെട്ടിയിരുന്നു. തോൽവിയും ജയവുമെല്ലാം തട്ടിക്കിഴിച്ചുനോക്കിയപ്പോൾ, ഗോൾഡൻസ്റ്റാറിന്മേൽ പന്തയം കെട്ടിയതിൽ തനിയ്ക്കു തെറ്റു പറ്റിയിട്ടില്ലെന്ന് അയാൾക്കു മനസ്സിലായി.

ഒരു പന്തയത്തിൽനിന്നുതന്നെ രണ്ടര ലക്ഷം രൂപ സേട്ടിനു കിട്ടി.

ഗോൾഡൻസ്റ്റാർ!

പന്തയം കഴിഞ്ഞ് ഏതാനും മണിക്കൂറിനുശേഷം മഹാലക്ഷ്മിലായത്തിൽനിന്ന് എന്നെ സേട്ടിന്റെ ലായത്തിലെയ്ക്കയച്ചു. സേട്ട് വളരെ സന്തുഷ്ടനായി എന്റെ പുറത്തു തട്ടി. മറിയ എന്നെ പ്രേമിച്ചു. എന്റെ ജാക്കിയായിരുന്ന ഖേംജി എന്റെ കഴുത്തിൽ പലവുരു പതുക്കെപ്പതുക്കെ തട്ടി.

രാത്രി മറിയ സ്വന്തം കൈകൊണ്ടു എനിയ്ക്കു സുഗന്ധമുള്ള പച്ചപ്പുല്ലു തിന്നാൻ തന്നു. എനിയ്ക്കു് ഒന്നാന്തരം സ്ലോച്ചു് വിസ്കി ഒന്നാമതായി ആസ്വദിയ്ക്കാൻ അവസരം കിട്ടി. ഞാൻ സന്തോഷത്തിൽ നീന്തിക്കളിച്ചു രണ്ടു കുപ്പി കുടിച്ചു തീർത്തു. വിസ്കി കുടിച്ചതോടെ എന്റെ കണ്ണുകൾ താനേ അടഞ്ഞു.

പാതിരാനേരത്തു പെട്ടെന്നു ഞാൻ കണ്ണു തുറന്നു. എന്റെ ലായത്തിന്റെ പുറത്തു് അല്പാല്പം കുശുകുശുക്കൽ കേട്ടു. ഞാൻ മരച്ചുമരിന്നടുക്കൽ ചെവി കൂർപ്പിച്ചു നിന്നു.

സേട്ടുവിന്റെ ശബ്ദം കേട്ടു, 'ഈ സംഗതിയെപ്പറ്റി വളരെ വിഷ്ടപ്തമായി അന്വേഷണമുണ്ടാവും. രണ്ടാമതൊരു പന്നയത്തിന്റെ അപകടം ഏല്ലുന്നതുചിതമാവില്ല.'

ഖേമജി പറഞ്ഞു, 'എന്നാൽ ഇന്നു് ഗോൾഡൻ സ്റ്റാർ നല്ല അടി അടിച്ചു.'

'നിങ്ങൾക്കറിയില്ല.' സേട്ടു പറഞ്ഞു. 'നമുക്കു് അപകടം വരിയ്ക്കാൻ സാധ്യമല്ല. അന്വേഷണമാരംഭിച്ചാൽ നാം ഒരു കഴുതയെ കുതിരപ്പന്തയത്തിൽ പങ്കെടുപ്പിച്ചുവെന്ന കള്ളി വെളിച്ചത്താവും. ആ സ്ഥിതിയിൽ ഞാൻ കുതിരപ്പന്തയത്തിൽനിന്നു പുറംതള്ളപ്പെടുമെന്നു മാത്രമല്ല, എനിയ്ക്കു ജയിലിൽ പോകേണ്ടിയും വരും. ഗോൾഡൻ സ്റ്റാറിന്റെ കഥ കഴിയ്ക്കണം.'

'അതെങ്ങനെ?' ഖേംജി ചോദിച്ചു.

'നിങ്ങൾ ഇതിനെ എന്തെങ്കിലും നാട്യത്തിൽ ഇവിടെ നിന്നു സമുദ്രതീരത്തേയ്ക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോവണം. എന്നാൽ

ഇതു പട്ടണത്തിൽ വളർന്ന കഴുതയാണു്. ഇതിനെ ഈ വിധത്തിൽ കൊല്ലാൻ പാടില്ല. ഇതിനോടു പറയൂ, ഇവിടെ അതിന്റെ ജീവൻ അപകടത്തിലാണെന്നു്. ഇവിടെനിന്നു പുറത്തിറക്കി ഇതിനെ കടൽത്തീരത്തു കൊണ്ടുപോയി വെടിവെച്ചുകൊന്നു ശവം കടലിൽ താഴ്ത്തണം. എന്തു പറയുന്നു, മറിയ?'

'ആ്, അതു ശരിയാണു്,' മറിയയുടെ ശബ്ദം കേട്ടു. 'കഴുതയുടെ ശവം കിട്ടില്ല. കള്ളിയൊന്നും വെളിച്ചത്താവുകയുമില്ല.'

ആദ്യം ഞാൻ ഭയംകൊണ്ടു വിറച്ചുപോയി. മറിയ പറഞ്ഞതു കേട്ടതോടേ എന്റെ കണ്ണിൽ വെള്ളം നിറഞ്ഞു. ഇതാണു് എന്റെ പ്രേമത്തിന്റെ ഫലം!

ഖേംജി പറഞ്ഞു: 'ഇതൊട്ടും നല്ലതാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല, സേട്ടു്. ലക്ഷക്കണക്കിൽ രൂപ ഒരൊറ്റ പന്തയത്തിൽനിന്നു അടിച്ചെടുക്കാൻ കാരണമായിത്തീർന്ന ഒരു മുഗത്തെ ഇത്തരത്തിൽ കശാപ്പുചെയ്യുന്നതു് ഒരു തരത്തിലും നല്ലതായി തോന്നുന്നില്ല.'

'വിഡ്ഢിത്തം പറയരുതു്. സേട്ടു്' ആജ്ഞാസ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു, 'ഒരു കഴുതയിൽനിന്നു മേലിൽ ലാഭം കിട്ടാനിടയില്ലെന്നു വന്നാൽ അതിനെ ഉടനെ കശാപ്പു ചെയ്യുന്നതാണു് നല്ലതു്.'

പിന്നീടു് കുശുകുശുക്കൽ നിലച്ചു. തെല്ലുനേരം നിശ്ശബ്ദത പരന്നു. നിശീഥനിശ്ശബ്ദതയുടെ കഠോരം എന്റെ നെഞ്ചിലെങ്ങാണ്ടിറങ്ങി.

അനന്തരം ലായത്തിന്റെ വാതിൽ പതുക്കെ തുറന്നു.

ഒരു ഇരുണ്ട നിഴൽ ഉള്ളിൽ പ്രവേശിച്ചു.

ഞാൻ ഭയംകൊണ്ടു വിറയ്ക്കുന്ന സ്വരത്തിൽ ചോദിച്ചു' 'ആരാണത്?'

പെട്ടെന്നു് ആരോ ചുമരിൽ കൈവെച്ചു വിളക്കിന്റെ സ്വിച്ചമർത്തി. ലായത്തിൽ വെളിച്ചം പരന്നു. ഖേംജി മുമ്പിൽ നിലക്കൊണ്ടിരുന്നു.

'എന്താണു്?'

'പുറത്തെയ്ക്കു നടക്കു!'

'എവിടെയ്ക്കു്!'

'കടൽത്തീരത്തെയ്ക്കു്.'

'നടക്കു, നിങ്ങളോടു ഒരു സംഗതി പറയാനുണ്ടു്.'

'ഇവിടെവെച്ചു പറയാൻ പാടില്ലേ?' ഞാൻ ചോദിച്ചു.

'ഇവിടെ വല്ലാത്ത ചൂടുണ്ടു്. എന്നല്ല, ആരാനും കേൾക്കാനും മതി. ചുമരിനുംകൂടി ചെവിയുണ്ടു്,' ഖേംജി പറഞ്ഞു. 'കടൽത്തീരത്തു ഉലാത്താം. നിങ്ങളോടു മറെറാരു പന്തയത്തിന്റെ കാര്യം പറയാനുണ്ടു്.'

ഞാൻ ഉള്ളിൽ തന്നെത്താൻ പറഞ്ഞു.—നിങ്ങൾ എന്നെ മരണത്തിന്റെ വായിലേയ്ക്കു നയിയ്ക്കുന്ന ആ പന്തയത്തെപ്പററി നിങ്ങൾ എന്നോടു് എന്തു പറയാനാണു്! എന്നാൽ ഞാൻ മൌനം പൂണ്ടു. ഖേംജി എന്റെ കഴത്തിൽ കയറിട്ടു് എന്നെ ലായത്തിൽനിന്നു കടൽത്തീരത്തെയ്ക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി.

വഴിയിൽ ഇരുട്ടായിരുന്നു. തെങ്ങുകൾ കോർട്ടു്മാഷൽ പട്ടാളക്കാരെപ്പോലെ കറുത്ത തടികളാകുന്ന തോക്കുകളുയർ

ത്തി നിന്നിരുന്നു. കടൽത്തിരമാലകൾ ഭയംകരശബ്ദത്തോടേ കരയെ തല്ലിത്തകർത്തു. നാലുപാടും ശ്മശാനശൂന്യത.

കേവലം ഒരു കഴുതയും ഒരു മനുഷ്യനും മാത്രം.

ഒരു ആരാച്ചാരും ഒരു മരിയ്ക്കാൻ പോകുന്നവനും!

സമുദ്രതീരത്തു ചെന്നപ്പോൾ ഖേംജി, എന്നെ നിർത്തി ഒരു വിചിത്രദൃഷ്ടിയോടേ നോക്കിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു. 'അറിയാമോ, ഞാൻ നിങ്ങളെ ഇവിടെ എന്തിനാണു കൊണ്ടുവന്നതെന്നു?'

'ഉവ്വ്,' ഞാൻ ഉദാസീനസ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു.

'നിങ്ങൾ എന്നെ കൊല്ലാനാണു ഇവിടെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നിട്ടുള്ളതു.'

ഖേംജി തന്റെ കീശയിൽനിന്നു തോക്കു പുറത്തെടുത്തു.

പിന്നെയും ഏതാനും വെടിയുണ്ടകൾ ചീറുന്ന ശബ്ദം കേട്ടു. കുറേ വെടിയുണ്ടകൾ എന്റെ അടുക്കലൂടേ ചീറിപ്പാഞ്ഞു കടന്നുപോയി.

അനന്തരം ഒരു വെടിയുണ്ട വന്നു എന്റെ പിന്നിലെ വലംകാലിനെ തുളച്ചുകൊണ്ടു കടന്നുപോയി.

ഞാൻ തല കറങ്ങി വീഴാൻ ഭാവിച്ചു. എന്നാൽ ധൈര്യമവലംബിച്ചു പാഞ്ഞു—കുതി കുതിച്ചു പാഞ്ഞു. അങ്ങാടി.....റോഡ്.....ഇതൊക്കെ കടന്നുപോയതു എനിയ്ക്കു ഓർമ്മയില്ല. ഞാൻ ജീവനുംകൊണ്ടു പായുകയായിരുന്നു.

ഓടിയോടി ഒരു വീതി കുറഞ്ഞ പാതയിലൂടെ ഞാൻ ഒരിടവഴിയിൽ കടന്നുകൂടി. ആ ഇടവഴി അകത്തു നിന്നു് അടച്ചിരുന്നു. ഞാൻ ഇടവഴിയുടെ അറ്റംവരെ ഓടി. അവിടെ പുതിയ ഒരു ഞ്ഞനിലക്കെട്ടിടം നിലക്കൊണ്ടിരുന്നു.

ഒരു ക്ഷണനേരം ഞാൻ ആലോചിച്ചു. പിന്നെ ഒന്നും ആലോചിക്കാതെ കെട്ടിടത്തിന്റെ കോണിപ്പടികൾ കയറി ചെന്നു. ഒരു വലിയ ഇരിപ്പുമുറിയുടെ മുമ്പിൽ എത്തിപ്പെട്ടു. എന്നെ കണ്ട ഉടനെ ധോത്തി ധരിച്ച ഒരാൾ ഉറക്കെ ഉറക്കെ പ്പറഞ്ഞു:

'ഗുരുജി, ഗുരുജി എത്തിപ്പോയി,' ആ ധോത്തിധാരി മുന്നോട്ടാഞ്ഞു് എന്റെ മുമ്പിൽ നമസ്കരിച്ചു സന്തോഷാശ്രു പൊഴിച്ചു, 'ഗുരുജി, അങ്ങു് എവിടെയായിരുന്നു? ഞാൻ എത്ര നാളായി അങ്ങനെ അന്വേഷിച്ചുകൊണ്ടിരിയ്ക്കുന്നു! അങ്ങു് എവിടെയോ അപ്രത്യക്ഷനായി. എന്റെ ഭാഗ്യം ധന്യം തന്നെ.....ഏകരമായാ; ബിജാരിയാ, ദമോരിയാ! എല്ലാവരും ചത്തുപോയോ? വേഗത്തിൽ മുനീജിയെ വിളിച്ചുകൊണ്ടുവരു!'

എന്റെ കാൽതൊട്ടു് അദ്ദേഹം എഴുന്നേറ്റു് ഭൃത്യന്മാരെ വിളിയ്ക്കാൻ തുടങ്ങിയപ്പോൾ ഞാൻ ആളെ തിരിച്ചറിഞ്ഞു. ഭ്രരിമല്ലുസേട്ടവായിരുന്ന അതു്—അദ്ദേഹമാണു് മാഹിയിൽവെച്ചു് എന്നോടു് സാട്ടാനമ്പർ ചോദിച്ചതു്. ഭ്രരിമല്ലുസേട്ടു് സന്തോഷത്തോടെ കയ്യിളക്കി പറയാൻ തുടങ്ങി:

'യോഗിരാജു്, അങ്ങു് എനിയ്ക്കു നമ്പർപറഞ്ഞുതന്ന ദിവസം ഞാൻ മൂന്നു ലക്ഷം രൂപ അടിച്ചെടുത്തു. ഈ കെ

ട്ടിടം അന്നു മുതല്ലു നിലവിൽ വന്നു—ഭ്രരിമന്ദിരം.

അദ്ദേഹം വീണ്ടും വീണ്ടും ഉറക്കെ വിളിയ്ക്കാൻ തുടങ്ങി. 'ഏ കോഡിയാ, മജ്ജൂരിയാ! ദമോരിയാ! മോഹിൻ, മോയി തൊട്ടടുത്ത മുറിയും കുളിമുറിയും ഗ്രുജിയ്ക്കുവേണ്ടി അടിച്ചു തുടച്ചു വെടുപ്പാക്കിൻ. ഇന്നു മുതല്ലു് ഇദ്ദേഹം നമ്മുടെ കൂടെ താമസിയ്ക്കുന്നതായിരിയ്ക്കും.'

പിറേറ ദിവസം ഭ്രരിമല്ലു് കുറേ വർത്തമാനപത്രങ്ങളും കയ്യിൽപ്പിടിച്ചു എന്റെ മുറിയിൽ പ്രവേശിച്ചു.

അദ്ദേഹം പ്രസന്നതയോടെ പറഞ്ഞു, 'നോക്കു, എന്തൊരു സമർത്ഥമായ പ്രചാരവേലയാണു്, പരസ്യമാണു് അങ്ങയുടെ.'

ഞാൻ പറഞ്ഞു: 'എന്നോടൊപ്പം താങ്കളെപ്പോലുള്ളവർക്കും ധാരാളം പരസ്യം കിട്ടിയിട്ടുണ്ടു്.'

അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'ഇതു പരസ്യത്തിന്റെ യുഗമാണു്. ഒരു കഴുതയെ കൂട്ടുപിടിച്ചിട്ടുപോലും പരസ്യം കിട്ടുമെങ്കിൽ ഏതാളുകളും അതിനെ സമീപിയ്ക്കുന്നതിൽനിന്നു ചൂളുകയില്ല. അതിനാൽ ഇന്നലെ രാത്രിതന്നെ കുറേ പത്രപ്രവർത്തകസുഹൃത്തുക്കളെ വിളിച്ചു് ഞാൻ ഇതിനെപ്പറ്റി സൂചിപ്പിയ്ക്കുകയുണ്ടായി.

ഞാൻ വർത്തമാനപത്രങ്ങൾ അടുക്കിവെച്ച് ഭ്രരിമല്ലി നോട് ചോദിച്ചു: 'വാസ്തവത്തിൽ താങ്കൾക്ക് ഒരു കഴുത യ്ക്കു വേണ്ടി ഇതൊക്കെ ചെയ്തിട്ട് എന്തായിരുന്നു ആവശ്യം?'

ഭ്രരിമല്ല് സേട്ട മന്ദഹസിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു:

'താങ്കളെ കഴുതയാണെന്നു ധരിയ്ക്കുന്നവരാണ് കഴുതകൾ. എനിയ്ക്കു താങ്കൾ എന്താണെന്നു് എനിയ്ക്കു മാത്രമേ അറിയൂ. എന്നാൽ ഈ സമയത്ത് ഇക്കാര്യത്തെപ്പറ്റി തർക്കിയ്ക്കാതിരിയ്ക്കുകയാണ് നല്ലത്. എല്ലാറ്റിനും മുമ്പ് താങ്കളുടെ ആരോഗ്യത്തെപ്പറ്റിയാണ് എനിയ്ക്കു വിചാരം. താങ്കൾ വല്ലാതെ ക്ഷീണിച്ചുപോയിരിയ്ക്കുന്നു. എട്ടുപത്തു പതിനഞ്ചു ദിവസം പൂർണ്ണവിശ്രമമെടുക്കുക. പിന്നീടു സംസാരിയ്ക്കാം.'

അതിനുശേഷം പതിനഞ്ചുദിവസം വളരെ സുഖത്തോടും ആഹ്ലാദത്തോടുംകൂടി കഴിഞ്ഞു. മുന്നേരം നല്ല കൊഴുപ്പുള്ള പുല്ല് തിന്നാൻ കിട്ടി.

മുതിരക്കഞ്ഞി, ഗ്ലൂക്കോസ്, ഇഞ്ചക്ഷൻ, പുതിയ പഴങ്ങളുടെ നീര്, വിറ്റാമിൻ ഗുളികകൾ എന്നിവയും കിട്ടി. ഒരു മുഗചികിത്സകന്റെ ഉപദേശഫലമായി എനിയ്ക്കു മറ്റു മരുന്നുകളും ടോണിക്കും മറ്റും കഴിയ്ക്കാൻ സാധിച്ചു. അഗതാ ക്രിസ്റ്റിയുടെ ഉപന്യാസങ്ങളും കുറ്റാന്വേഷണ മാസിക പത്രങ്ങളും ഫിലിം മാസികകളും, ആർട്ട് പേപ്പറിൽ അച്ചടിച്ചതും സ്ത്രീകളുടെ നഗ്നചിത്രങ്ങളുള്ളതും കൊലപാതകങ്ങളുടെ വിവരണങ്ങളടങ്ങിയതുമായ പ്രസിദ്ധ വിദേശ പ്രസിദ്ധീകരണങ്ങളും എനിയ്ക്കു വായിയ്ക്കാൻ കിട്ടിയിരുന്നു.

പതിനഞ്ചു ദിവസത്തിനുശേഷം, സേട്ട് എന്റെ സുഖലബ്ധി ആഘോഷിയ്ക്കാൻ ഒരു പാർട്ടി ഏർപ്പാടുചെയ്തു. വിഭ

വസമൃദ്ധമായ ഒരു വിരുന്നായിരുന്നു അത്. സേട്ട് എനിയ്ക്കു വേണ്ടി ഗുൽമർഗ്ഗിലെ പർവ്വതസാനുക്കളിൽ വളരുന്ന പൂല്ല് കാശ്മീരിൽനിന്നു വിമാനമാർഗ്ഗം കൊണ്ടുവരുവിച്ചിരുന്നു; അത് സ്വാദുകൊണ്ടും രസംകൊണ്ടും പോഷകാംശംകൊണ്ടും ലോകത്തിൽവെച്ച് അദ്വിതീയമായിരുന്നു.

എന്നാൽ ഈ വിരുന്നിനു സേട്ട് അധികം ആളുകളെ ക്ഷണിച്ചിരുന്നില്ല. സേട്ടവും അയാളുടെ സ്നേഹിതൻ ജുമ്മനും മാത്രമേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ—അന്ന് സേട്ടിന്റെകൂടെ മാഹിയിൽ വന്ന ആൾ. അയാളുടെ കൂടെ വേറെ രണ്ടുപേരുമുണ്ടായിരുന്നു. അവരുടെ പേർ ഗുലാബസിംഹനെന്നും സിതാബ്സിംഹനെന്നുമാണെന്നാണ് എന്നോടു പറഞ്ഞതു്—വിരിമാറും മൊട്ടയടിച്ച തലയും കള്ളച്ചിരിയും കൊമ്പൻമീശയും കൊണ്ട് അവർ വളരെ ഭയംകരാകാരരായ ഗുണ്ടകളാണെന്നു തോന്നി.

അന്നു ഞാൻ പലതരത്തിലുള്ള മദ്യങ്ങൾ സ്വാദുനോക്കി. ദരിദ്രപ്പരിഷകളായ കഴുതകൾക്കു അനുഭവിയ്ക്കാൻ ഭാഗ്യമില്ലാത്ത, വിലപിടിച്ച സാരികളെപ്പോലെ സുന്ദരമായ ചില്ലുവാതിലിലൂടേ ദൂരേ കടകളിൽ ദൃശ്യമാവുന്ന, തെണ്ടിക്കഴുതകൾക്ക് വളരെ അസ്വസ്ഥ്യത്തോടേ തെരുവിൽനിന്നു നോക്കിക്കാണാവുന്ന ശീമമദ്യങ്ങൾ—ഇറലിയിലെ കിയാന്തേ, ഹംഗറിയിലെ തൊക്കയ്, ജർമ്മനിയിലെ 'രായിൻഹാസിൻ', ഫ്രാൻസിലെ 'ശാക്കാബ്ര്യായാ' സ്പെയിനിലെ 'ബർഗണ്ടി' സ്കോട്ട്ലണ്ടിലെ 'ബ്ലേക്ക് ഡോഗ്' വിസ്കി.

ബ്ലാക്ക് ഡോക്ക് അഥവാ കറുത്ത നായമാക്കു വിസ്കി. ഞാൻ ഒരു കറുത്ത നായയായിരുന്നില്ല; എന്നാൽ ഒരു കഴുത്ത

കഴുതയായിരുന്നു, നിശ്ചയം.' ഇക്കാരണത്താൽ, ഇമ്പ
ത്തിൽ, ബ്ലേക്ക് ഡോഗിന്റെ മൂന്നു കൂപ്പി കൂടിച്ചുതീർത്തു. ല
ഹരി മൂത്തു് എനിയ്ക്കു തല കറങ്ങാൻ തുടങ്ങി. എന്റെ
കാൽ നിലത്തുറച്ചിരുന്നില്ല. ഞാൻ ഒരു വീതിയുള്ള തി
ണ്ണമേൽ നിന്നു. എല്ലസ് പാർസനിലയുടെ രാക് എൻറോളി
ലെ ഒരു ഇംഗ്ലീഷ്-ഹിന്ദി പാട്ടുപാടാൻ തുടങ്ങി.

ജൂ.....ജൂ.....ജൂ,
കഡവാ—കഡവാ ഥൂ,
മീഠാ-മീഠാ-ഹപ്പ്
യൂ ഷട്ട് അപ്പ്!
യൂ.....യൂ.....യൂ.
ജൂ.....ജൂ.....ജൂ.....
തൂ മേരീ ജാൻ
മൈ തേരാ ജാനീ
തേരെ—മേരെ ഊവർ
ഏക് മച്ചർ ദാനീ!
സോ—ഹട്ട്.
ഷട്ട് അപ്പ്!

പെട്ടെന്നു ഭ്രരിമല്ല് സേട്ടവും ജുമ്മൻ ചേട്ടനും ഗ്രലാസ്
സിംഹനും സിതാബ് സിംഹനും തങ്ങളുടെ സ്ഥാനങ്ങളിൽ
നിന്നെഴുന്നേറ്റു് എന്റെ കാല്ക്കൽ വീണു.

'ഗ്രു മഹാരാജ്! ദയചെയ്യണേ! അന്നത്തെപ്പോലെ
സാട്ടാനമ്പർ പറഞ്ഞു തന്നാലും.' ഭ്രരിമല്ല് സേട്ട എന്റെ
കാലിൽ മുക്കുരസിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

'സായി സന്യാസിശ്രേഷ്ഠ, പറഞ്ഞതന്നാലും,' ജുമ്മൻ പറഞ്ഞു, 'ഒരു നമ്പർ പറഞ്ഞതന്നാലും!'

'മാറി നില്ലാൻ, എന്താണിച്ചെയ്യുന്നത്?' ഞാൻ കോപത്തോടേ ചോദിച്ചു. 'ഞാൻ യോഗിരാജനും സന്യാസിശ്രേഷ്ഠനും ഒന്നുമല്ല. വെറും ഒരു കഴുതയാണ്.'

'ഞങ്ങൾക്കറിയാം. എല്ലാം ഞങ്ങൾക്കറിയാം.' അവരെല്ലാം ഒറ്റസ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു് എഴുന്നേറ്റു.

'ഏയ് സത്യം അറിയില്ലേ?' ഞാൻ ചാടിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു. 'ഞാൻ ഏതെങ്കിലും സാധുസന്യാസിയോ യോഗിവയ്നോ ആയിരുന്നെങ്കിൽ ഇത്തരത്തിൽ മദ്യം കുടിയ്യുമോ?'

'ഗുരുമഹാരാജ്', ഞങ്ങൾക്കറിയാം.' ഭ്രാരിമല്ല് സേട്ട എന്റെ കാലിന്മേൽ നെറ്റി മുട്ടിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു, 'അഘോരിസന്യാസിയോ വാമമാർഗ്ഗക്കാരനായ താന്ത്രികനോ ആണെങ്കിൽ, അവർ മനുഷ്യമാംസങ്ങളും മുട്ടയും മദ്യവുമൊക്കെ കഴിയ്യും. ഏതു മൃഗത്തിന്റെ വേഷവുമെടുക്കും.'

'ഗുരുമഹാരാജ്', ഞങ്ങൾ അങ്ങയുടെ പിന്നിൽ നിന്നു വിട്ടുപോവില്ല, ഞങ്ങൾക്കു സാട്ടാനമ്പർ പറഞ്ഞതന്നാലും.'

ഞാൻ എന്റെ കാൽ വിടുവിയ്ക്കാൻ വളരെ പ്രയത്നിച്ചു. എന്നാൽ ഗുലാബ്സിംഹനും സീതാബ്സിംഹനും എന്റെ രണ്ടു പിൻകാലുകളും വല്ലാതെ മുറുക്കിപ്പിടിച്ചിരുന്നതുകൊണ്ടു് എനിയ്ക്കു് ഒരുപ്രകാരത്തിലും വിടുവിയ്ക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ഒടുവിൽ എനിയ്ക്കു പറയേണ്ടിവന്നു:

'എന്റെ കാൽ വിട്ട, ഞാൻ പറയുന്നു.'

അവർ തൽക്കാലം എന്റെ കാലുകൾ വിട്ടു. സ്വല്പം ആലോചിച്ചു ഒന്നരണ്ട മിനുട്ട നേരം കഴിഞ്ഞ ശേഷം ഞാൻ വട്ടംചുറ്റി നൃത്തംവെയ്ക്കാനും പാട്ട മൂളാനും തുടങ്ങി. പിന്നെ അവരും കൈകൊട്ടി എന്നോടൊപ്പം നൃത്തം ചെയ്യാൻ ആരംഭിച്ചു:

ഊട്ടീ ദേഖാ സിംലാ ദേഖാ
ദേഖാ മൈനേ കുല്ലു
കുല്ലുമേ ഉല്ലു ഉല്ലുമേ ചുല്ലു
ചുല്ലുമേ പാനീ
മർഗയീ ചാരോംകീ നാനീ
നാനീകേ ബേട്ടേ ഗ്യാഹ്'ര
ജോ ജീതാ വഹ്'ഭീ ഹാരാ.

പാടിപ്പാടി എന്റെ വായിൽ പത പുറപ്പെടാൻ തുടങ്ങി. ഞാൻ കാലിടറി ഒരു വശത്തെയ്ക്കു വീണു. എനിക്കു ബോധമില്ലാതായി. എന്നാൽ ഇതെല്ലാം കുറച്ച നാടുമായിരുന്നു. അവർക്ക് ഇതു മനസ്സിലായില്ല.

ജുമ്മൻപറഞ്ഞു: 'സായിപ്പ് ലഹരി കയറിയിരിയ്ക്കുന്നു.'

സേട്ട പറഞ്ഞു: 'യോഗി അന്തർധ്യാനം ചെയ്തു.'

എന്നാൽ ഗുലാബ് സിംഹൻ പറഞ്ഞു: 'എപ്പോഴാണ് നമ്പർ പറഞ്ഞു തരിക?

'നമ്പർ അസ്സലായി പറഞ്ഞു 'നാലുപുറത്തുള്ളവരുടേയും മുത്തി മരിച്ചു'. ('മർഗയീ ചാരോംകീ നാനീ'

'സഹോദര, ചൌക്ക തീച്ച്യായും വരും'

ഗുലാബ്സിംഹൻ പറഞ്ഞു:

പക്ഷേ 'ഓപ്പണി'ലോ, 'ക്ലോസിങ്ങി'ലോ? ഇതൊന്നും പറകയുണ്ടായില്ല.

ജുമ്മൻ പറഞ്ഞു: യോഗി ഒരിക്കലും വെട്ടിത്തുറന്നു പറകയില്ല. കായ്യം സൂചിപ്പിക്കുകയേയുള്ളു. എന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ ക്ലോസിങ്ങിലാണ് ചൌക്ക വരിക.

"അതെങ്ങനെ?" സീതാബ്സിംഹൻ ചോദിച്ചു.

"തെല്ലൊന്നാലോചിക്കൂ", ജുമ്മൻ ആലോചിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. "നാലുപുറത്തുള്ളവരുടേയും മുത്തി മരിച്ചു. അപ്പോൾ മരണത്തെ 'ഓപ്പൺ' എന്നു പറഞ്ഞുകൂടാ. മരണം ഒരു തരം ക്ലോസാവലാണ്. ജീവിതം ഓപ്പൺ ചെയ്യുന്നു. മരണം ക്ലോസും. ലിഹാജാചൌക്കാ ക്ലോസിങ്ങിൽ വരും. എന്തു പറയുന്നു, സേട്ട്?

സേട്ട് ആലോചിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. 'എന്റെ അഭിപ്രായം, മുത്തിയുടെ മക്കൾ പതിനൊന്നാണെന്നു് ആ യോഗിവയ്യൻ പറഞ്ഞതു ശരിയാണെന്നാണ്. പതിനൊന്നാണ് അധികം ശരി.'

'എന്നാൽ കുലനമ്പർ പത്താണ്', സേട്ട്! ഗുലാബ്സിംഹൻ പറഞ്ഞു.

അപ്പോൾ ഇതിന്റെ ഉദ്ദേശം, യോഗി ഓപ്പൺ മുതൽ ക്ലോസിങ്ങ്വരെ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നുവെന്നാണ്. പതിനൊന്ന് എന്നു പറഞ്ഞാൽ രണ്ടു് ഒന്നുകൂടിയതെന്നർത്ഥം.'

ശരി, അതെനിയ്ക്കു ശരിയാണെന്നു തോന്നുന്നു' സീതാബ് സിംഹൻ പറഞ്ഞു. പിന്നെ വേഗത്തിൽ നമ്പർ എഴുതുവാനായി പോയി. അയാൾ പൊയ്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ജുമ്മനും ഗുലാബ്സിംഹനും സ്തംഭിച്ചു.

അപ്പോൾ മുറിയിൽ സേട്ട ഒറ്റയ്ക്കു് ആയി. അയാൾ സ്വയം മനോരാജ്യത്തിൽ മുഴുകി വളരെനേരം ഓരോന്നാലോചിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. പിന്നെ അയാളും പുറത്തേയ്ക്കു പോയി.

പിറേറന്നു് ചൊക്കവന്നില്ല. ഒന്നിൽനിന്നു് ഒന്നും; എന്നാൽ പൂജ്യത്തിൽനിന്നു പൂജ്യം വന്നു; അഥവാ ശൂന്യതയിൽനിന്നു ശൂന്യത. ജുമ്മനും ഗുലാബ്സിംഹനും സീതാബ്സിംഹനും വിഷണ്ണരായി ഇരിപ്പുമുറിയിൽ ഇരിയ്ക്കുകയായിരുന്നു. എന്നാൽ സേട്ട വളരെ പ്രസന്നനായിരുന്നു. ഇന്നു് അയാൾ വീണ്ടും രണ്ടുലക്ഷം രൂപകൂടി അടിച്ചെടുത്തു.

'എന്നാൽ എങ്ങനെ?,' ജുമ്മൻ ആശ്ചര്യത്തോടേ ചോദിച്ചു. 'എനിയ്ക്കു തന്നതാൻ നല്ല ധൈര്യമുണ്ടായിരുന്നു ചൊക്കവന്നിട്ടില്ലെന്നു്. ഒന്നിൽനിന്നും ഒന്നും വന്നിട്ടില്ലേ. എന്നിട്ടും സേട്ട എങ്ങനെ അടിച്ചെടുത്തു, രണ്ടുലക്ഷം?'

സേട്ട മന്ദഹസിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. 'നിങ്ങൾ പോയ്കഴിഞ്ഞതിന്നുശേഷം ഞാൻ വളരെനേരം ആലോചിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. എന്തായാലും, യോഗിരാജ് ഇത്ര എളുപ്പത്തിൽ നമ്പർ പറഞ്ഞുതരുന്ന ആളല്ല. തീർച്ചയായും ഇതിൽ എന്തോ തകരാറുണ്ടു്. വളരെയധികം ആലോചിച്ചതിന്നുശേഷം യോഗിരാജ് ഏറ്റവും ഒടുവിൽ പറഞ്ഞുതരാ

ണ്." ഏറ്റവും ഉത്തമമെന്നു' എനിയ്ക്കു ബോദ്ധ്യപ്പെട്ടു.'

'ജയിച്ചവനും തോറ്റവനോ?' ജൂമ്മൻ ചോദിച്ചു.

'അതുതന്നെ. ഇതിന്റെ വ്യക്തമായ ഉദ്ദേശം ഇതാണ്. തോൽവിയും ജയവും തുല്യം. ഫലം പൂജ്യം. എന്നാൽ അഥവാ പൂജ്യത്തിൽനിന്നു പൂജ്യം. അതിനാൽ ഞാൻ അതിന്മേൽ പരീക്ഷിച്ചു.'

'അത്ഭുതംതന്നെ, ഞാൻ പറഞ്ഞു' സേട്ട താങ്കൾ എന്നെ എത്ര നല്ലപോലെ മനസ്സിലാക്കിയിരിയ്ക്കുന്നു!'

'ആയുഷ്കാലം മുഴുവൻ താങ്കളെപ്പോലുള്ളവരുടെ ചെയ്തികൾ നേരും നെറിയുമുള്ളതാണ്" ഭ്രതമല്ല് സേട്ട പ്രസന്നനായിട്ടു പറഞ്ഞു.

ജൂമ്മൻ പറഞ്ഞു: 'ഇന്നു നിങ്ങൾ ഏതൊരു നമ്പർ പറയുമോ, സായി പറയുന്നതുകേട്ട് ഏതൊരു നമ്പർ നിങ്ങൾ നല്ലവണ്ണം ആലോചിച്ചു പറയുമോ, അതിന്മേൽ ഞാൻ പന്തയംവെയ്ക്കാം'.

'ഇന്നു ഞാൻ ഒരു നമ്പറും പറയാൻ പോകുന്നില്ല'. ഞാൻ ദൃഢസ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു.

'എന്തുകൊണ്ട്, യോഗീമഹാരാജ്?' ഞാൻ എന്തപരാധമാണ് പ്രവർത്തിച്ചിട്ടുള്ളത്?' സേട്ട കൈകൂപ്പിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

ഞാൻ പറഞ്ഞു: 'വാസ്തവം ഇതാണ്. പൌർണ്ണമി ദിവസം മാത്രമേ നമ്പർ പറഞ്ഞുതരാൻ എനിയ്ക്കു കഴിയൂ. അന്നു മാത്രമേ നമ്പർ പറഞ്ഞുതരാൻ എനിയ്ക്കു കല്പനയുള്ളൂ.'

ഇന്നു് ഏതുവിധത്തിലെങ്കിലും കള്ളി വെളിച്ചത്താവുകയും എന്റെ വാക്കു നിഷ്ഫലമായിത്തീരുകയും ദിവസം മദ്യം കഴിച്ചു ഞാൻ വായാടിത്തം തുടരുകയും ചെയ്താൽ ഒരു ദിവസമല്ലെങ്കിൽ മറെറാരുദിവസം എന്നെ പിടികൂടും. ഇവിടെ എനിയ്ക്കു് നല്ല ആനന്ദമാണു്. ഒരു മാസംകൂടി സുഖസമാധാനങ്ങളോടേ കഴിഞ്ഞുകൂടാൻ തരപ്പെട്ടുകയാണെങ്കിൽ എന്താണു് മോശം? അടുത്ത പൌർണ്ണമിനോക്കാം. അന്നും ഈ കൂട്ടർ എന്റെ ജല്പനത്തിൽനിന്നു് യുക്തംപോലെ വല്ല നമ്പറും എടുക്കുകയാണെങ്കിൽ പകിട പന്ത്രണ്ടുകളിക്കും. അല്ലെങ്കിൽ വാല്യംതററു് ഓടിപ്പോകും. അല്ലെങ്കിൽ ഈ ആളുകൾ എന്നെ അടിച്ചുപുറത്താക്കും.

ഗ്രലാബ്സിംഹൻ പറഞ്ഞു, 'സേട്ട്', മാസത്തിൽ ഒരു നമ്പർ ശരിയ്ക്കു കിട്ടുകയാണെങ്കിൽ, കൊല്ലം മുഴുവൻ ഭക്ഷണത്തിന്നുള്ള വകയായി. ഞാൻ ഒരു ഭ്രാന്തൻവയസ്സനെ കാണാറുണ്ടു്. അയാൾ വളരെ നന്നായി പറയുന്നുണ്ടു്. അയാൾ എന്നെ ചൂണ്ടിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു, 'അദ്ദേഹം എപ്പോഴും മൌനം പുണ്ടിരിയ്ക്കും. വളരെ വിഷമിച്ചാണു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ നമ്പർ കിട്ടിയതു്. എന്നാൽ കിട്ടിയാലപ്പോൾ വളരെ ആഹ്ലാദത്തോടെ തരാറുണ്ടായിരുന്നു. ആളുകൾ ഓരോ സമയത്തും അദ്ദേഹത്തെ ചെന്നു പൊതിഞ്ഞുകളയും'.

ഞാൻ ആശ്ചര്യത്തോടെ ചോദിച്ചു, 'അദ്ദേഹം മിണ്ടാതിരിയ്ക്കുമ്പോൾ നമ്പർ എങ്ങനെയാണു് പറഞ്ഞുതന്നിരുന്നതു്? എഴുതിയിട്ടോ?'

'അല്ല അങ്ങനേ,' ഗ്രലാബ്സിംഹൻ പറഞ്ഞു:

'വളരെ പ്രായംചെന്ന കാരണവരായിരുന്നു. വളരെ അ-

സാധാരണചേഷ്ടകളോടേ നമ്പർ പറഞ്ഞുതന്നിരുന്നു. ഒരി ക്കൽ അദ്ദേഹം എന്റെ മുഖത്തു വെറുറിലയുടെ ഞെട്ടി എറി ഞ്ഞു. ഞാൻ ഉടനേ എഴുന്നേറ്റുപോയി, അഞ്ചിന്നു പന്തയം വെച്ചു എത്തിപ്പോയി. പിന്നീടു ഒരു ദിവസം അദ്ദേഹം എ ന്നെ വടിയോങ്ങി അടിച്ചു. ഞാൻ ആ സമയത്തു ചെന്നു "ഒന്നു" എന്നു പറഞ്ഞു. കാരണം വടി തികച്ചും ഒന്നിന്റെ രൂപത്തിലായിരുന്നു. ഒന്നും കിട്ടി. വളരെ പ്രായംചെന്ന കാ രണവരായിരുന്നു. ഒരു ദിവസം പെട്ടെന്നു ബോമ്പായിൽനി ന്നു അന്തർദ്ധാനം ചെയ്തു. പിന്നെ ഒന്നും ഒരിക്കലും കിട്ടിയില്ല. അല്ലെങ്കിൽ ഞാൻ ഇതുവരെ ആയുഷ്കാലം മുഴുവൻ അദ്ദേഹ ത്തെ ശുശ്രൂഷിച്ചാണു ഭക്ഷണം കഴിച്ചിരുന്നത".

സേട്ട എന്റെ കാല്പൽ ഉഴിഞ്ഞുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു: 'വി ചാരപ്പെടേണ്ട, ഗുലാബ്സിംഹ്, ഗുരുമഹാരാജിന്റെ പാദ ധൂളികൊണ്ടു നമുക്കു കഷ്ടപ്പാടു തരണംചെയ്യാൻ കഴിയും. അടുത്ത പൌർണ്ണമിവരെ ക്ഷമിക്കൂ!'

കുറച്ചു ദിവസത്തിനുള്ളിൽ കഴുതയെക്കൊണ്ടു ലക്ഷക്കണക്കിൽ രൂപ സമ്പാദിക്കണം, എല്ലാ സാട്ടാക്കച്ചവടക്കാരെയും സന്തോഷിപ്പിയ്ക്കണം, ഭ്രരിമല്ല് സേട്ടുവിന്റെ കമ്പനിയിൽ പാട്ടണറാവണം, ലക്ഷപ്രഭുവായ കഴുതയുടെ ചെയ്തികൾ.....

അടുത്ത പൌർണ്ണമിദിവസം ഞാൻ സേട്ടുവിനോടു സ്പഷ്ടമായി പറഞ്ഞു: 'ഞാൻ ഇന്നു നമ്പർ പറഞ്ഞുതരില്ല.'

'എന്തുകൊണ്ടു്, മഹാരാജു്?'

'എനിയ്ക്കു് ഇന്നു ഹിമാലയത്തിൽനിന്നും ക്ഷണം വന്നിട്ടുണ്ടു്. എന്റെ ഗുരുവായ യോഗി സിദ്ധനാഥു് രണ്ടായിരം വർഷമായി കൈലാസപർവ്വതത്തിൽ സമാധി കൈക്കൊണ്ടു വസിയ്ക്കുകയാണു്. അദ്ദേഹം എന്നോടു് വളരെ കോപിച്ചിരിയ്ക്കുന്നു. എനിയ്ക്കു് ഇന്നു പോകാതെ നിവൃത്തിയില്ല.'

'എന്താണു്, മഹാരാജു്? എന്തിനാണു് അങ്ങയുടെ ഗുരുനാഥൻ അങ്ങയോടു കോപിച്ചിരിയ്ക്കുന്നതു്?'

'മകനേ, ഭ്രരിമല്ലു്.' ഞാൻ സേട്ടുവിനോടു പറഞ്ഞു, 'ഞാൻ ബോമ്പായിൽ എത്തിയതിനുശേഷം എന്റെ കർത്തവ്യം മറന്നുപോയതുകൊണ്ടാണു് ഗുരു എന്നോടു കോപിച്ചി

ട്ടുള്ളത്'. ബോമ്പായിൽ പോയി ഗുരുവിന്റെ മഠത്തിന്നു ഇരുപത്തൊന്നുലക്ഷം രൂപാ ഫണ്ടു പിരിച്ചുണ്ടാക്കാനായിട്ടാണ് ഗുരുമഹാരാജ് എന്നെ ബോമ്പായിലേയ്ക്കു കല്പിച്ചയച്ചത്. ഇവിടെ വന്നിട്ടു ഞാൻ നിങ്ങളുടെ ചുമട്ടുകാരനായിത്തീർന്നു. നിങ്ങൾ എന്നിൽനിന്നു സാട്ടാനമ്പർ പൂന്നെടുക്കുന്നു. എന്റെ ഗുരുവിന്നുവേണ്ടി ഒന്നും ചെയ്യുന്നുമില്ല'.

'താങ്കൾ കല്പിച്ചാലും, മഹാരാജ്! ഞാൾ ഇപ്പോൾത്തന്നെ ഒരു ലക്ഷത്തിന്റെ ചെക്കു തരാം.'

'ഒരു ലക്ഷംകൊണ്ടു് എന്തു സാധിയ്ക്കാനാണ്, മകനേ ഭ്രരിമല്ല്! എനിയ്ക്കു് ഇരുപത്തൊന്നു ലക്ഷം വേണം. എന്റെ ഗുരുവിന്റെ കല്പന, ഒരാളോടുതന്നെ ഇരുപത്തൊന്നു ലക്ഷം ആവശ്യപ്പെടണമെന്നാണ്. അയാൾ തന്നില്ലെങ്കിൽ പിന്നെ മറ്റൊരാളോടു് ആവശ്യപ്പെടാൻ പാടില്ല. നേരേ ഹിമാലയത്തിലെയ്ക്കു മടങ്ങിച്ചെല്ലണം.'

'എന്റെ കയ്യിൽ ഇരുപത്തൊന്നു ലക്ഷം ഇല്ല, ഗുരുജി!' ഭ്രരിമല്ല് സേട്ടു പരവശനായി പറഞ്ഞു.

'ഞാൻ നിങ്ങളോടു് ഇരുപത്തൊന്നു ലക്ഷം തരണമെന്നു പറഞ്ഞുവോ? എന്റെ ജ്ഞാനധ്യാനങ്ങളിൽനിന്നു് നിങ്ങൾ യാതൊരു നമ്പർ ഊഹിച്ചറിഞ്ഞുവോ, അതിൽനിന്നു് എന്തു സമ്പാദിച്ചുവോ, അതിന്റെ പകുതി ബാങ്കിൽ എന്റെ പേരിലിട്ടുകൊ. ഇരുപത്തൊന്നു ലക്ഷം തികഞ്ഞാൽ, ഞാൻ അതെടുത്തു ഹിമാലയത്തിലെയ്ക്കു പോയ്ക്കൊള്ളാം.'

'ഞാനിതു സ്വീകരിച്ചുകൊള്ളാം, സ്വീകരിച്ചുകൊള്ളാം; മഹർഷേ!' സേട്ടു വളരെ ദയനീയമായി പറഞ്ഞു. 'അങ്ങു പ

റയുന്നതെന്തും ഏനിയ്ക്കു സ്വീകാര്യമാണ്. അങ്ങയുടെ നമ്പരുകളുടെ എന്നുവെച്ചാൽ അങ്ങയുടെ പാടങ്ങളുടെ ദാസനാണ് ഇവൻ.'

നിശ്ചിത സമയത്തു് വീണ്ടും പാട്ടും കൂത്തുമൊക്കെ നടന്നു. വീണ്ടും വിസ്കിയുടെ വിതരണമായി. ആരും അതിരു കടന്നുപോകാതിരിയ്ക്കാനായി ഞാൻ ഉറക്കെ നിലവിളിയ്ക്കുമെന്നു് ഇന്നു ഞാൻ നല്ലപോലെ ആലോചിച്ചിരുന്നു. അതിനു ശേഷവും ഏതെങ്കിലും നമ്പർ പുറത്താക്കിയ്ക്കുന്നതിൽ അവരുടെ പ്രയത്നം സഫലമാവുകയാണെങ്കിൽ, എന്റെ പകൃതിവിഹിതം ഉറച്ചതാണ്. ഈവിധത്തിൽ അവർ എന്റെ പേരിൽ യാതൊരുതരം ആരോപണവും ചെലുത്തുന്നതിൽ വിജയിയ്ക്കില്ല. എന്റെ കുറച്ചു സമയം നേരമ്പോക്കിൽ കഴിയ്ക്കുകയും ചെയ്യും.'

ഈ ലോകം ഇങ്ങനെയാണ്. ഇവിടെ ബുദ്ധി, സത്യസന്ധത, സഹൃദയത്വം, ആദർശമഹിമ എന്നിവയുടെ അർത്ഥം ആളുകൾ പട്ടിണി കിടക്കണമെന്നും മറ്റുള്ളവർക്കുവേണ്ടി കഴുതയായി പാട്ടപെട്ട മരിയ്ക്കണമെന്നുമാണ്. ഇതേവരെ ഇവർ എന്നോടു പെരുമാറിപ്പോന്നതുപോലെതന്നെ ഞാൻ ഇവരോടും പെരുമാറുന്നതായിരിയ്ക്കും. ഇവരുടെ ചെരിപ്പ് ഇവരുടെ തലകൊണ്ടുതന്നെ ചുമപ്പിയ്ക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ എന്നെപ്പോലുള്ള തന്ത്രശാലികളായ കഴുതകൾക്കു് എന്തു സ്ഥാനമാണുള്ളതു്!

എന്നാൽ, നമ്പർ പറഞ്ഞുകൊടുക്കേണ്ടുന്ന സമയം വന്നപ്പോൾ, എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ എന്തെന്നില്ലാത്ത ക്രോധം ജ്വലിയ്ക്കാൻ തുടങ്ങി. ഈ ആളുകൾ എന്തു വങ്കന്മാരും ദുരയന്മാ

രുമാണ്! എന്തൊരു പാമരന്മാർ; പണത്തെ ആരാധിയ്ക്കുന്നവർ! ഇവരെസ്സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ധർമ്മം, രാജനീതി, സമുദായം, വ്യക്തിവൈശിഷ്ട്യം, സംസ്കാരം, പരിഷ്കാരം മനുഷ്യന്റെ ഭാവി എന്നിവയെന്നും യാതൊരു അർത്ഥവുമില്ല. ഇക്കൂട്ടർ രൂപയുടെ സങ്കുചിതപരിധിയിൽ ഒതുങ്ങിക്കഴിയുകയാണ്. തങ്ങളുടെ അഭിമാനത്തെ മൂടിക്കെട്ടി, ഭൂതഭവിഷ്യത്തുക്കളിൽനിന്നകന്ന് തങ്ങളുടെ ദുരച്ചക്കിന്നു പുറവും കിടന്നവട്ടം തിരിയുന്നു. ഞാൻ ഒന്നു ശബ്ദിച്ചാൽ അവരുടെ മേൽ നാലുഭാഗത്തുനിന്നും നോട്ടുകൾ വർഷിയ്ക്കാൻ തുടങ്ങുമെന്നപോലെ ഈ നാലുപേരും മുഖമുയർത്തി എന്തുമാത്രം വങ്കത്തത്തോടെയാണ് എന്നെ നേരെ നോക്കുന്നത്! 'പന്നീടെ മക്കൾ! ദുഷ്ടന്മാർ!'

ഞാൻ കോപം അടക്കാനാവാതെ പറഞ്ഞു. അവർ നാലുപേരും ഒരു ക്ഷണനേരം ഞെട്ടിപ്പോയി. പിന്നീട് പാമ്പു മണക്കുന്നുണ്ടെന്നപോലെ അവർ സ്തംഭിച്ച് ഇരുന്നുപോയി.

പരിശ്രമിയ്ക്കില്ല, പ്രവൃത്തിയെടുക്കില്ല, രാഷ്ട്രത്തിന്റെ സമ്പത്തിന്നു് ഒരു പൈസപോലും അഭിവൃദ്ധിയുണ്ടാക്കില്ല. സാട്ടാക്കച്ചവടവും ചൂതുകളിയും കുതിരപ്പന്തയവും കരിഞ്ചന്തയും, തെമ്മാടിത്തവും, വ്യഭിചാരവും, തെണ്ടിനടക്കലും, കാപട്യവും, കള്ളത്തരവും മോഷണവും ഭവനഭേദനവും കോഴയും കൊലപാതകവും — എന്നുവേണ്ട ഏറ്റവും വഷളായ ചെയ്തികൾ ഉചിതമാണെന്നു കണക്കാക്കുകയും ചെയ്യും. എന്നിട്ട് ഈ രാജ്യത്തിനു് എന്തുകൊണ്ടു പുരോഗതി കൈവരുന്നില്ല, സമുദായം എന്തുകൊണ്ടു മുന്നോട്ടു പോവുന്നില്ല, ദാരിദ്ര്യം എന്തുകൊണ്ടു ദൂരികരിയ്പ്പെടുന്നില്ല, ആളുകൾ എന്തുകൊണ്ടു പ്ര

സന്നരും സംസ്കാരസമ്പന്നരുമാവുന്നില്ല എന്നീ കാര്യങ്ങളെ ച്ചൊല്ലി മുതലക്കണ്ണീർ ഒഴുക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

'ചെറുകൾ, തട്ടിപ്പറിക്കാർ, തെമ്മാടികൾ, നാശ്ശൂൽ, ദുഷ്ടന്മാർ, കൊള്ളരുതാത്തവർ—ഇവറുകൾ മന്ത്രവാദം നടത്തി ലക്ഷക്കണക്കിൽ രൂപ ഒരു ക്ഷണത്തിനുള്ളിൽ അടിച്ചെടുക്കുന്നു! നമ്പർ പറഞ്ഞുതരൂ! നമ്പർ പറഞ്ഞുതരൂ! ഞാൻ എന്തിനു നമ്പർ പറയണം? പറഞ്ഞുകൊടുക്കില്ല, എന്റെ പുഷ്ഠത്തിൽനിന്നുപോയി പണി നോക്ക്", ജോലി നോക്ക്"!'

കോപംകൊണ്ട് എന്റെ മുഖം ജ്വലിയ്ക്കാൻ തുടങ്ങി. ഞാൻ അടിമുടി വിറച്ചു. അവരുടെ നികൃഷ്ടമായ ഉരകലന്ന മുഖം എത്ര വിരൂപമാണ്"! വിളർത്തും തുടുത്തും! ഞാൻ അത്യന്തം കോപത്തോടും തളർച്ചയോടുംകൂടി മുഖം തിരിച്ച്", പുറത്തെയ്ക്കു കടന്നു. വാതിലിന്റെ മറവിൽനിന്ന് അവരുടെ സംസാരം കേൾക്കാൻ തുടങ്ങി.

സിതാബ്"സിംഹൻ പറയുകയാണ്", 'ഈ കഴുതയ്ക്ക്" എന്തു സംഭവിച്ചു? നമ്മൾ തിന്നാൻ കൊടുക്കുന്നു; എന്നിട്ടു നമ്മെ ശകാരിയ്ക്കുന്നു. വിസ്സി കുടിയ്ക്കുന്നു. ഇതിനുവേണ്ടി പഴനീരു കൊണ്ടുവരുന്നു. രണ്ടു ഭൃത്യന്മാർ ഇതിനെ തിരുമ്മാൻ നില്ക്കുന്നു. ഉറങ്ങാൻ വലിയ കിടയ്ക്ക, താമസിയ്ക്കാൻ വലിയ മുറി, പരവതാനികൾ, ടെലിഫോൺ, തലയണകൾ—എല്ലാ ജീവിതോപകരണവും നാം ഇതിനുവേണ്ടി ഒരുക്കിയിരിയ്ക്കുന്നു. എന്നിട്ട് ഈ ദുഷ്ടൻ നമ്മളെ ശകാരിയ്ക്കുന്നു. ഞാൻ തോക്കുകൊണ്ട് ഇപ്പോൾ ഇതിന്റെ കഥ കഴിയ്ക്കും.'

'വേണ്ട, വേണ്ട, നിങ്ങൾക്ക കാര്യം മനസ്സിലാവുന്നി

ല്ല, സിതാബ്സിംഹ്, ജ്ഞാനൻ പറഞ്ഞു: 'സായിപ്പ് തേജസ്സ് കൈവന്നിരിയ്ക്കുന്നു. തീച്ചയായും നാം എന്തോ അപരാധം പ്രവർത്തിച്ചിട്ടുണ്ട്.'

'ജ്ഞാനൻ പറയുന്നതു നേരാണ്;' ഗുലാബ്സിംഹൻ തന്റെ താടി ചൊറിഞ്ഞുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു: 'യോഗിവര്യൻ നമ്മോടു കോപിച്ചിരിയ്ക്കുന്നു. തീച്ചയായും നമ്മളെന്തോ തെറ്റു ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.'

'ഒന്നും ഉണ്ടായിട്ടില്ല.' ഭ്രമിമല്ല്സേട്ട ചിരിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു: 'സന്യാസിയുടെ വാക്ക് അശരീരിയാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശകാരമുള്ളിൽ പൂവുമുണ്ട്. നിങ്ങൾ ശ്രദ്ധിച്ചില്ലേ? മഹാത്മാവ് നമ്പർ പറഞ്ഞുതന്നിരിയ്ക്കുന്നു.'

'നമ്പർ പറഞ്ഞുതന്നതിന്നാണോ ശകാരിച്ചത്?' സിതാബ്സിംഹൻ ക്രോധത്തോടേ പറഞ്ഞു.

'നമ്പർ പറഞ്ഞുതന്നുവോ? അതെങ്ങനെ?' ഗുലാബ് സിംഹൻ ആശ്ചര്യപൂർവകമായി ചോദിച്ചു.

'സംസാരം തുടങ്ങിയസമയത്തു യോഗിവര്യൻ നമ്മെ എന്തൊക്കെയാണ് ശകാരിച്ചതെന്നു് തെല്ലൊന്നാലോചിച്ചു പറയൂ.'

'തുടക്കത്തിൽ പന്നീടെമോൻ, ദുഷ്ടൻ, എന്നൊക്കെ വിളിച്ചു. ഒടുവിൽ ചെറുകൾ, കള്ളന്മാർ, തട്ടിപ്പറിക്കാർ, തെമ്മാടികൾ, പട്ടികൾ, നീചന്മാർ എന്നും മറ്റും വിളിച്ചു.' സിതാബ്സിംഹൻ പെട്ടെന്നു ക്രോധംകൊണ്ടു ചുവന്നുപോയി.

'സംഗതി ഇതാണ്'. തുടക്കത്തിൽ രണ്ടു ചീത്ത വിളിച്ചു. അവസാനം ആറു ചീത്തയും, 'ഭ്രരിമല്ല'സേട്ട പ്രസന്നതയോടേ പറഞ്ഞു. 'മതി, അപ്പോൾ സംഗതി വ്യക്തമായി. ഓപ്പണിങ്ങിൽ രണ്ട്', ക്ലോസിങ്ങിൽ ആറ്'. ഇന്നു മഹഷി മതിയാവോളം ചീത്തവിളിച്ചിട്ടുണ്ട്'. അതിനാൽ ഇന്നു മതിയാവോളം ഈ നമ്പറിൽ സാട്ടാക്കച്ചവടം നടത്തിക്കൊള്ളു. രണ്ടിലും ആറിലുംതന്നെ, ചങ്ങാതിമാരേ! ഇന്നു നല്ല തക്കമാണ്'. ബോമ്പാ മുഴവനും കൊള്ളയടിച്ചുകൊള്ളു.'

ഒരു ക്ഷണനേരം അവർ ആശ്ചര്യവും വിസ്മയവും കലർന്ന സ്മിതദൃഷ്ടികളോടേ ഭ്രരിമല്ല'സേട്ടവിന്റെ നേക്കു നോക്കി. പിന്നെ അവർ നാലുപേരും പരസ്പരം കഴുത്തിൽ കെട്ടിപ്പിടിച്ച്', സന്തോഷത്തോടേ ചുംബിച്ചു.

ഞാൻ എന്റെ മുറിയിലെയ്ക്ക് ഓടിപ്പോയി. ഈ ആളുകളുടെ സ്വഭാവത്തെപ്പറ്റി—ചീത്തകേട്ടിട്ടും കൃപയെച്ചൊല്ലി യാതൊരുളുപ്പും കാണിയ്ക്കാത്ത ഈ കൂട്ടരെപ്പറ്റി—ഞാൻ ആലോചിയ്ക്കാൻ തുടങ്ങി.

ഇതുയും കാര്യം തികച്ചും സ്പഷ്ടമാണ്'. നാളെ ഈ നമ്പർ വരാത്തപക്ഷം എനിയ്ക്കു നല്ല പന്തിയാവില്ലെന്നു' ഞാൻ എന്റെ മനസ്സിൽ വിചാരിച്ചു. സിതാബ്'സിംഹൻ എന്നെ തൽക്ഷണം വെടിവെച്ചു കൊല്ലും. ഞാൻ പുറത്തേയ്ക്കോടിപ്പോകുന്നതിനു വളരെ പ്ലാനുകളുണ്ടാക്കി. എന്നാൽ കർശനമായ കാവലായതിനാൽ എനിയ്ക്ക് ഓടിപ്പോകാൻ യാതൊരവസരവും കിട്ടിയില്ല. രാത്രി ഉറങ്ങുന്ന സമയത്തു പുറത്തുനിന്നു താഴിട്ട പൂട്ടിയിരുന്നു.

രാവിലെ മുറി തുറന്ന സമയത്ത്' ഞാൻ നിരാശനും നി

രുന്നേഷനുമായി മൂത്തുവെ പ്രതീക്ഷിച്ചു മിണ്ടാതെനിന്നു. ആ നാലുപേരും എന്റെ മുമ്പിൽ ഗംഭീരതയോടെ നില്ക്കുന്നതുകണ്ടിട്ട് ഞാൻ സ്തബ്ധനായി. ഇന്നു മരിയ്ക്കാൻ സമയമായി, കഴുതേ! തെയ്യാറായിക്കൊള്ളു. ഞാൻ പരവശനായി പിന്നോക്കം ചാടി. അവർ അത്രതന്നെ മുന്നോട്ടാഞ്ഞു. വന്ന നാലുപേരും എന്റെ കാല്ക്കൽ വീണു.

'രണ്ടി'ൽനിന്നു് 'ആറ്' ഉരുത്തിരിഞ്ഞു വീണു.

ജുമ്മൻ എഴുപതിനായിരം അടിച്ചു.

ഗുലാബ്സിംഹ് മുപ്പതിനായിരം.

സീതാബ്സിംഗ് അമ്പതിനായിരം.

ഭ്രമരിമൽ സേട്ട് തന്റെ സ്വത്തുമുഴുവനും കൂട്ടിവെച്ചിരുന്നു. അയാൾ അറുപത്തിനാലുലക്ഷം സമ്പാദിച്ചുകഴിഞ്ഞിരുന്നു.

അറുപത്തിനാലു ലക്ഷം!

ഒരടിയ്ക്ക് 64 ലക്ഷം!

അമ്പമ്പോ!

ഇപ്പോൾ ഇക്കൂട്ടർ പ്രസന്നരായി ചിന്തിയ്ക്കുന്നു. കരയുക പോലും ചെയ്യുന്നു. എന്റെ കാലുകൾ മുംബിയ്ക്കുന്നു. പ്രസന്നതയോടും ഗാംഭീര്യത്തോടുംകൂടി, ആശ്ചര്യത്തോടും ഭയത്തോടുംകൂടി അവരുടെ കണ്ണുകളിൽ കുക്കിവിളികളും അട്ടഹാസങ്ങളും പുറപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരിയ്ക്കുന്നു. അവർ പറയുന്നതൊന്നും എനിയ്ക്കു മനസ്സിലായിരുന്നില്ല. ചിലപ്പോൾ ഏതാനും വാക്കുകൾ മാത്രമേ മനസ്സിലായിരുന്നുള്ളു.

ഭഗവാൻ..... സ്വാമി..... മഹർഷി..... ദേവത
.....സന്യാസി.....ഫക്കീർ.....യോഗിവര്യൻ.

ഞാൻ കയർത്തുപറഞ്ഞു: 'പുറത്തുപോവിൻ, മുറിയിൽ നിന്നു പുറത്തുപോവിൻ. ഞാൻ ഏകാകിയായി ഇരിയ്ക്കുമാഗ്രഹിയ്ക്കുന്നു.'

അവർ കാൽ പിടിവിട്ടു പിന്തിരിഞ്ഞോടി. കൈക്കുപ്പി വിറച്ചു", അവർ മുറിയിൽനിന്നു പുറത്തു പോകാൻ തുടങ്ങി. അപ്പോൾ ഞാൻ വീണ്ടും ഗർജ്ജിച്ചു: 'സേട്ടുവിനെ ഇവിടെ വിട്ടേച്ചുപോവിൻ.'

സേട്ട എന്റെ മുറിയിൽ ഒറ്റയ്ക്കായപ്പോൾ ഞാൻ ഏതാനുംനേരം അയാളുടെ നേരേ ഇമവെട്ടാതെ പരുഷമായി നോക്കി. സേട്ട ദൃഷ്ടി കീഴ്പോട്ടിട്ടു. അയാളുടെ ദേഹത്തിലൊട്ടാകെ വിറ വ്യാപിച്ചിരുന്നു.

ഞാൻ ചോദിച്ചു: 'സത്യം പറയണം, നിങ്ങൾ എത്ര സമ്പാദിച്ചുകൂട്ടി?'

'ഒരു അറുപത്തിനാലു ലക്ഷം ഗുരുദേവ്; ഒരു 64 ലക്ഷം മാത്രം.'

'എന്നാൽ എനിയ്ക്കു മുപ്പത്തിരണ്ടു ലക്ഷം തരൂ.'

'ഇപ്പോൾ തന്നേയ്ക്കാം സ്വാമി.'

ഭ്രമിമല്ല് സേട്ട പരിഭ്രമിച്ചിരുന്നു. അയാൾ തന്റെ കിടപ്പുമുറിയിലെയ്ക്ക് ഓടിപ്പോയി. അയാൾ സേഫ് തുറന്നു ആയിരം ഉറുപ്പികയുടെ 3200 നോട്ട് എടുത്തു കൊണ്ടുവന്നു അയാൾ എന്റെ കാല്കൽ സമർപ്പിച്ചു.

32 ലക്ഷം ഉറുപ്പികയുടെ നോട്ട കണ്ടിട്ട് എന്റെ ഹൃദയം ആർദ്രമായി, തൊണ്ട ഇടറി. ഞാൻ പറഞ്ഞു: 'കുട്ടീ, ഞാൻ നിന്നിൽ അത്യന്തം പ്രീതനായിരിയ്ക്കുന്നു. നീ നിന്റെ പരീക്ഷയിൽ ജയിച്ചു. ഈ സന്തോഷത്താൽ ഞാൻ നിനക്കു രണ്ടു ലക്ഷം സമ്മാനമായി തരുന്നു. ഈ കെട്ടിൽനിന്നു രണ്ടു ലക്ഷം ഉറുപ്പികയുടെ നോട്ട എടുത്തുകൊള്ളു. ബാക്കി മുപ്പതു ലക്ഷം എടുത്തു് എന്റെ കൂടെ ബാങ്കിലേയ്ക്കു വരിക.'

കഴതയുടെ ടി ഗ്രെയിറ്റ് നാഷനൽ സ്റ്റാർ ബാങ്ക് ലിമിറ്റഡ് ഇന്ത്യാ സന്ദർശനം. 30 ലക്ഷം ഉറുപ്പിക നിക്ഷേപിച്ച്, ജനറൽ മാനേജരുമായി കൂടിക്കാഴ്ച നടത്തുന്നു.

ബാങ്കുമാനേജരോട് ഒരസിസ്റ്റണ്ട് പറഞ്ഞു: 'താങ്കളെ കാണാൻ ഒരു കഴത വന്നിരിയ്ക്കുന്നു'

'കഴതയോ? കഴതയ്ക്ക് ബാങ്കിലെന്താണ് കാര്യം?' ബാങ്കുമാനേജർ ഞെട്ടിക്കൊണ്ട് ചോദിച്ചു.

ഞാൻ ബാങ്കിലേക്ക് കടന്നുചെന്നതോടേ ആകപ്പാടെ ബഹളമായി. ഗുമസ്തന്മാർ കസേരയിൽനിന്നും എഴുന്നേറ്റു മടമ്പു പൊന്തിച്ചുനിന്നും എന്നെ നോക്കാൻ തുടങ്ങി. പണം വാങ്ങാൻ വന്നവരും ഇടാൻ വന്നവരും എല്ലാം എന്നെ ആശ്ചര്യത്തോടും പാരവശ്യത്തോടുംകൂടി നോക്കിയിരുന്നു.

അവക്ക് എന്റെ പ്രവേശം തടയാൻ കഴിയുന്നതിനു മുമ്പ് ഭ്രരിമല്ല് സേട്ട എന്നെ മാനേജരുടെ മുറിയിലേയ്ക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി.

'ഇതെന്തു തെമ്മാടിത്തരമാണ്?' ബാങ്കുമാനേജർ അട്ട ഹസിച്ചു. പിന്നെ അദ്ദേഹം ഭ്രരിമൽ സേട്ടുവിന്റെ നേക്കു തിരിഞ്ഞു പറഞ്ഞു: 'ഏയ്, ശ്രീമൻ, ഇതു ബാങ്കാണ്. ലായമല്ല.'

ഭ്രരിമൽസേട്ടുവിനു എന്തോ പറയണമെന്നുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ ഞാൻ അയാളെ പറയാനനുവദിച്ചില്ല. ഞാൻ മെല്ലെയെന്നു പുഞ്ചിരിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു, 'മാനേജർസാഹബ്, ഈ ലോകത്തിൽ ഏറ്റവും വലിയ ദൌഭാഗ്യം ഇതാണ്. ബാങ്കിലിരിയ്ക്കുണ്ടവരെ ലായത്തിൽ കൊണ്ടുപെന്നു കെട്ടുന്നു. യഥാർത്ഥത്തിൽ ലായത്തിൽ കൊണ്ടാക്കേണ്ടുന്നവരോ ബാങ്കിൽ കടന്നുകൂട്ടുന്നു.

ഞാൻ സംസാരിയ്ക്കുന്നതു കേട്ട ബാങ്കുമാനേജർ അന്തം വിട്ടു. അയാളുടെ കീഴ്ത്താടി കീഴ്പോട്ടു തുങ്ങി. അയാൾ വിക്കിവിക്കി പറഞ്ഞു: 'താ.....താ...താങ്കളുടെ പേരെന്താണ്?'

ഒരു കഴുതയ്ക്ക് എന്തു പേരുണ്ടാവാനാണ്? ഈ കൊള്ളാവുന്ന യോഗ്യൻ എവിടെ? എന്നാൽ ഞാൻ താങ്കളുടെ സമയം നഷ്ടപ്പെടുത്തുന്നില്ല. എന്നെ കഴുത എന്നു പറയുന്നു. ഞാൻ ഇവിടെ ഒരു അക്കൌണ്ട് തുറക്കാൻ വന്നതാണ്.'

'ഇവിടെ ഒരു കഴുതയുടെ അക്കൌണ്ടു തുറക്കാൻ സൌകര്യപ്പെടില്ല.'

'എന്തുകൊണ്ട്'! ഞാൻ പണം റൊക്കം കൊണ്ടുവന്നിട്ടുണ്ട്. നിങ്ങളുടെ ബാങ്കിൽ ഏല്പിക്കാൻ തെയ്യാറാണ്.'

'നിങ്ങൾ മനുഷ്യനല്ല, മൃഗമാണ്.'

'നിങ്ങളുടെ അടുക്കൽ വരുന്നവരൊക്കെ മനുഷ്യരാണെന്നുള്ളതിനു നിങ്ങൾക്കെന്താണ് ഉറപ്പ്? അനേകം മനുഷ്യർ മൃഗങ്ങളെക്കാൾ മോശമായി ജീവിക്കുന്നതു ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ട്. ബാങ്ക് അക്കൌണ്ടു് ഉള്ള ഇത്തരം അനേകം ആൾക്കാരെ എനിക്കറിയാം. അവരെ കാണുമ്പോൾ മൃഗങ്ങളോടു് സ്നേഹം തോന്നും.'

'ഞാൻ നിസ്സഹായനാണ്, സാഹബ്,' ബാങ്കുമാനേജർ എന്റെ വാക്കു കേട്ടിട്ടു പറഞ്ഞു. 'ഇതു ഞങ്ങളുടെ ബാങ്കു നിയമമാണ്. ഞങ്ങൾക്ക് മൃഗങ്ങളുടെ അക്കൌണ്ടു തുറക്കാൻ പാടുള്ളതല്ല.'

'മനുഷ്യന്റെ ഒരു വിശേഷത അയാൾ സംസാരിക്കുന്ന ഒരു കഴുതയാണെന്നുള്ളതാണല്ലോ. ഈ നിലയ്ക്ക് നിങ്ങൾക്ക് എന്നെ ഒരു മനുഷ്യനായി കണക്കാക്കാവുന്നതാണ്.'

'ദയവുചെയ്ത് തർക്കിക്കരുതു്. പോയാലും! എനിക്ക് ഇവിടെ ഒരു കഴുതയുടെ അക്കൌണ്ടു തുറക്കാൻ സാധ്യമല്ല.' ബാങ്കുമാനേജർ പരുഷസ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു. ഞാൻ പറഞ്ഞു. 'ശരി. ഒന്നരണ്ടുകാര്യംകൂടി ചോദിച്ചോട്ടെ. പിന്നെ ഞാൻ പോയ്ക്കൊള്ളാം.'

'കല്പിച്ചാലും.'

'നിങ്ങളുടെ ബാങ്കിൽ ആയിരമായിരം ആളുകൾ കൃപനിക്ഷേപിച്ചുണ്ടല്ലോ. ഇവർക്കു നിങ്ങൾ എന്താണ് കൊടുക്കുന്നതു്!'

'കൊടുക്കേണ്ടതിന്റെ ഉദ്ദേശം. ഞങ്ങൾ ബാങ്കു പലിശ എടുക്കും.'

'ഞങ്ങളുടെ ശ്രുപ നിങ്ങൾ കയ്യിൽവെച്ചു ഞങ്ങളുടെ കയ്യിൽനിന്നു പലിശ വാങ്ങുകയോ!'

'അല്ല, നിങ്ങൾ ജനറൽ അക്കൌണ്ടിലല്ലാതെ സേവിങ്ങ്സ് എക്കൌണ്ടിലോ ഫിക്സഡ് ഡപ്പോസിറ്റിലോ നിക്ഷേപിയ്ക്കുകയാണെങ്കിൽ ഞങ്ങൾ നിങ്ങൾക്കു പലിശ തരുന്നതായിരിയ്ക്കും.'

'ഒട്ടവിൽ നിങ്ങൾ എനിയ്ക്കു സഹായം ചെയ്യും? എന്റെ പണം സദാ നിങ്ങളുടെ അടുക്കൽ കൂട്ടിച്ചിരുന്നാൽ എനിയ്ക്കു പലിശ തരാൻ നിങ്ങളെക്കൊണ്ടാവുമോ? എന്റെ പണം നിങ്ങളുടെ കയ്യിലിരുന്നു മുടയിട്ടു പെരുക്കുമോ?'

മാനേജർ ചിരിച്ചു. എന്നിട്ടു പറഞ്ഞു, 'ശ്രീമൻ, സംഗതി അതല്ല. താങ്കളെപ്പോലുള്ള അനേകായിരം ആളുകൾ കുറേശ്ശകുറേശ്ശയായി സമ്പാദിച്ചുകൂട്ടിയ പണം ഞങ്ങളുടെ ബാങ്കിൽ നിക്ഷേപിയ്ക്കുന്നു. അതു കണക്കുകൂട്ടിയാൽ ലക്ഷക്കണക്കിലുള്ള സംഖ്യ കാണും. പിന്നെ ഞങ്ങളുടെ ബാങ്കുഡയരക്ടർമാർ നിങ്ങളുടെ നിക്ഷേപനിധിയെ വലിയ വലിയ വ്യാപാരങ്ങളിലിറക്കുന്നു. നല്ല ഭദ്രമായ സ്വത്തുക്കൾ വാങ്ങുന്നു. ലക്ഷക്കണക്കിൽ ലാഭം കുന്നുകൂട്ടുന്നു.'

'അതായത്' ദരിദ്രരായ ആളുകൾ തങ്ങളുടെ ചില്ലാല്പമായ സഞ്ചിതനിധി സുരക്ഷിതമാക്കാൻവേണ്ടി നിങ്ങളുടെ ജനറൽ അക്കൌണ്ടിൽ നിക്ഷേപിയ്ക്കുന്നു, നിങ്ങളെ അതിന്റെ ചുമതലയേല്പിയ്ക്കുന്നു, നിങ്ങൾ ഞങ്ങൾ എല്ലാവരുടേയും ല

ക്ഷിക്കണക്കിലുള്ള നിക്ഷേപസംഖ്യ വ്യാപാരത്തിൽ മുടക്കുന്നു!

'അതേ സേർ, സംഗതി അതുതന്നെയാണ്.'

'എന്നിട്ടും നിങ്ങൾ പറയുന്നു, ഈ ബാങ്കിൽ ഒരു കഴുതയുടെ അക്കൌണ്ട് തുറക്കാൻ സാധ്യമല്ലെന്ന്!'

ബാങ്കു മാനേജർ ഞാൻ പറയുന്നതു കേട്ടു ചിരിച്ചു. എന്നിട്ടു പറഞ്ഞു: 'താങ്കൾ വളരെ സമർത്ഥനാണ്.'

(ദരിദ്രന്മാർ ഇടയ്ക്കൊക്കെ സ്വന്തം ദൌർഭാഗ്യത്തെ സാമർത്ഥ്യംകൊണ്ടു മറികടന്നില്ലെങ്കിൽ ജീവിയ്ക്കാൻ പ്രയാസമായിത്തീരും.)

'ശരി. മാനേജർ സാഹബ്, ഞാൻ പോകുന്നു.'

ഇതു പറഞ്ഞു ഞാൻ ബാങ്കുമാനേജരുടെ മുറിയിൽ നിന്നു പുറത്തുകടന്നു. ഞാൻ പോന്നതിനുശേഷം ഭ്രമിമല്ല്യസേട്ട ബാങ്കുമാനേജരോടു പറഞ്ഞു: 'നിങ്ങൾ വലിയ തെറ്റാണ് ചെയ്തത്, ദയാലുരാം! ഈ കഴുത മുപ്പതുലക്ഷം രൂപ നിക്ഷേപിയ്ക്കാനാണ് വന്നത്!'

'മുപ്പതു ലക്ഷമോ?' ബാങ്കുമാനേജർ ഉറക്കെ നിലവിളിച്ചു.

'അതേ; മുപ്പതു ലക്ഷം.' ഭ്രമിമല്ല്യസേട്ട തലയിളക്കിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

'മുപ്പതു ലക്ഷം!' ബാങ്കുമാനേജർ കസേരയിൽനിന്നു ചാടിയെണീറ്റു പുറത്തെ വാതിലടച്ചുപൂട്ടി പാഞ്ഞു.

'എടോ, ആ കഴുത എവിടെ?'

ബാങ്കിൽ ബഹളമായി, ബാങ്കുമാനേജർ പുറത്തു കട
ന്നു എന്റെ പിന്നാലെ പായുന്നതും സ്വപ്നം നോക്കിനിന്നു.

ബാങ്കുമാനേജർ ഉറക്കെ വിളിച്ചു പറഞ്ഞു, 'ഏയ് കഴ
തേ, ഏയ് ജനാബ് കഴതസാഹബ്! എന്റെ എജമാന്നേ,
ദയചെയ്തു കേട്ടാലും!

ഞാൻ പിന്നോക്കം തിരിഞ്ഞു ചോദിച്ചു: 'എന്തു
വേണം?'

ബാങ്കുമാനേജർ എന്റെ കയ്യർ പിടിച്ച വളരെ ദയനീ
യതയോടേ പറഞ്ഞു: 'എനിയ്ക്കു വലിയ തെറ്റു പറ്റി. വാ
സ്തവത്തിൽ, അങ്ങയെ തിരിച്ചറിയാഞ്ഞ വലിയ അബദ്ധം
പറ്റി. അങ്ങ് അകത്തെയ്ക്കു വന്നാലും. അങ്ങയുടെ സംഖ്യ
ബാങ്കിൽ നിക്ഷേപിച്ചാലും.'

'പക്ഷേ ഞാനൊരു കഴതയാണല്ലോ.'

'അങ്ങ് കഴതയോ മുങ്ങയോ എന്തായാലും വിരോധ
മില്ല.'

'ഞാനൊരു മിണ്ടാപ്രാണിയാണ്.'

'അങ്ങ് മിണ്ടാപ്രാണിയോ ചെകുത്തനോ എന്തായാലും
വേണ്ടില്ല. ഞാൻ അങ്ങയെ പോകാനനുവദിയ്ക്കില്ല. നടന്നാ
ലും, അകത്തെയ്ക്കു വന്നാലും.'

ബാങ്കുമാനേജർ എന്നെ താങ്ങിത്തൊഴുതു എന്നെ തന്റെ
മുറിയിലെയ്ക്കാനയിച്ചു. ആളുകൾ ആശ്ചര്യസ്തബ്ധരായി വാ
പൊളിച്ചുനിന്നു. അകത്തു ചെന്ന ബാങ്കുമാനേജർ ഉറക്കെ
മണിയടിച്ചു.

'അക്കൌണ്ട് ഫാറം കൊണ്ടുവരൂ. ഒപ്പിടാനുള്ള ഫാറവും കൊണ്ടുവരൂ. പാസ്സ് ബുക്ക്.....ചെക്കുബുക്ക്...എല്ലാം... വേഗം വേണം.'

പിന്നെ എന്റെ നേർക്കു തിരിഞ്ഞു ചോദിച്ചു: 'താങ്കൾ മുപ്പതുലക്ഷം രൂപ നിക്ഷേപിയ്ക്കുന്നുണ്ട്, ഇല്ലേ?'

'ഉവ്വ്.'

'ഹും', ബാങ്കുമാനേജർ സന്തോഷത്തോടേ കീഴ്ത്താടി തടവി. എന്നിട്ടു പറഞ്ഞു: 'ഇരുപതു ലക്ഷം രൂപ ഫിക്സഡ് ഡിപ്പോസിറ്റിലും, അഞ്ചു ലക്ഷം സേവിങ്ങ് അക്കൌണ്ടിലും അഞ്ചുലക്ഷം ജനറൽ അക്കൌണ്ടിലും നിക്ഷേപിയ്ക്കുകയാണ് നല്ലതെന്നാണ് എന്റെ അഭിപ്രായം.'

'അങ്ങനെയല്ല: ഞാൻ പറഞ്ഞു 'ഇരുപത്തൊന്നു ലക്ഷം ഫിക്സഡ് ഡിപ്പോസിറ്റിലും, നാലു ലക്ഷം സേവിങ്ങ്സിലും അഞ്ചു ലക്ഷം ജനറൽ അക്കൌണ്ടിലും നിക്ഷേപിയ്ക്കാനാണ് ഞാനുദ്ദേശിയ്ക്കുന്നത്.'

'ഇരുപതു ലക്ഷമല്ലാതെ ഇരുപത്തൊന്നു ലക്ഷം എന്തിനാണ്?' ഭ്രരിമല്ല് സേട്ട ചോദിച്ചു.

'ഇരുപത്തൊന്നു ലക്ഷം രൂപ മഠത്തിനുവേണ്ടി സുരക്ഷിതമാക്കിവെയ്ക്കാൻ ഞാൻ ആഗ്രഹിയ്ക്കുന്നു.' ഞാൻ ഭ്രരിമല്ല് സേട്ടവിനോട് പറഞ്ഞു. ഹിമാലയത്തിൽ മഠം തുറക്കാൻ ഗുരുജി പറഞ്ഞ കാര്യം അദ്ദേഹം മറന്നുപായിരുന്നു.

ഭ്രരിമല്ല് സേട്ടവിന്നു ഓർമ്മവന്നു, വിശ്വാസം വന്നു.

മാനേജർ ഒരു ഫാറം എന്റെ മുമ്പിൽ വെച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു: 'ഇതിൽ ഒപ്പിട്ടു.'

ഞാൻ പറഞ്ഞു: 'എനിയ്ക്കു് ഒപ്പിടാൻ വയ്യ. ഞാൻ കഴുതയാണു്.'

'അതു സാരമില്ല, മാനേജർ പറഞ്ഞു. 'താങ്കളുടെ വീരലടയാളം മതി.'

'കഴുതയ്ക്കു് കൈവിരലുമില്ല, കുളമ്പേ ഉള്ളു.'

'കുളമ്പായാലും മതി. മുപ്പതു ലക്ഷം രൂപയ്ക്കു് കഴുതയുടെ കുളമ്പല്ല, വാലിന്റെ അടയാളമായാലും മതി.' മാനേജർ മന്ദഹസിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. അയാൾ ഫാറം എന്റെ മുമ്പിൽ വെച്ചതന്നു.

'കുളമ്പു പതിച്ചാലും.'

ഭ്രരിമല്ല്യ് സേട്ടു പറഞ്ഞു: 'വായിയ്ക്കു.'

'എന്തിനു്?' ഞാൻ ചോദിച്ചു.

ഭ്രരിമല്ല്യ് സേട്ടു മാനേജരോടു ചോദിച്ചു: 'ഈ നിക്ഷേപത്തിന്മേൽ ഓവർ ഡ്രാഫ്ടു് കിട്ടുമോ?'

'എന്താണു് ഓവർ ഡ്രാഫ്ടെന്നുവെച്ചാൽ?' ഞാൻ ചോദിച്ചു.

ഭ്രരിമല്ല്യ് സേട്ടു് കായ്വും സ്പഷ്ടമാക്കിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു. 'അക്കൌണ്ടിൽ എത്രകണ്ടു് ഉണ്ടോ, അതിൽക്കൂടുതൽ നിങ്ങൾക്കു ബാങ്കിൽനിന്നു വാങ്ങാൻ സാധിയ്ക്കും. അതിനു് ഒരു തുക നിശ്ചയിയ്ക്കും.'

മാനേജർ പറഞ്ഞു: 'ഈ നിക്ഷേപത്തിന്മേൽ നിങ്ങൾ

ക്ക് ഒരു ലക്ഷം രൂപ ഓവർ ഡ്രാഫ്ട് അനുവദിയ്ക്കുന്നതാണ്.'

'ഒരു ലക്ഷം പോരാ; രണ്ടു ലക്ഷം.' ഭ്രാന്തമല്ലസേട്ട പറഞ്ഞു.

'ആവട്ടെ. രണ്ടു ലക്ഷമാവാം. താങ്കൾ കൂടുമ്പ് അടയാളപ്പെടുത്തിയാലും.'

ഞാൻ ഫാറങ്ങളിൽ കൂടുമ്പ് അടയാളപ്പെടുത്തിക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ, ചടച്ചുമെലിഞ്ഞു ദുർബ്ബലനായ ഒരാൾ അകത്തു വന്നു ബാങ്കുമാനേജരോടു പറയാൻ തുടങ്ങി: 'എന്റെ ഭാര്യയ്ക്കു വലിയ സുഖക്കേടാണു്. ജീവൻ രക്ഷിയ്ക്കാൻ യാതൊരു പായവുമില്ല. അവൾക്കു മരുന്നു വാങ്ങാൻ നൂറുറുപ്പു രൂപ വേണം. ഇപ്പോൾ എന്റെ അക്കൌണ്ടിൽ ആകെ അമ്പതു രൂപയേ ഉള്ളു. മാനേജർസാഹബ്, എനിയ്ക്ക് ഒരു നൂറു രൂപയുടെ ഓവർ ഡ്രാഫ്ട് അനുവദിച്ചുതരണം. രണ്ടു ദിവസത്തിനുശേഷം, ഒന്നാംതിയ്യതി ശമ്പളം കിട്ടിക്കഴിഞ്ഞാൽ, ഞാൻ നൂറു രൂപ ബാങ്കിൽ അടച്ചുകൊള്ളാം.'

'നിങ്ങളുടെ ഓവർഡ്രാഫ്ട് ബാങ്കിൽനിന്നു സ്വീകരിച്ചിട്ടുണ്ടോ?' മാനേജർ ചോദിച്ചു.

'ഇല്ല സേർ. എന്നാൽ എന്റെ ഭാര്യയ്ക്കു കടുത്ത രോഗമാണു്. അവർ മരിച്ചുപോവും...'

മാനേജർ സംഗതി ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞു: 'വ്യസനിയ്ക്കുന്നു. ഇക്കാര്യത്തിൽ എനിയ്ക്കൊന്നും ചെയ്യാനാവില്ല.'

ആ മനുഷ്യൻ കരഞ്ഞുകൊണ്ടു പുറത്തുപോയി.

ഞാൻ മാനേജരോട് പറഞ്ഞു: 'മുപ്പതു ലക്ഷം രൂപ നിക്ഷേപിയ്ക്കുന്ന കഴുതയ്ക്ക് രണ്ടു ലക്ഷം രൂപ ഓവർഡ്രാഫ്ട്. ഒരാളുടെ ഭാര്യ മരിയ്ക്കാൻ പോവുന്നു. അയാൾക്കു നൂറു രൂപ പോലും കിട്ടുന്നില്ല. മാനേജർ സാഹബ്, നിങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ ബാങ്കിനെ മനുഷ്യരുടെ ബാങ്ക് എന്നാണോ പറയുന്നത്?'

ബാങ്കുമാനേജർ എന്തോ പറയാൻ ഭാവിച്ചപ്പോഴയ്ക്കും വാതിൽ വീണ്ടും തുറന്നു. തലമുടി വളത്തിയ ഒരു വെളുത്ത മനുഷ്യൻ—ബദാം നിറത്തിലുള്ള ഒരു കുപ്പായവും വെളുത്ത പാൻറും പെഷവാർ ചെരിപ്പുമാണ് അയാൾ ധരിച്ചിരുന്നതു്—ദൃതഗതിയിൽ ഒരു ചെക്കും കൊണ്ടു് അകത്തേയ്ക്കു വന്നു പറഞ്ഞു: 'കട്ടാകട്ട് ഫിലിം കമ്പനിക്കാർ എനിയ്ക്കു നൂറായിരം തുറുപ്പികയ്ക്കു തന്ന ചെക്കാണിതു്. എന്നാൽ ക്ലാക്ക് പറയുന്നു, കട്ടാകട്ട് ഫിലിം കമ്പനിയുടെ കണക്കിൽ വെറും നൂറിനാല്പതുറുപ്പികയേ ബാക്കിയുള്ളുവെന്നു്.'

'അതിനു ഞാനെന്തു ചെയ്യും?' മാനേജർ ചൊടിച്ചുകൊണ്ടു ചോദിച്ചു.

'നിങ്ങൾ ഇങ്ങനെ ചെയ്താൽ കൊള്ളാം. കട്ടാകട്ട് ഫിലിം കമ്പനിയുടെ കണക്കിൽ പത്തുരൂപ ഞാനിടാം, എന്റെ കയ്യിൽനിന്നു്. താങ്കൾ നൂറായിരം തുറുപ്പികയുടെ ചെക്കു മാറിത്തന്നാൽ കൊള്ളാം. കള്ളൻ.....എനിയ്ക്കു പത്തു രൂപയേ നഷ്ടപ്പെട്ടുള്ളുവല്ലോ. നൂറിനാല്പതു് കയ്യിൽ പോരുമല്ലോ.'

'ശരി', മാനേജർ പറഞ്ഞു. ആ നീളൻ തലമുടിക്കാരൻ തൽക്കാലം പുറത്തേയ്ക്കു പോയി.

'ആരാണത"?' ഞാൻ ആ മനുഷ്യന്റെ സൂത്രം കണ്ടു് അത്ഭുതപ്പെട്ട മാനേജരോടു ചോദിച്ചു,

'അതു ദാദാ ഘമാൽ ആണു". കട്ടാകട്ടു് കമ്പനിയിൽ ഫിലിം ഡയരക്ടരാണു".'

പിന്നെ അയാൾ എനിയ്ക്കു പാസ്സ്ബുക്കും ചെക്കുബുക്കും തന്നിട്ടു പറഞ്ഞു: 'എടുത്തു കൊള്ളു, സാഹബു". താങ്കളുടെ ജോലി തീർന്നു. ഞാൻ ഇനി വല്ലതും ചെയ്യേണ്ടതുണ്ടോ?'

ഞാൻ ചെക്കുബുക്കു് കണ്ടിട്ടു ചോദിച്ചു:

'ഇപ്പോൾ എനിയ്ക്കു് ഈ അക്കൌണ്ടിൽനിന്നു പണമെടുക്കാൻ കഴിയുമോ?'

'എത്ര വേണമെങ്കിലും എടുക്കാമല്ലോ.' മാനേജർ പറഞ്ഞു.

'ചെക്കുപുസ്തകത്തിൽ കയ്യൊപ്പിന്നു പകരം കളമ്പടയാളം വെയ്ക്കാമോ?'

'സംശയമെന്താ! താങ്കളുടെ കളമ്പടയാളംതന്നെ കയ്യൊപ്പായി കരുതുന്നതാണു".'

'ഭേഷു"!' ഞാൻ ഭ്രമിമല്ലു"സേട്ടുവിനോടു പറഞ്ഞു: 'ഇപ്പോൾ താങ്കൾ ഈ ചെക്കിൽ ഒരു ലക്ഷം സംഖ്യ എഴുതിക്കൊടുക്കു. ഞാൻ എന്റെ കളമ്പടയാളം വെച്ചുതരാം.'

ഒരു ലക്ഷം രൂപ വാങ്ങി ഞങ്ങൾ പുറത്തേയ്ക്കു പോന്നു.

പുറത്തുവന്നപ്പോൾ സേട്ടു എന്നോടു ചോദിച്ചു: 'ഗുരുജീ, ഈ സംഖ്യകൊണ്ടു എന്താണാവശ്യം?'

ഞാൻ പറഞ്ഞു: 'അധികം വാദപ്രതിവാദമൊന്നും വേണ്ട. ആ മൂലയ്ക്കുള്ള കടയിൽ പോയി, ഈ സംഖ്യ ഇടാൻ ഒരു സഞ്ചി വാങ്ങിക്കൊണ്ടുവരൂ. എന്നിട്ട് ഈ ലക്ഷം രൂപ ആ സഞ്ചിയിലിട്ട് എന്റെ കഴുത്തിൽ തൂക്കിയിട്ടു.'

സേട്ട പരിഭ്രമിച്ചു ഇതു പറഞ്ഞു സ്ഥലം വിട്ടു: 'ഇപ്പോൾ ഈ കഴുതയുടെ തലച്ചോറിനും ചൂടുകയറിയിരിയ്ക്കുന്നു.'

ഞാൻ ഇതു കേട്ടിട്ടുണ്ടാവില്ലെന്നായിരുന്നു അയാളുടെ വിചാരം. എന്നാൽ ഞാൻ കേട്ടിരുന്നു—ആട്ടെ നിന്നെയും ഞാൻ ശരിപ്പെടുത്തിത്തരാം.

സേട്ട അപ്രത്യക്ഷനായപ്പോൾ എന്റെ കാതിൽ ഈ ശബ്ദം കേൾക്കുമാറായി.

'സേട്ട്!'

ഞാൻ അങ്ങുമിങ്ങും നോക്കി. എന്നാൽ സേട്ടവിനെ കണ്ടില്ല. വീണ്ടും കാതിൽ ശബ്ദം വന്നലച്ചു.

'സേട്ട്! ഞാൻ നിങ്ങളോടാണ് സംസാരിയ്ക്കുന്നത്!'

ഞാൻ ദോഢ്ഢമാലിനെയാണ് കണ്ടെത്തിയത്. അയാൾ ചോദിയ്ക്കുയായിരുന്നു, സേട്ട്, ഐസ്ക്രീം തിന്നുന്നോ?

'വേണ്ട.'

'ജിലേബിയായാലോ?'

'വേണ്ട!'

'നല്ല 'ബ്രീഡ്'യായാലോ? ഒന്നാംക്ലാസ്സ്!'

'വേണ്ട.'

ഞാൻ വിസമ്മതഭാവത്തിൽ തലയിളക്കിയിട്ട് പറഞ്ഞു: 'എന്തിനു"? എന്താ സംഗതി? എന്തിനാണിങ്ങനെ ആളെ പൊക്കുന്നത"?

'ഞാൻ എന്റെ അച്ഛനെപ്പോലും പുകഴ്ത്തുകയില്ല. എന്നാൽ ഞാൻ നിങ്ങളോട് ഒരു സംഗതി പറയട്ടെ. ഇവിടെ ഈ കോണിലെയ്ക്കാന്നു വരൂ.'

ഞാൻ അയാളുടെ അടുക്കലെയ്ക്കു ചെന്നു. അയാൾ പത്തു മിനുട്ടു നേരം എന്റെ ചെവിയിൽ കുശുകുശുത്തു. നാലു പാട്ടം നോക്കി. ദൂരത്തുനിന്നും ഭ്രരിമൽ സേട്ട് വരുന്നതു കണ്ടപ്പോൾ, പിന്നെക്കാണാം എന്നുപറഞ്ഞു തൽക്ഷണം അപ്രത്യക്ഷനായി.

അയാൾ എന്നോടു സംസാരിച്ചിരുന്നതു ഭ്രരിമല്ല് സേട്ടു കണ്ടിരുന്നില്ല. അയാൾ അപ്രത്യക്ഷനാവുന്നതും അയാൾ കണ്ടില്ല. എന്റെ അടുത്തു വന്നു ഭ്രരിമല്ല് സേട്ടു സഞ്ചി എന്റെ കഴുത്തിൽ കെട്ടി. അതിൽ ഒരു ലക്ഷം ഉറുപ്പികയുടെ നോട്ട് എണ്ണിയിട്ടു. എന്നിട്ട് എന്റെ കാൽതൊട്ടു വന്ദിച്ചു കൈകൂപ്പി ചോദിച്ചു: 'ഗുരുജി! ഇനി അങ്ങു് എപ്പോഴാണ് ഹിമാലയത്തിലെയ്ക്കു പോവുന്നത"?'

ഒരു ലക്ഷം ഉറുപ്പികയുടെ നോട്ടുകൾ സഞ്ചിയിൽ മെല്ലെ മെല്ലെ വീഴുമ്പോൾ എന്റെ ദേഹത്തിലാസകലം ഒരു കോരിത്തരിപ്പുണ്ടായി. നാഡികളിലെ ചോരയോട്ടത്തിനു വേഗം കൂടി. അടിമുതൽ മുടിവരെ ഞാനൊന്നു നിവുന്നു. പിന്നെ ഞാൻ ഒരു നെടുവീർപ്പിട്ടു പറഞ്ഞു:

'വിഡ്ഢി! ഇനി ഞാൻ ഹിമാലയത്തിലേയ്ക്കു പോകുന്നി

ല്ല. ബോമ്പായിൽത്തന്നെ താമസിയ്ക്കും.'

'അപ്പോൾ ആ കഴുതകളുടെ മംമോ?' സേട്ട ചോദിച്ചു.

'കഴുതകളുടെ മഠം ഇനി ബോമ്പായിൽത്തന്നെയാണ് തുറക്കുക.'

'എന്നാലെച്ചാൽ?' സേട്ട എന്റെ നേരേ ആശ്ചര്യത്തോടെ നോക്കിക്കൊണ്ടു ചോദിച്ചു.

'എന്നാലെച്ചാൽ, ഒരു ഫിലിം കമ്പനി.'

'ഫിലിം കമ്പനിയോ?' ഭ്രമിച്ചു സേട്ട ഉച്ചത്തിൽ പറഞ്ഞു: 'ഗുരുജി, അങ്ങു മുടിഞ്ഞുപോകും! തുലഞ്ഞുപോകും!'

'ഞാൻ മുടിഞ്ഞുപോവില്ല, തുലഞ്ഞുപോവുകയുമില്ല. എന്നോടു ദാദാഫലമാൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. വെറും നാല്പത്തെട്ടു രൂപകൊണ്ടു ഫിലിംകമ്പനി തുറക്കാൻ കഴിയും.'

'വെറും നാല്പത്തെട്ടു രൂപ കൊണ്ടോ? ഗുരുജി, അങ്ങയുടെ ബുദ്ധിയ്ക്കു എന്തു പറ്റി?'

'ഞാൻ കഴുതയൊന്നുമല്ല, സേട്ട! എനിയ്ക്കു എല്ലാം മനസ്സിലാവുന്നുണ്ട്. ദാദാഫലമാൽ എന്നെ എല്ലാം പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കിയിട്ടുണ്ട്. അയാൾ പറകയാണ്. എനിയ്ക്കു ഒരു നാല്പത്തെട്ടു രൂപ തരു. ഞാൻ നിങ്ങൾക്കു ഫിലിംകമ്പനി ഉണ്ടാക്കിക്കാണിച്ചു തരാം. ഞാൻ അയാൾക്കു നൂറു രൂപകൊടുത്തിട്ടുണ്ട്. നാളെ അയാൾ ഫിംലിം കമ്പനി ഉണ്ടാക്കി എന്റെ അടുക്കൽ വരും.'

'ഫിലിം കമ്പനിയാവില്ല, വെറും മുളംകാലാവും. അതു നെട്ടനെ കഴിച്ചിട്ടിട്ടുണ്ടാവും!' ഭ്രമിച്ചു സേട്ട കൂടെക്കൂടി മുഷിച്ചലോടേ പറഞ്ഞു:

നിങ്ങൾക്കു മനസ്സിലാവുന്നില്ല. എനിക്കു് എല്ലാം മനസ്സിലാവുന്നുണ്ടു്. ഭാഭാഘമാൽ എന്നെ എല്ലാം പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കിയിട്ടുണ്ടു്. പിന്നെ എന്റെ കയ്യിൽനിന്നു് എന്തു നഷ്ടപ്പെടാനാണു്?.....വെറും നാല്പത്തെട്ടു രൂപ. നാല്പത്തെട്ടു രൂപകൊണ്ടു നാല്പത്തെട്ടു ലക്ഷം രൂപയുടെ ലാഭമുണ്ടാവുകയാണെങ്കിൽ, കച്ചവടം മോശമാണെന്നു നിങ്ങൾ പറയുമോ?'

'പക്ഷേ അതെവിടുന്നുണ്ടാവും.'

'എനിക്കു് എല്ലാം അറിയാം. എനിക്കു് എല്ലാം മനസ്സിലാവുന്നുണ്ടു്. നിങ്ങൾക്കും പറഞ്ഞുതരാം. നാളെ ഭാഭാഘമാൽ എന്റെ അടുക്കൽ വരും. അയാളെ കണ്ടു കഴിഞ്ഞാൽ നിങ്ങൾക്കു് തൃപ്തിയാവും.'

കഴുത ഒരു ഫിലിം കമ്പനി തുറക്കുന്നു: പ്രൊഡ്യൂ
സറാവുന്നു. ബോമ്പായിലെ സുപ്രസിദ്ധ ഹിറോയിൻ
ആയ പ്രേമബാലയെ പ്രേമിയ്ക്കലും മറവും മറവും.....

പിറേറദ്ദിവസം ദാദാഫമാൽ തന്റെ ബിസിനസ്സ് മാ
നേജർ സുമനേയും കൂട്ടി ഞങ്ങളുടെ വീട്ടിൽവന്നു. സുമൻ
ദാദാഫമാലിനേക്കാൾ ഉണങ്ങിച്ചുങ്ങി ചടച്ചുമെലിഞ്ഞിട്ടാ
ണ്. അയാളുടെ കണ്ണിന്റെ കൃഷ്ണമണികൾ വളരെ വേഗ
ത്തിൽ അങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടും ചലിച്ചിരുന്നു. അവയിൽ സ്ഥി
രമായ ഒരു വിശപ്പിന്റെ മിന്നലാട്ടമുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ
അസാധ്യബുദ്ധിയും സൂത്രവുമുള്ള കണ്ണുകൾ. ഉഷ്ണികൊണ്ടു വി
രലുകളുടെ പ്രവൃത്തി നടത്തുന്നുണ്ടെന്നു തോന്നിയ്ക്കുന്നവയായി
രുന്നു ആ കണ്ണുകൾ.

ഭ്രീമല്ല് സേട്ട ചോദിച്ചു: "നാല്പത്തെട്ടുപ്രകൊണ്ട്
എങ്ങനെയാണ് പടം എടുക്കുന്നത്"? അതുകൊണ്ട് എങ്ങ

ന നാല്പത്തെട്ടലക്ഷം രൂപ ലാഭമുണ്ടാക്കാൻ കഴിയും?' അപ്പോൾ ദാദാഘമാൽ ഒരു പാക്കറ്റ് തുറന്നു.

'ഇതെന്താ?' ഞാൻ ചോദിച്ചു.

'ഇതു താങ്കളുടെ കമ്പനിയുടെ ലെറ്റർപാഡാണ്. അഗ്രിമെൻറ് ഫാറവും, രശീതിപുസ്തകവും. എന്റെ ബിസിനസ്സ് മാനേജർ സുമൻ രാത്രിയ്ക്കുരാത്രി അവ പ്രസ്സിൽകൊടുത്തു അച്ചടിപ്പിച്ചുവാങ്ങി.'

'ഇരുനൂറുരൂപ പക്ഷേ ഈ കടലാസ്സുകൾക്കുതന്നെ ചെലവായിട്ടുണ്ടാവും.' ഭ്രമരിമൽസേട്ട വിരോധംഭാവിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

'സ്വന്തം കീശയിൽനിന്നു് ഒരു പൈയും ചെലവാവില്ല.' സുമൻ പറഞ്ഞു. 'ഞാൻ പ്രസ്സുടമസ്ഥനോടു കാൺടാക്ട് ചെയ്തിട്ടുണ്ട്: നമ്മുടെ പടത്തിന്റെ പരസ്യമെല്ലാം അവിടെ അച്ചടിപ്പിയ്ക്കാം; വലിയവലിയ കളർ പോസ്റ്ററുകളും അടിപ്പിയ്ക്കാം; ഇരുപത്തയ്യായിരം ഉറുപ്പികയുടെ അച്ചടി.'

'എന്നാൽ നിങ്ങൾ നാല്പത്തെട്ടരൂപ.....' ഞാൻ പറയാൻഭാവിച്ചു.

പക്ഷേ സുമൻ എന്നെ ഇടയ്ക്കുതടഞ്ഞുപറഞ്ഞു: 'ആദ്യം തന്നെ സംഗതിമുഴുവൻ കേൾക്കു, സേട്ട്'. എന്നിട്ടു തുടർന്നു. 'ആ ഇരുപത്തയ്യായിരം ഉറുപ്പിക നാം കൊടുക്കേണ്ടിവരില്ല. സ്വന്തം കീശയിൽനിന്നു് ചില്ലിക്കാശ് പോവില്ല. ഈ സംഖ്യ ഡിസ്ട്രിബ്യൂട്ടർ തരും.'

'ഈ ഡിസ്ട്രിബ്യൂട്ടർ ആരാണ്?' ഞാൻ ചോദിച്ചു.

'നിങ്ങളെപ്പോലുള്ള സേട്ടുമാരായിരിയ്ക്കും.' സുമൻ പറഞ്ഞു: 'നമ്മുടെ പക്കൽനിന്നു പിക്‌ച്ചർ വാങ്ങുന്ന ആൾക്കു ഇരുപത്തയ്യായിരം കൊടുത്തു് പബ്ലിസിറ്റി സാമഗ്രികൾ വാങ്ങിക്കൊള്ളും.'

'എന്നാൽ ഉടമസ്ഥനെ കൂടാതെ പിക്‌ച്ചർ എങ്ങനെ ഉണ്ടാക്കാൻ കഴിയും?' ഭ്രരിമല്ല്‌സേട്ട ചോദിച്ചു. 'പിക്‌ച്ചറിൽ വലിയ വലിയ സ്റ്റാറുകളാണ് ജോലിയെടുക്കുന്നതു്. കേട്ടിട്ടുണ്ടോ?—ഒരു പിക്‌ച്ചറിൽ പ്രവർത്തിയ്ക്കാൻ ലക്ഷം രൂപ കൊടുക്കണം. നിങ്ങൾ നാല്പത്തെട്ടു രൂപകൊണ്ടു് എങ്ങനെ പിക്‌ച്ചറുണ്ടാക്കും?'

'വളരെ എളുപ്പമാണു്', ദാദാഘമാൽ പറഞ്ഞു, 'അശ്വിനീകുമാർ എന്റെ ബാല്യകാലസുഹൃത്താണു്. അയാൾ എന്നെ ദാദാഘമാൽ എന്നു വിളിയ്ക്കുന്നു. ഞാൻ അയാളെ ദാദാഗുന എന്നും. ഇന്നലെ രാത്രി ഞാൻ അശ്വിനീകുമാറിനെ കണ്ടു. ഞാൻ പറഞ്ഞു: ദാദാഗുന! എന്റെ പിക്‌ച്ചറിൽ ജോലിയെടുക്കാമോ? അയാൾ പറഞ്ഞു—ദാദാഘമാൽ! എനിയ്ക്കു് ഇപ്പോൾ ഇരുപതു പിക്‌ച്ചറിന്റെ ജോലിയുണ്ടു്. പിന്നെ നിങ്ങളുടെ ഒന്നുകൂടി ഏറെറടുത്താൽ എന്താണു് തരക്കേടു്?

ഞാൻ എന്നാൽ ആദ്യത്തെ പത്തുദിവസത്തെ ഒരു കാശും തരില്ല. മറ്റുള്ളവരേക്കാൾ കുറച്ചേ തരികയുള്ളു. അയാൾ പറഞ്ഞു— നീ എന്റെ ബാല്യകാലസുഹൃത്താണു്. നീ ഒരു കാശും തന്നില്ലെങ്കിലും സാരമില്ല. ഞാൻ മറ്റുള്ളവരിൽനിന്നും രണ്ടര ലക്ഷം വാങ്ങുന്നുണ്ടു്, നിന്റെപക്കൽ നിന്നു രണ്ടു ലക്ഷം മതി.'

'ഞാൻ പറഞ്ഞു; ഞാൻ ഒന്നേമുക്കാൽ ലക്ഷത്തിൽക്കുട്ടതൽ ഒരു ചില്ലിക്കാശും തരില്ല. അയാൾ പറഞ്ഞു: എനിയ്ക്ക് ഒരു ചങ്ങാതിയുടെ സ്നേഹംകൊണ്ടു പ്രയോജനമുണ്ട്'—അയാളുടെ രൂപകൊണ്ടെന്താണ് പ്രയോജനം? മതി, കച്ചവടം നടന്നുകഴിഞ്ഞു.'

'എന്നാൽ... ...' ഞാൻ പറഞ്ഞു.

അപ്പോൾ സുമൻ പറഞ്ഞു: 'ഞാൻ വ്രജേന്ദ്രകുമാരന്റെ അട്ടക്കൽ പോയിരുന്നു. ഒരു കാലത്തു ഞങ്ങൾ രണ്ടുപേരും ഒരു ഡയരക്ടരുടെ അസിസ്റ്റണ്ടുമാരായിരുന്നു. ഞങ്ങൾ രണ്ടുപേരും ഒന്നിച്ചുനിന്നാണ് ആപത്തുകളെ നേരിട്ടത്. ഭഗവാൻ ഇന്നു വ്രജേന്ദ്രകുമാരനെ എങ്ങോ എത്തിച്ചുകഴിഞ്ഞു. എന്നാൽ ആ മനുഷ്യന്റെ കായ്മും വളരെ അദ്ഭുതമാണ്. അയാൾ തന്റെ സ്നേഹിതന്മാരെ മറന്നില്ല. നിങ്ങളുടെ പിക്ചറിൽ ജോലിയെടുക്കേണ്ട കായ്മും വ്രജേന്ദ്രകുമാരനോടു പറഞ്ഞപ്പോൾ, അയാളുടെ കണ്ണുകളിൽ കണ്ണീർ നിറഞ്ഞു. അയാൾ എന്റെ കയ്യു പിടിച്ചമത്തിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു: നായേ, നിന്റെ പിക്ചറിൽ ഞാൻ എങ്ങനെ ജോലിയെടുക്കാതിരിയ്ക്കും?'

'അയാൾ നിങ്ങളെ നായ എന്നു വിളിച്ചുവോ?' ഞാൻ ആശ്ചര്യത്തോടെ ചോദിച്ചു.

സുമൻ പറഞ്ഞു; അയാൾ സ്നേഹംകൊണ്ടാണ് എന്നെ നായ എന്നു വിളിയ്ക്കുന്നത്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ ഞാൻ സ്നേഹിതന്മാരോടു് അത്ര സ്വാമിഭക്തിയുള്ളവനാണ്. ഞാൻ അയാളെ ജന്നി എന്നാണു വിളിയ്ക്കുക.

'ഞാൻ പറഞ്ഞു—ജന്നീ, നിനക്കു് ആദ്യത്തെ പത്തു

ദിവസം അഡ്വാൻസ് കൂടാതെ പണിയെടുക്കേണ്ടിവരും. മറ്റുള്ളവരെക്കാൾ കുറച്ചേ തരികയുമുള്ളൂ. അയാൾ പറഞ്ഞു—'നായേ, എന്നോട്ട കാശിന്റെ കാര്യം മിണ്ടാൻ പാടില്ല. മറ്റുള്ളവരിൽനിന്നു നാലുലക്ഷം വാങ്ങിയ്യുന്നുണ്ട്. നീ ചില്ലിക്കാശാണ് തരുന്നതെങ്കിൽ അതു വാങ്ങും.' ഞാൻ അയാളെക്കൊണ്ടു രണ്ടു ലക്ഷം സമ്മതിപ്പിച്ചാണ് വന്നത്.'

'രണ്ടു ലക്ഷം അധികമായി. ഒന്നേമുക്കാൽ ലക്ഷമായാൽ, ഭാര്യാമാൽ വിരോധം വെളിപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടു ചോദിച്ചു, അശ്വനീകുമാർ വിസമ്മതിയ്യുമായിരുന്നുവോ?'

'എന്നാൽ ഒന്നേമുക്കാൽ ലക്ഷം. ജന്നി എന്റെ സ്വന്തം കൈപ്പിടിയ്യുള്ളിലാണ്.'

'ഒന്നേമുക്കാലും ഒന്നേമുക്കാലും—മൂന്നര ലക്ഷമായി. നിങ്ങൾ നാല്പത്തെട്ടു രൂപ എന്നാണ് പറഞ്ഞിരുന്നത്. ഈ സംഖ്യ ആർ തരും?'

'സേട്ട, പത്തു ദിവസത്തിനുള്ളിൽ ഞാൻ പിക്ചറിന്റെ മൂന്നിലൊരു ഭാഗം തീർക്കും.' ഭാര്യാമാൽ പറഞ്ഞു. 'പിന്നെ ഡിസ്ട്രിബ്യൂട്ടർമാർക്കു പടം കാണിച്ചുകൊടുത്തു് അവർ പക്കൽനിന്നു രൂപ വാങ്ങും. ഒരു പ്രദേശത്തുനിന്നു് ആദ്യത്തെ ഗഡുവായി ഒരു ലക്ഷം രൂപ കിട്ടും. ആറു ദിക്കിൽനിന്നു് ആറു ലക്ഷം രൂപ വീട്ടിലിരുന്നാൽ കിട്ടും. സ്വന്തം കീശയിൽനിന്നു് ഒരു ചില്ലിക്കാശു് ചെലവാക്കേണ്ടതായി വരില്ല.'

സുമൻ: പിക്‌ചർ ജാനീഭായിയുടെ സ്റ്റുഡിയോവി ലാണ് നിർമ്മിയ്ക്കുക. സെറ്റിങ്ങും ഫർണ്ണീച്ചറും ഉടുപ്പു കളുമെല്ലാം അവിടെ കിട്ടും. അയാളുടെ കാൻറീനിൽനി ന്നു പായവരും. അയാളുടെ ലാബറട്ടറിയിൽ പിക്‌ചർ കഴുകി തെയ്യാറാക്കും. ഈ ചെലവു മുഴുവൻ അയാൾ വഹി യ്ക്കുന്നതാണ്.

'അയാൾ എന്തിനാണ് വഹിയ്ക്കുന്നത്?' ഭ്രൂമല്ല് സേട്ട ചോദിച്ചു.

'എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, പിക്‌ചറിൻെറ പണി പൂർത്തി യായാൽ നാം അയാൾക്കു രണ്ടു ലക്ഷം രൂപ കൊടുക്കും.'

'രണ്ടു ലക്ഷം നാം എവിടെ നിന്നു കൊടുക്കും?' ഞാൻ ചോദിച്ചു.

'നിങ്ങൾ കൊടുക്കേണ്ടിവരില്ല, സേട്ട! പിക്‌ചർ എടു ക്കുന്ന ഡിസ്ട്രിബ്യൂട്ടർ തരും. അയാൾതന്നെ തരും ഈ സംഖ്യ. സ്വന്തം കീശയിൽനിന്നു ഒരു ചില്ലിക്കാശു ചെല വാക്കേണ്ടിവരില്ല.'

'നായികയുടെ കാര്യം?' ഞാൻ ചോദിച്ചു.

'അതിനും ഏർപ്പാടായിക്കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്,' ദാദാഘമാൽ പറഞ്ഞു: ഞാൻ പ്രേമബാലയോടു സംസാരിച്ചിട്ടാണ് വരുന്നത്. പ്രേമബാലയ്ക്കാണ് എല്ലാവരെക്കാളും മുമ്പു എൻെറ പിക്‌ചറിൽ ചാൻസ് കൊടുത്തത്. അപ്പോൾ മുതല്ല് അവൾ എനോടു കൃതജ്ഞതയാണ്. ആ പാവത്തിനും പത്തു ദിവസത്തെയ്ക്ക് ഒരു കാശും കൊടുക്കില്ല.'

ഭ്രൂമല്ല് സേട്ട: 'എല്ലാവരും കാശുകൊടുത്തു ജോലി

യെടുക്കുന്ന സ്ഥിതിയ്ക്കു നാല്പത്തെട്ടു രൂപയുടെ ആവശ്യ മെന്താണു്?'

'സേട്ടു, ക്ഷണനേരത്തിനുള്ളിൽ മധുരപലഹാരങ്ങൾ വരും.' ഞാൻ കണക്കു കൂട്ടിനോക്കി. നാൽപത്തെട്ടു രൂപ യാവും മധുരപലഹാരങ്ങൾക്കു്.'

'അത്തരം ഒരു പലഹാരക്കടക്കാരനെയും ഞാൻ അറി യും,' സുമൻ പറഞ്ഞു, 'അയാൾ മധുരപലഹാരങ്ങൾ കട മായി തരും.'

'വേണ്ട, വേണ്ട.' ഞാൻ വേഗത്തിൽ പറഞ്ഞു, 'പല ഹാരക്കടക്കാരന്റെ കയ്യിൽനിന്നു കടം വാങ്ങുന്നതു ശരിയ ല്ല; ഇപ്പോൾ നമ്മൾ അങ്ങനെ കഴിഞ്ഞുകൂടേണ്ട.'

'എന്നാൽ കമ്പനിയ്ക്കു് ഒരു ആപ്പീസ്സു് വേണ്ടിവരും. ഒരു ക്ലാർക്കു്, ടൈപ്പിസ്റ്റു് എന്നിവരെയും നിയമിയ്ക്കണം. ടൈപ്പ്റൈറ്റർ വരും.' ത്രിമല്ലു്സേട്ടു പറഞ്ഞു.

'സേട്ടു, കമ്പനിയുടെ ആപ്പീസ്സു് ഞങ്ങൾ താങ്കളുടെ ആ പ്പീസ്സിൽ തുറന്നുകൊള്ളാം,' സുമൻ പറഞ്ഞു, 'അങ്ങനെയാ ണു് ഞങ്ങൾ വിചാരിച്ചിട്ടുള്ളതു്. ഇതുമായി ജോലി താങ്കളും ചെയ്യേണ്ടിവരും. ടൈപ്പിസ്റ്റിന്റെയും അക്കൌണ്ടന്റിന്റെ യും കായ്യം: കണക്കു—കിണക്കുമൊക്കെ ഞാൻതന്നെ നോ ക്കിക്കൊള്ളാം. ടൈപ്പുചെയ്യാനും എനിയ്ക്കു് അറിയാം. വെറുതെ പൈസ നഷ്ടപ്പെടുത്തിയിട്ടു് എന്താണാവശ്യം?'

'ഈ ജോലിയെല്ലാം സുമൻ ചെയ്യുകൊള്ളും,' മോദാഹ

മാൽ പറഞ്ഞു, 'സ്വന്തം കീശയിൽനിന്ന് ഒരു ചില്ലി ചി
ലവാവില്ല.'

ഭ്രാന്തമല്ല് സേട്ട എന്റെ നേരേ നോക്കാൻ തുടങ്ങി. ഞാൻ അയാളുടെ നേക്കും. ഞങ്ങൾ രണ്ടുപേരെയും അയാൾ പറഞ്ഞു ബോദ്ധ്യപ്പെടുത്തി എന്നതു നേരാണ്. നാൽപ
ത്തെട്ടു രൂപയിലധികം പിൽഗ്രിമിനു ചെലവാവാൻ യാതൊ
രു നിവൃത്തിയുമില്ലെന്ന കാര്യം തീർച്ചപ്പെട്ടു.

'എന്നാൽ നാൽപത്തെട്ടു ലക്ഷം രൂപ എവിടെനിന്നു കിട്ടും?'

'സേട്ട, പിൽഗ്രിമേർ ടെക്സാസിലെ റിലും വൈഡ് സ്ക്രീ
നിലും തെയ്യാറാക്കും. ആളുകൾ 'സിസിൽഡിമേലോ'യെ മറ
ന്നുപോകത്തക്കവിധം അത്ര ഭീകരചിത്രമാണ് നിർമ്മിയ്ക്കുക. നാഗിൻ ഫിലിം മുന്നുകോടി ഉറുപ്പികയുടെ ബിസിനസ്സു നട
ത്തി. 'മുഗളേ ആസം' ഇതേവരെ ഇരുപത്താറുകോടി ഉറുപ്പി
കയുടെ ബിസ്സിനസ്സ്. നമുക്ക് നാൽപത്തെട്ടു ലക്ഷത്തിനു
പോലും ഭാഗ്യമില്ലെന്നോ?'

'അതിലും കുറഞ്ഞുപോയാൽത്തന്നെ എന്താണ്?' സു
മൻ പറഞ്ഞു 'സ്വന്തം കീശയിൽനിന്ന് ഒരു ചില്ലിക്കാശും നഷ്ടപ്പെടില്ല.

'ഫിലിംകമ്പനിയുടെ പേരെന്താണ്?' ഞാൻ ലെറ്റർ പാഡ് തുറന്നുകൊണ്ടു ചോദിച്ചു.

'ഡോങ്കി ലാ പ്രൊഡക്ഷൻ' സുമൻ പറഞ്ഞു.

'ഡോങ്കി ലാ പ്രൊഡക്ഷൻ!' ദാദാഫ്ലമാൽ

രണ്ടുപേരും പ്രസന്നരായി എന്റെ നേരെ നോക്കി. ഞാൻ പ്രസന്നതകൊണ്ടു തുള്ളിച്ചാടാൻ തുടങ്ങി. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ ലെറർപാഡിൽ 'ഡോങ്കി ലാ പ്രൊഡക്ഷൻ' എന്ന വാക്ക് വലിയ അക്ഷരങ്ങളിൽ അച്ചടിച്ചിരുന്നു. അതിന്നു മുകളിൽ കഴുതയുടെ ഒരു ചിത്രവുമുണ്ടായിരുന്നു.

ദാദാഹ്വമാൽ ആ ചിത്രത്തിന്നു നേരേ പൂണ്ടിക്കാട്ടിയിട്ടു പറഞ്ഞു: 'സേട്ട, ഇതു നമ്മുടെ കമ്പനിയുടെ ട്രേഡ് മാർക്ക്'മാക്കാം.'

എല്ലാ പടങ്ങളേക്കാൾമുമ്പ് ഇതു പുറത്തിറങ്ങും.

ശരിയ്ക്കു നാൽപത്തെട്ടു ശ്രുപയ്ക്കു പിക് ചറിന്റെ മുഹൂർത്തം നടത്തി. എന്നാൽ അതിന്നുശേഷം അൽപസ്വൽപം ബഹളമുണ്ടായി. മുഹൂർത്തസമയത്ത് കുറച്ചാളുകൾ കൊക്കാക്കോലാ ആവശ്യപ്പെട്ടു. അതിനായി ഒരു വണ്ടി കൊക്കാക്കോലാ ഓർഡർ ചെയ്യേണ്ടിവന്നു.

മുറുക്കാനും സിഗരട്ടും വേണ്ടിവരുമെന്നു ഞാൻ കരുതിയിരുന്നില്ല. മുഹൂർത്തം നിശ്ചയിച്ച ജ്യോസ്യനും കാശു ചോദിച്ചു. പിന്നെ പോക്കുവരവിനായി ടാക്സിയ്ക്കും മറ്റും വലിയ ചെലവുവന്നു. ഇതിന്നായി ഞാൻ ഒരു കാറും ഒരു സ്റ്റേഷൻ വാഗണും വാങ്ങി. കാർ പുതിയതുതന്നെ വാങ്ങേണ്ടി വന്നു. കാരണം ദാദാഹ്വമാൽ ഇതത്യാവശ്യമാണെന്നു പറഞ്ഞു. ഇതെല്ലാം 'പ്രദർശന'ത്തിന്നാവശ്യമാണ്. പഴയ കാർ കണ്ടാൽ ഡിസ്ട്രിബ്യൂട്ടർ കുറച്ചേ കാശു തരൂ. പുതിയ മോഡലിലുള്ള വലിയ വണ്ടി കണ്ടാൽ കൂടുതൽ കാശു തരാമെന്നു പറയും. താങ്കളെപ്പോലുള്ള വലിയ സേട്ടുവിന്നു കാർ കൂടിയേ കഴിയൂ. ഈ കാർ

പിക്ചറിന്റെ ആവശ്യത്തിന്നും ഉപയോഗിയ്ക്കാം. ഡോങ്കിലാ പ്രൊഡക്ഷന്നു് ഒരു സ്റ്റേഷൻ വാഗൻകൂടി ഉണ്ടായാൽ ധാടിമോടികൾ കൂറേക്കൂടി വർദ്ധിയ്ക്കും. പത്തുദിവസത്തിന്നുശേഷം ഡിസ്ട്രിബ്യൂട്ടറുടെ കയ്യിൽ നിന്നു പൈസ വന്നുതുടങ്ങും. ആറു ലക്ഷം കിട്ടും. അതിൽനിന്നു കാറിന്റെയും സ്റ്റേഷൻ വാഗന്റേയും ഡ്രൈവറുടേയും ചെലവുകൂടി ഈടാക്കാൻ കഴിയും.

'സ്വന്തം കീശയിൽനിന്നു് ഒരു ചില്ലിക്കാശും നഷ്ടപ്പെടില്ല,' സുമൻ പറഞ്ഞു.

പ്രാരംഭച്ചടങ്ങിന്നു് നാൽപത്തെട്ടു രൂപയേ ചെലവായുള്ളു. സംശയമില്ല, എന്നാൽ സ്റ്റേഷൻവാഗന്റെയും മോട്ടോർകാറിന്റെയും പോക്കുവരവിന്റെയും മറ്റും ചെലവു ചേർത്തു കണക്കു കൂട്ടിനോക്കിയപ്പോൾ ഇതേവരെ പിക്ചറിന്നു് നാൽപത്തെണ്ണായിരം രൂപ ചെലവുചെയ്യുകഴിഞ്ഞിരുന്നു. പ്രാരംഭച്ചടങ്ങേ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളു!

പടത്തിന്റെ ഏപ്പാട്ടു് അവസാനിപ്പിച്ചാലോ എന്നുകൂടി ഞാൻ ആലോചിച്ചു. എന്നാൽ ഭ്രാരിമല്ലു് സേട്ട എന്നെ പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കി.

'ഇത്രയും ദിവസങ്ങളായി ഞാൻ ശ്രദ്ധിച്ചുനോക്കുകയായിരുന്നു. ദാദാഘമാലും സുമനും മാന്യതും വിശ്വസ്തരുമാണെന്നു് എനിയ്ക്കറിയാം; പക്ഷെ ഇവർക്കു് ബിസിനസ്സിന്റെ പരിചയമില്ല. താങ്കൾ ഉചിതമാണെന്നു കരുതുകയാണെ

ങ്കിൽ, താങ്കളുടെ ഫിലിംകമ്പനിയുടെ ബിസിനസ്സുകൂടി ഞാൻ ഏറ്റെടുത്തുകൊള്ളാം.'

'ഇതിനെക്കാൾ നല്ല കാര്യം വേറേ വല്ലതുമുണ്ടോ"?' ഞാൻ പ്രസന്നനായി ചോദിച്ചു.

ഭ്രാരിമല്ല" സേട്ടുവിന്റെ" അയാളുടെ സേവനത്തിനുമുമ്പു തന്നെ നാലണയുടെ പങ്കാളിത്തവുംകൂടി നല്ലപ്പെട്ടു.

'എന്താണിതിന്റെ ആവശ്യം?' സേട്ട ചോദിച്ചു.

'അല്ല, ജനാബ്". ഞാൻ ആരേയും തോല്പിയ്ക്കണമെന്ന പക്ഷക്കാരനല്ല. കഠിനമായി പ്രയത്നിയ്ക്കുന്ന ആൾക്കു" അതിന്റെ പങ്കു" തിച്ച്യായും കിട്ടണം. പിന്നെ എനിയ്ക്കു" ഇതിൽ എന്താണ" ഒരു തകരാറ"? ഡിസ്ട്രിബ്യൂട്ടർമാരിൽനിന്നു" പൈസ വരും. എല്ലാവക്കും അതിന്റെ പങ്കു ലഭിയ്ക്കും. സ്വന്തം കീശയിൽനിന്നു ഒരു ചില്ലിക്കാശു നഷ്ടപ്പെടില്ല.'

ഉദ്ഘാടനച്ചടങ്ങിനുശേഷം കുറച്ചുദിവസം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ കഥയെസ്സംബന്ധിച്ച തർക്കം തുടങ്ങി.

'പടത്തിന്റെ കഥ എന്തായിരിയ്ക്കണം?' ഞാൻ ചോദിച്ചു.

'കഥയോ?' ദാദാഘമാൽ അസ്വസ്ഥനായി ചോദിച്ചു.

'പടത്തിൽ കഥയുണ്ടാവില്ല.' സുമൻ പറഞ്ഞു.

'പിന്നെ ഈ പടത്തിന്റെ കഥ എന്താണ"?' ഞാൻ ചൊടിച്ചുകൊണ്ടു ചോദിച്ചു.

സുമൻ ആലോചനാഭാവത്തിൽ ഒരു വിരലുയർത്തിപ്പിടിച്ചു. ദാദാഘമാൽ തന്റെ കൈകൾപൊക്കി ഉറക്കെ കൂട്ടി

അടിച്ചു. ഞാൻ ആശ്ചര്യസ്തബ്ധനായി.

'കൊതുകടിച്ചുവോ?' ഞാൻ ചോദിച്ചു

'ഇല്ല, കഥ.'

'കഥയോ?'

'അതേ. അസാധാരണമാണ്, ഒന്നാംക്ലാസ്സ്. വളരെ രസംപിടിച്ചത്! റിക്കാർഡുഭേദിച്ച കഥ. വീണ്ടും വീണ്ടും തലച്ചോറിൽ തള്ളിക്കേറിവരുന്നു!'

'സോഹനി-മഹിവാൽ.'

'സോഹനി-മഹിവാലോ? സോഹനി-മഹിവാൽ കഥ നിമ്മിച്ചുകഴിഞ്ഞിരിയ്ക്കുന്നു.' ഞാൻ പറഞ്ഞു.

'ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ട്.....'

'ചങ്ങാതി, ഒരുതവണയല്ല. മുന്നൂതവണ നിമ്മിച്ചുകഴിഞ്ഞിരിയ്ക്കുന്നു.' സുമൻ മറുപടി പറഞ്ഞു. 'രണ്ടുതവണ സിൽവർജ്ജൂബിലി നടന്നുകഴിഞ്ഞു. ഇത്ര അസാധാരണമായ കഥയാണോ ആലോചിച്ചുണ്ടാക്കിയത്! വളരെ അഭിനന്ദിയ്ക്കുന്നു സോഹനി മഹിവാൽ!

'അതും ടെക്നിക്കളറിൽ.....' ദാദാഘമാൽ പറഞ്ഞു.

'അതും വയിഡ് സ്ക്രീനിൽ.' സുമൻ പെരുപ്പിച്ചു.

'ഞാൻ ഇതിൽ വളരെ മാറ്റംവരുത്തുന്നുണ്ട്. ഞാൻ ഇതിൽ ഒരാശയം തിരുകാൻ ഭാവമുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് ഈ കഥ, സിൽവർജ്ജൂബിലിയും ഗോൾഡൻജ്ജൂബിലിയും ഡയമണ്ട്ജ്ജൂബിലിയും കഴിഞ്ഞാൽപ്പോലും സിനിമാശാലകളിൽ നിന്നു പിൻവാങ്ങില്ല.

'എന്താണ് ആ മാറ്റം?' സുമൻ ബഹുമാനംകൊണ്ട് താഴ്ന്നദൃഷ്ടികളോടെ ദാദാഘമാലിന്റെ നേരേ നോക്കിക്കൊ

ണ്ടു ചോദിച്ചു.

'കേൾക്കിൻ,' ദാദാ പറഞ്ഞു. 'അശ്വിനികുമാർ ഒരു കുമ്പാരനാണു്. പ്രേമബാല അയാളുടെ മകളും. സോഹനി എന്നാണവളുടെ പേരു്. സോഹനിയിൽ വ്രജേന്ദ്രകുമാരനു് അനുരാഗം ഉണ്ടാവുന്നു. മഹിവാൽ എന്നാണയാളുടെ പേരു്. മനസ്സിലായോ?'

'ഉവ്വു്, മനസ്സിലായി.' ഞാൻ പറഞ്ഞു.

'ഇനി ഞാൻ ഇതിൽ നല്ലൊരാശയം തിരുകാൻ പോവുന്നു.'

'അതെന്താ?'

'കുമ്പാരന്റെ കഴുത.'

'കുമ്പാരന്റെ കഴുതയോ?' സുമൻ സാശ്ചര്യം ചോദിച്ചു.

ദാദാ 'ഓരോ കുമ്പാരന്റെയും വീട്ടിൽ ഓരോ കഴുത ഉണ്ടാവാറില്ലേ: ഇപ്പോൾ നമ്മുടെ കഥയിലും ഉണ്ടു് ഒരു കഴുത. സോഹനിമഹിവാൽ കഥയിലും കുമ്പാരന്റെ ഒരു കഴുതയുണ്ടു്. എന്നാൽ കഥാകാരൻ ഈ കഴുതയെക്കൊണ്ടു് ഒന്നും പ്രവർത്തിപ്പിയ്ക്കുന്നില്ല. എന്നാൽ കുമ്പാരന്റെ കഴുത ഈ പടത്തിൽ അഭിനയിയ്ക്കുന്നതു് കണ്ടു് ആളുകൾ 'സോഹനി-മഹിവാല'യെ മറക്കും.'

'അതെങ്ങനെയാണു്?'

ഉദാഹരണത്തിന്നു്—സോഹനിമഹിവാലിന്നു പ്രേമം ഉണ്ടായിക്കഴിയുമ്പോൾ അവൾ ആ കഴുതയുടെ കഴുത്തിൽ കെട്ടിപ്പിടിച്ചു കരയുന്നു, അതിനെ തന്റെ പ്രേമത്തെക്കുറിച്ചറിയിയ്ക്കുന്നു. ആ സാധുവായ മിണ്ടാപ്രാണി പറയുന്നതെല്ലാം കേട്ടു മനസ്സിലാക്കുന്നു. എന്നാൽ അതിന്നൊന്നും പറയാൻ കഴിയുന്നില്ല. പ്രേമബാല തന്റെ കാമുകന്റെ വി

യോഗത്തിൽ ഒരു പാട്ടുപാടുന്നു. ഉടനെ കണ്ണിൽനിന്നു് കണ്ണീർ കുടുകുടെ ഒഴുകാൻ തുടങ്ങുന്നു.

'ആരുടെ കണ്ണിൽനിന്നു്? പ്രേമബാലയുടെയോ?'

'അല്ല, കഴുതയുടെ. സഹാനുഭൂതിയിലും വേദനയിലും പ്രേമത്തിലും കുതിർന്ന ആ മിണ്ടാപ്രാണിയുടെ കണ്ണുകൾ!

ഒരു മിണ്ടാപ്രാണിയായ മൃഗത്തിന്റെ കണ്ണുകളിൽനിന്നു് കണ്ണീർ ധാരധാരയായി ഒഴുകുമ്പോൾ ആരാണു് കരയാതിരിയ്ക്കുക?'

സുമൻ കരയാൻ തുടങ്ങി.

ഇപ്പോൾ മറ്റൊരാശയം കൂടി വന്നിരിയ്ക്കുന്നു.'

'പറയൂ' സുമൻ കരഞ്ഞുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

കഴുതയ്ക്കു സോഹനിയോടു സഹാനുഭൂതി തോന്നുന്നു. അതു് അവളെ പുറത്തുകേറ്റി കൊണ്ടുപോകുന്നു—മഹീവാലുമായി സമ്മേളിയ്ക്കാൻ. വഴിയിൽ ഒരഗാധഗർത്തം. അതു് എടുത്തുചാടുന്നു. പിന്നെ ഒരു മതിൽ. അതും ചാടിക്കടക്കുന്നു. പിന്നീടു് ചിനാബ്നദി. ഇക്കരെ സോഹനി, അക്കരെ, മഹീവാൽ. ഇടയ്ക്കു കഴുതയും. ജനാബ്, ഇനി എന്തു പറയാനാണു്? എതിരറ്റ ഒഴുക്കു്, ആർത്തിരമ്പുന്ന തിരമാലകൾ! ഇനിയോ? ഈശ്വരനെ വിചാരിച്ചു കഴുത നദിയിൽ ചാടുന്നു. തിരമാലകളെ മുറിച്ചു നീന്തിക്കൊണ്ടു് അതു മറുകരയിൽ എത്തി സോഹനിയെ മഹീവാലുമായി സമ്മേളിപ്പിയ്ക്കുന്നു.'

കയ്യടി! ഉച്ചത്തിലുള്ള കയ്യടി!

'പിന്നെ എന്തുണ്ടായി?' ഞാൻ മുന്നോട്ടുകുനിഞ്ഞുകൊ

ണ്ട ചോദിച്ചു. എനിയ്ക്കു കഥകേട്ട നല്ല രസം പിടിച്ചിരുന്നു.

ജനാബ്, സോഹനി മഹിവാലനെ കാണാൻ ദിവസേന കഴുതപ്പുറത്തു് കേറിപ്പോകുന്നുണ്ടെന്നു് കുമ്പാരൻ അറിഞ്ഞു വശാവുന്നു. അതിൽ കോപിച്ചു് അയാൾ സോഹനിയെ ഒരു മുറിയിലിട്ടു പൂട്ടുന്നു. കഴുതയെ വടിയെടുത്തു് അടിച്ചടിച്ചു അർദ്ധപ്രാണനാക്കുന്നു. ആ സീനാണു നോക്കു! അകത്തു് പ്രേമബാലയുടെ കരച്ചിൽ; പുറത്തു് കഴുതയുടെ പ്രഹരമേല്പ്പൽ. പ്രഹരമേറേററു് കഴുതയ്ക്കു ബോധം കെടുന്നു. കുമ്പാരൻ അതിനെ അവിടെ വിട്ടുംവെച്ചു് സോഹനിയുടെ മുറിയുടെ വാതിൽ സാക്ഷയിടുന്നു.

ഇനി എന്റെ ആശയം നോക്കിക്കൊള്ളു! സമയം രാത്രി. കഴുതയ്ക്കു തന്റേടമില്ല. സോഹനി മുറിയിൽ ബോധശൂന്യയായി കിടക്കയാണു്. ജനാബ്! മഹിവാൽ പ്രതീക്ഷയിൽ നില്ക്കുകയാണു്. സോഹനി കോപത്തോടെ ചെന്നു വാതിലിൽ തട്ടുന്നു. എന്നാൽ ഒരാളും വാതിൽ തുറക്കുന്നില്ല. വാതിലിൽ മുട്ടുന്ന ശബ്ദംകേട്ട കഴുതയ്ക്കു ബോധം തിരിച്ചുവരുന്നു. അതിനും എല്ലാം മനസ്സിലാവുന്നുണ്ടു്. എന്നാൽ എന്തുചെയ്യും? എന്തു ചെയ്യാതിരിയ്ക്കും? മിണ്ടാപ്രാണിയായ സാധുകഴുത! മുറിവും പറ്റിയിരിയ്ക്കുന്നു! ആട്ടെ, ഒരുവിധത്തിൽ അതു് ഇഴഞ്ഞിഴഞ്ഞു മുറിയുടെ അടുത്തെത്തി. എന്നിട്ടു് തന്റെ നീണ്ട കഴുത്തു പൊക്കി മോന്തകൊണ്ടു് വാതിലിന്മേലിടിയ്ക്കുന്നു. വാതിൽ തുറക്കുന്നു. സോഹനി പുറത്തു കടക്കുന്നു. കഴുതയുടെ പുറത്തു ചാടിക്കയറുന്നു. കഴുതയ്ക്കു മുറി പറ്റിയിട്ടുണ്ടു്. നടക്കാൻ വയ്യ. എന്നാൽ സ്വാമിനിയ്ക്കുവേണ്ടി ശരവേഗത്തിൽ കുതിച്ചു പായുന്നു. ചിനാബ് നദിയുടെ മറുകരയിൽ സോഹനിയെ മഹിവാലിന്റെ അടുക്കലെത്തിയ്ക്കുന്നു.

കരഘോഷം!

ഞങ്ങൾ സന്തോഷത്തോടെ കയ്യടിയ്ക്കാൻ തുടങ്ങി.

'അപ്പോൾ കുമ്പാരനും കലി കയറി. അയാൾ തന്റെ കഴുതയെ മറ്റൊരു വില്ലേജിൽ പക്കേന്ന കുമ്പാരനും വില്ക്കുന്നു. പകൽ മുഴുവൻ സോഹനി കഴുതയെ അന്വേഷിയ്ക്കുന്നു; രാത്രി ആ ചിനാബ് നദീതീരത്തു മഹിവാൽ സോഹനിയെ പ്രതീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു പാട്ടുകയാണ്.

'വന്നാലും, വന്നാലുമെന്റെ സോഹ്നി!'

സോഹനി കഴുതയെ അന്വേഷിച്ചുകൊണ്ടു പാടുന്നു:

'വന്നാലും, വന്നാലുമെൻ കഴുതേ!'

'ഈ യുഗ്മഗാനം അവസാനിയ്ക്കുന്നതോടേ കഴുത മറ്റേ ഉടമസ്ഥന്റെ വീട്ടിൽനിന്നു കയർ പൊട്ടിച്ചു തക്കസമയത്ത് എത്തിച്ചേരുന്നു.'

കരഘോഷം!

'എന്നാൽ സോഹനി-മഹിവാൽ ഒരു ട്രാജഡിയാണല്ലോ!' ഞാൻ പറഞ്ഞു.

'അതേ; ട്രാജഡിതന്നെയാണ്,' ദാദാ പറഞ്ഞു. ഒട്ടുവിലത്തെ ദിവസം ഇതാണുണ്ടായത്: കുമ്പാരൻ കഴുതയെ അടച്ചിട്ടു പൂട്ടുന്നു. ഇനി സോഹനി ചിനാബ് നദി എങ്ങനെ കടക്കും? എന്നാൽ അവൾ ഒരു മൺകുടം എടുത്തു പൊക്കുന്നു. കഴുത ചുമരിന്മേൽ കുളമ്പിട്ടിടിച്ചു ചുമർ പൊളിയ്ക്കുന്നു. (ഗ്രാമങ്ങളിൽ വെറും മൺചുമരുകളാണുണ്ടാവുക എന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ!) എന്നിട്ടു പുറത്തിറങ്ങി സോഹനിയെ അന്വേഷിയ്ക്കുന്നു. ഇരുവരുമായപ്പോൾ സോഹനി ഒരു മൺ

കുടമെടുത്തു ചിനാബ്നദി കടക്കാൻ പോയിരിയ്യുയാണെന്നു അത് ഒളിഞ്ഞുനിന്നു കേൾക്കുന്നു. പ്രത് എല്ലാവരുടേയും നോട്ടംവെട്ടിച്ചു നദിയുടെ നേക്കു കുതിച്ചു പായുന്നു. എന്നാൽ കുമ്പാരനു് ഇതിന്റെ വിവരം മനസ്സിലായി. അയാൾ തോക്കെടുത്തു കഴുതയെ വെടിവെച്ചു. എന്നാൽ പാവം, മിണ്ടാപ്രാണിയായ സ്വാമിഭക്തനായ സാധു കഴുതയ്ക്കു വെടിയുണ്ടയേറു് മുറിപറ്റുന്നു. എങ്കിലും നദിതീരത്തെയ്ക്കു പാഞ്ഞുപോകുന്നു.

'അവിടെ നദിയുടെ മറുകരയിൽ മഹിവാൽ സോഹനിയെ പ്രതീക്ഷിച്ചുനിന്നുകൊണ്ടു പറകയാണു്—'സോഹനി' സോഹനി ഒക്കത്തു കുടംവെച്ചു് നദിതീരത്തെയ്ക്കു പായുന്നു. പിന്നാലെ കഴുത ഓടിച്ചെല്ലുന്നു. സ്വാമിനി മൺകുടത്തിന്മേലൂടേ ചിനാബ്നദി കടക്കുന്നതിൽനിന്നു തടയാൻ. ആകാശത്തിൽ മേഘങ്ങൾ അടിഞ്ഞുകൂടിയിട്ടുണ്ടു്. കൊടുങ്കാറ്റു് ചീറിയടിയ്ക്കുന്നു. ചിനാബ്നദി അലയടിച്ചാർത്തിരമ്പുന്നു. മഹിവാൽ ഉറക്കെ വിളിയ്ക്കുകയാണു്: 'സോഹനി, സോഹനി!' നീയും വഞ്ചകിയായിത്തീർന്നുവോ!' സോഹനി ഉറക്കെ പേടിയ്ക്കുന്നു. 'ഞാൻ എങ്ങനെവഞ്ചകിയാവും?

എന്റെ പ്രേമത്തിനു് അത്രയും പാകം വന്നിരിയ്ക്കുന്നു.

'പക്ഷേ കുടം വളരെ നിസ്സാരവസ്തുവാണു്. കഴുത ആലോചിയ്ക്കുകയാണു്. തന്റെ ദേഹത്തിലുള്ള അവസാനത്തെ തുള്ളി ശക്തികൂടി സംഭരിച്ചു് അതു നദിയുടെ നേക്കു കുതിച്ചുപായുന്നു. എന്നാൽ കഴുത എത്തുന്നതിനുമുമ്പുതന്നെ സോഹനി നദിയിലെയ്ക്കു എടുത്തുചാടുന്നു. മുറിപറ്റിയ കഴുത നദിതീരത്തു വീഴുന്നു. സോഹനി മൺകുടത്തോടൊപ്പം ഒഴുകിപ്പോവുന്നു. മഹിവാൽ അവളെ രക്ഷിയ്ക്കാനായി നദി

യിലേയ്ക്ക് എടുത്തു ചാടുന്നു. എന്നാൽ ഭയാനകമായ തിര മാലകളിൽപ്പെട്ട രണ്ടുപേരും പ്രേമത്തിനുവേണ്ടി മുങ്ങിപ്പോവുന്നു. കഴുതയും ഉല്ലസിച്ചു വലിയ്ക്കുന്നു.'

കഥ അവസാനിപ്പിച്ചപ്പോൾ ദാദാഹ്മാൽ തന്റെ നനഞ്ഞ കൺപീലികൾ തുടയ്ക്കാൻ തുടങ്ങി.

ഭ്രമിമല്ല് സേട്ട പറഞ്ഞു: 'ഇതിൽ സോഹനി-മഹീവാലിന്റെ കഥ കുറച്ചും കഴുതയുടെ കഥ കൂടുതലുമാണെന്നാണ് തോന്നുന്നത്.'

എന്നാലും എത്ര അസാധാരണമായ കഥ! സത്യം പറയട്ടെ, സേട്ട്, എന്റെ ദേഹം കോരിത്തരിച്ചു.' ഞാൻ ശരിവെച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

ഇതാണ് പ്രശ്നം: സുമൻ പറഞ്ഞു: ഇത്തരം നല്ല വേലത്തരങ്ങൾ കാണിയ്ക്കാനുള്ള കഴുതയെ എവിടെനിന്നു കിട്ടും?'

ദാദാഹ്മാൽ പറഞ്ഞു: 'ദൂരത്തൊന്നും പോകേണ്ടുന്ന ആവശ്യമില്ല. ആ കഴുത ഇതാ മുമ്പിൽത്തന്നെ ഇരിപ്പുണ്ട്.'

'ഞാനോ!' ഞാൻ സാശ്ചര്യം ചോദിച്ചു.

'അതേ, സേട്ട' ദാദാഹ്മാൽ പറഞ്ഞു: 'നിങ്ങൾ എന്റെ പടത്തിൽ അഭിനയിയ്ക്കുകയാണെങ്കിൽ എന്റെ ഭാഗ്യം തെളിയും.'

'എന്നാൽ ഞാൻ ഒരു കഴുതയാണ്. ഇത്ര വലിയ സിനിമാതാരങ്ങൾ ഒരു കഴുതയുടെ കൂടെ അഭിനയിയ്ക്കാൻ ഇഷ്ടപ്പെടുമോ?'

'അവർ രാവും പകലും മറ്റൊന്താണ് ചെയ്യുന്നത്? സു

മൻ പറഞ്ഞു: 'താങ്കൾ സമ്മതിച്ചാൽ മതി; അവരെ ഞാൻ സമ്മതിപ്പിച്ചുകൊള്ളാം.'

'പക്ഷേ ഞാൻ ഇതുവരെ അഭിനയിച്ചിട്ടില്ല.' ഞാൻ സങ്കോചത്തോടെ പറഞ്ഞു; 'ഈ പാട്ടാണെങ്കിൽ, വളരെ വലുതാണ്. ഈ കഥയിൽ കഴുതതന്നെയാണ് ഏതാണ്ട് നായകൻ.'

'തുടക്കത്തിൽ ഓരോ നായകനും ഓരോ കഴുതയായിരിക്കും', സുമൻ പറഞ്ഞു: 'മുന്നു നാലു പടങ്ങളിൽ ചീത്തയായിക്കഴിഞ്ഞതിനുശേഷമേ അയാൾക്കു വൈദഗ്ധ്യം ലഭിക്കൂ. പിന്നെ നിങ്ങൾ അങ്ങനെ ഇങ്ങനെയുള്ള സാധാരണ കഴുതയൊന്നുമല്ല. പഠിപ്പുള്ള കഴുതയാണ്. പിന്നെ വളരെ നല്ല ഭയാലുവായ കഴുതയുമാണ്. താങ്കൾക്ക് അഭിനയിക്കാൻ എന്താണ് ബുദ്ധിമുട്ടുള്ളത്?'

'ഏയ് സ്വാമി,' ഭാഗ്യലാൽ പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കി, 'താങ്കൾ രണ്ടു മൂന്നു ദിവസത്തിനുള്ളിൽ വമ്പൻ 'ഹീറോ'മാരെ മണ്ണുകപ്പിക്കുന്ന അതു മിടുക്കനായിത്തീരും. പടം അവസാനിക്കുന്നതിനുമുമ്പുതന്നെ ഓരോ ലക്ഷമായി പത്തു ലക്ഷത്തിന്റെ കോൺട്രാക്ട് നിങ്ങളുടെ കീശയിൽ വന്നു വീഴാൻ പോന്ന 'റോളാ'ണ് ഇതു്.

'അതെങ്ങനെ? ഞാൻ വല്ല സിനിമാതാരവുമാണോ?' ഞാൻ ചോദിച്ചു.

'സേർ നിർഭയമായി പരസ്യം ചെയ്യുകയാണെങ്കിൽ, കഴുതയ്ക്കും സിനിമാതാരമാവാം. പരസ്യത്തിന്റെ യുഗമാണ് ഇത്. താങ്കൾ പ്രവർത്തിച്ചുകൊള്ളൂ, സ്വന്തം പരസ്യത്തിനു രണ്ടു ലക്ഷം രൂപ ഇങ്ങോട്ടു ഏല്പിച്ചുതന്നേയ്ക്കുണം. പിന്നെ എന്തെല്ലാം കോലാഹലമാണുണ്ടാവുക എന്നു നോക്കാം.' സുമൻ പറഞ്ഞു.

'ഞാൻ സമ്മതിച്ചു;' ഞാൻ ധൈര്യമവലംബിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

ബോമ്പായിൽ കഴുതയെ നായകനാക്കുന്നു; പ്രേമ ബാലയോടൊപ്പം സിനിമയിൽ അഭിനയിയ്ക്കുന്നു; പ്രേമ ബാലയുടെ വഞ്ചനയും കഴുതയുടെ പ്രേമപരിണാമവും.

കഴുതയുടെ പ്രേമത്തിന്റെ പരിണാമം.....

ഒന്നാംദിവസത്തെ റിഹേർസൽ കണ്ടിട്ട പ്രേമബാല എന്റെ കഴുത്തിൽ കെട്ടിപ്പിടിച്ചു. അവൾ പറഞ്ഞു: നിങ്ങൾ എന്തൊരദ്ഭുതകരമായവിധത്തിലാണ് അഭിനയിച്ചത്! ദിലീപ്കുമാറിനെ അടിച്ചു മലത്തിക്കളഞ്ഞു!

'വാസ്തവം?' ഞാൻ വളരെ പ്രസന്നനായിട്ട പറഞ്ഞു.

'ആ നദീതീരത്തെ നിങ്ങളുടെ ഉലാത്തലുണ്ടല്ലോ—മഹിവാൽ എന്നെ കാണാൻ വന്നസമയത്തെ. ആ സീനിൽ നിങ്ങൾ ഗംഭീരമായി അഭിനയിച്ചു. ചാർളിചാപ്ലിനേറ്റ പോലുള്ള അഭിനയം.'

'അല്ല. ഇതെങ്ങനെ സാധിയ്ക്കും?' ഞാൻ പതിഞ്ഞ സ്വരത്തിൽ പ്രതിഷേധിച്ചു. എന്നാൽ എന്റെ തുട പാണ്ടി കൊട്ടിയിരുന്നു.

ഞാൻ വാസ്തവമാണ് പറയുന്നത്...നിങ്ങളുടെ ആ... ആ 'ക്ലോസ്' അപ്പ്' എത്ര പൊടിപ്പനായിരിയ്ക്കുന്നു—കമ്പാരന്റെ കണ്ണുവെട്ടിച്ച് എന്റെ അടുക്കലെയ്ക്ക് കുതിപ്പോട്ടുന്ന ആ ഭാഗവും, എന്നെ പുറത്തു കയറ്റി പായുന്ന ആ ഭാഗവും—ഇല്ലേ, അത്. അപ്പോൾ നിങ്ങളിൽ തികച്ചും ദേവാനന്ദിന്റെ സജീവത ഉണ്ടായിരുന്നു. ഈ കുഴയയിൽ ഇത്രവലിയ ഒരു അഭിനേതാവ് ഒളിച്ചിരിയ്ക്കുന്നുണ്ടെന്നു ഞാൻ ധരിച്ചിരുന്നില്ല.'

പിന്നെ അവൾ ഒരു വിചിത്രരീതിയിൽ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു പറയാൻ തുടങ്ങി, 'സിനിമ അവസാനിയ്ക്കുമ്പോഴെയ്ക്കും ഞാൻ മഹിവാലനെയല്ലാതെ നിങ്ങളെ സ്നേഹിയ്ക്കാൻ ഇടവരാതിരിയ്ക്കട്ടെ!'

ഇത്രയും പറഞ്ഞ് അവൾ ഉച്ചത്തിൽ പൊട്ടിച്ചിരിയ്ക്കാൻ തുടങ്ങി. തന്റെ വായാടിത്തത്തിൽ അവൾ ലജ്ജിതയാവുകകൂടിച്ചെയ്തു. അവൾ വീണ്ടും എന്റെ നേരേ വളരെ വിചിത്രദൃഷ്ടിയോടേ നോക്കി. അടുത്ത ക്ഷണത്തിൽത്തന്നേ ലജ്ജയോടേ മുഖം തിരിച്ചു. ഞാനും അവളുടെ ചിരിയിൽ മയങ്ങിപ്പോയി. ഇതെല്ലാം മനംമയക്കുന്ന ഒരു തമാശയായി തോന്നി. എന്നാൽ അവളുടെ വിചിത്രദൃഷ്ടി കണ്ട് എന്റെ ഹൃദയം പിടയ്ക്കാൻ തുടങ്ങി.

അന്നു വൈകുന്നേരം സംഗതിവശാൽ അവൾ എന്റെ വീട്ടിൽ വന്നുചേർന്നു. അവൾ വളരെ പരവശയും ഉത്സാഹ

ശൂന്യയുമായി കാണപ്പെട്ട. ഞാൻ ചോദിച്ചപ്പോൾ സംഗതി വ്യക്തമാക്കാൻ അവൾ കൂട്ടാക്കിയില്ല. എന്നാൽ എന്റെ നിർബ്ബന്ധം സഹിയ്ക്കുവയ്യാതായപ്പോൾ അവൾ പറഞ്ഞു: 'പ്രിയതമ, എന്തു പറയട്ടെ! എനിയ്ക്ക് ഒരു ആദായനികുതി ക്കേസ്സുണ്ട്". അവരുടെ കണക്കൊക്കെ വളരെ ഗുലുമാൽ പിടി ച്ചതാണ്". അവർ എന്റെ പേരിൽ 3 ലക്ഷം രൂപ ആദായ നികുതി ചുമത്തി. നാളെ അടച്ചുതീർക്കണം. എന്റെ ബാങ്ക് കണക്കിൽ ആകെ അമ്പതിനായിരം ഉറുപ്പികയേ ഇപ്പോൾ ഉള്ളു. എന്താണ് ചെയ്യേണ്ടതെന്നറിയില്ല!'

ഞാൻ പറഞ്ഞു: 'ഇതിലെന്താണിത്ര പറയാനുള്ളത്! ഒന്നരലക്ഷം ഞാൻ തരാം.'

'വേണ്ട, വേണ്ട' അവൾ തലയിളക്കിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു: 'നിങ്ങളുടെ പക്കൽനിന്നു ഞാൻ വാങ്ങുന്നില്ല. ഞാൻ പത്തുദിവസം നിങ്ങളുടെ പടത്തിൽ സൌജന്യമായി അഭിനയിയ്ക്കാൻ കരാർ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്". ഞാൻ ഒരിയ്ക്കലും നിങ്ങളുടെ പക്കൽനിന്നു ഈ സംഖ്യ വാങ്ങില്ല. എന്റെ കരാറിൽനിന്നു പിൻവാങ്ങില്ല.'

'ഞങ്ങളുണ്ടായിട്ട് നിങ്ങൾ ജയിലിൽ പോവുകയോ! ഞാൻ ഉദ്വേഗത്തോടേ പറഞ്ഞു. 'ഇതു പാടുണ്ടോ? ഈ ഒന്നരലക്ഷത്തിന്റെ ചെക്ക് നിങ്ങൾ വാങ്ങിയേപറ്റൂ.

അവൾ നിരസിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഞാൻ വീണ്ടും വീണ്ടും നിർബന്ധിച്ചു. ഒടുവിൽ അവൾ എന്റെ നിർബന്ധത്തിനു വഴങ്ങി—ഈ സംഖ്യ ഒരു മാസത്തിനുള്ളിൽ മടക്കിത്തരാമെന്ന വ്യവസ്ഥയിൽ. ഞാൻ സമ്മതിച്ചു. ഈ വ്യവസ്ഥയിൽ അവൾ ചെക്കു വാങ്ങി.

പിന്നെ ഞാൻ അല്പം വിസ്കി കുടിച്ചു; അവൾ ഷെറി മദ്യവും. എന്നിട്ട് അവൾ കുറച്ചുനേരം റേഡിയോഗ്രാമിൽ റിക്കാർഡുകൾ വെച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. വീണ്ടും ചോദിച്ചു, 'നിങ്ങൾക്കു നൃത്തംചെയ്യാൻ തോന്നുന്നുണ്ടോ?'

ഞാൻ ചിനച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു: 'സേവകനു കേവലം ചവിട്ടാനും കുത്താനും മാത്രമേ കഴിയൂ.'

'കോമാളിയാകരുത്,' അവൾ എന്നെ ഉത്സാഹിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു: 'നിങ്ങൾ എന്താണീ ദേഹംകൊണ്ടു കാട്ടിയിരിയ്ക്കുന്നത്? സദാസമയത്തും കഴത്തിൽ ഒരു സഞ്ചിയും തൂക്കിയിട്ടു നടക്കുന്നു. കൂപ്പായവും കോട്ടും ധരിയ്ക്കണം; ടൈ കെട്ടണം. വരൂ, നിങ്ങളെ നൃത്തം പഠിപ്പിയ്ക്കാം. വലിയ വലിയ പാർട്ടികളിൽ പങ്കുകൊള്ളാൻ യൂറോപ്യൻഡാൻസ് പഠിയ്ക്കേണ്ടതത്യാവശ്യമാണ്.'

ഇതു പറഞ്ഞ് അവൾ 'സ്ലോ ഫാക്സ്' ട്രാൻടി'ന്റെ ഒരു റിക്കാർട്ടുവെച്ചു. എന്നിട്ടു പരവതാനി വിരിച്ചു നിലത്ത് ഡാൻസു പഠിപ്പിയ്ക്കാൻ തുടങ്ങി. വൺ-ടു-ത്രീ—അവൾ വിരൽ ഞൊടിച്ചു താളംപിടിച്ചു; ഞാൻ നൃത്തംവെയ്ക്കാനാരംഭിച്ചു. സമയം പോയതറിഞ്ഞില്ല. ഒരു കഴുതയാണെന്നുള്ള കാര്യംപോലും ഞാൻ മറന്നുപോയി. ആ നിമിഷങ്ങളിൽ ഞാൻ ഒരു മനുഷ്യനാണെന്ന് എനിയ്ക്ക് സ്വയം തോന്നി.

സുന്ദരമായ തുറന്ന മുറി, മിനുമിനുത്ത പരവതാനി, റേഡിയോഗ്രാം പാടി. മങ്ങിയ നീലവെളിച്ചം. സുന്ദരവും പ്രേമരഞ്ജിതവുമായ മുഗ്ധമുഖം. പ്രസന്നതയുടെ കിരണങ്ങൾ ചൊരിയുന്ന അന്തരീക്ഷം! ഇതാണ് ജീവിതം! ഈ ജീവിതത്തിൽനിന്നു എത്രയോ ദൂരെയാണ് കോടാനുകോടി കഴുതകൾ!

പെട്ടെന്ന പ്രേമഭാവം തെട്ടിയിട്ട വാച്ചിൽ നോക്കി അവൾ പരിഭ്രമിച്ചുകൊണ്ട പറഞ്ഞു, 'ഉഫ്'! ഒമ്പതു മണി കഴിഞ്ഞു. വീട്ടിൽ അമ്മ കാത്തിരിയ്ക്കുന്നുണ്ടാവും. ഇപ്പോൾ ഞാൻ പോവുകയാണ്. നാളെ സ്റ്റുഡിയോവിൽ കാണാം. റാ-റാ!'

അവൾ വേഗം കുനിഞ്ഞ് എന്റെ ചെവിമേൽ ചുംബിച്ചു. എന്നിട്ട് തിരിഞ്ഞു വേഗത്തിൽ പുറത്തെയ്ക്കു പോയി.

പത്തുദിവസത്തെ ഈ ഷൂട്ടിങ്ങിന്നിടയിൽ പിന്നെയും ഒരു വിചിത്രസംഭവമുണ്ടായി. കുമ്പാരത്തെരുവിന്റെ രംഗം സജ്ജമാക്കുകയായിരുന്നു. കലം ചക്രത്തിന്മേൽ തിരിഞ്ഞു കൊണ്ടിരിയ്ക്കുയാണ്. കുമ്പാരനും കുമ്പാരത്തിയും പ്രവൃത്തിയിൽ മുഴുകിയിരിയ്ക്കുന്നു. കുട്ടികൾ കളിയ്ക്കുകയും ലഹള കൂട്ടുകയും ചെയ്യുന്നു. ലൈറ്റ്സ്മെൻ ഇടയ്ക്കു വിളക്കു കെടുത്തിയും, ഇടയ്ക്ക് കത്തിച്ചും വിചിത്രരംഗങ്ങൾ സംവിധാനംചെയ്യുന്നു.

ഒരു ഭാഗത്ത് തിങ്ങിനില്ക്കുന്ന വൃക്ഷസമൂഹം. അതിന്നു ചുവട്ടിൽ അനേകം കഴുതകൾ പുല്ലു മണത്തുനോക്കുന്നു. ഞാൻ ദാദാഫ്രമാലിനോടു ചോദിച്ചു: 'ഈ കഴുതകളെ എന്തിനാണ് വിളിച്ചുവരുത്തിയത്?'

അയാൾ പറഞ്ഞു: 'കുമ്പാരത്തെരുവിന്റെ സീനാണ് കാണിക്കുയ്ക്കുന്നതു്. അതിൽ കഴുതകളില്ലെന്നായാലോ?'

'ഞാൻ ഈ കഴുതകളുടെകൂടെ അഭിനയിയ്ക്കില്ല.' ഞാൻ കോപത്തോടേ ഗർജ്ജിച്ചു.

'അല്ല, സേട്ട്. ഇതു് 'എക്സ്ട്രാ' കഴുതകളാണ്. കൊള്ളാം, താങ്കളെന്തിന്നു വേവലാതിപ്പെടുന്നു! ഇവയെ സീനി

ന്റെ ശോഭ കൂട്ടാൻവേണ്ടി കൊണ്ടുവന്നതാണ്. ഇതിനെ കഴുത എന്നു പറയുന്നതുതന്നെ ഗർദ്ദഭശബ്ദത്തെ അനാദരിയ്ക്കുകയാവും. താങ്കൾ അസ്സൽ കഴുതയാണ്, സേട്ട്! ഇവയോ, അങ്ങാടിത്തെണ്ടികളായ കോവർക്കഴുതകൾ! താങ്കളെവിടെ, ഈ ചാവാളികളെവിടെ! ഭോജരാജാവ് എവിടെ, എണ്ണക്കാരൻ ഗംഗു എവിടെ?

സുമൻ വേഗം പറഞ്ഞു: 'താങ്കൾക്കു അഭിനയിയ്ക്കേണ്ടതു് വലിയ വലിയ ഫിലിംതാരങ്ങളോടൊന്നിച്ചായിരിയ്ക്കും. അശ്വിനീകുമാറിന്റെകൂടെ, വ്രജേന്ദ്രകുമാരിന്റെകൂടെ പ്രേമബാലയുടെ കൂടെ!'

'ഹാ, അതു ശരി.' ഞാൻ കോപമുപേക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

ദാദാഘമാൽ എന്റെ തൊട്ടടുത്തു വന്നുനിന്നുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു: 'ഇപ്പോൾ ഞാൻ സ്ക്രിപ്റ്റ് ആകെ മാറ്റിയിരിയ്ക്കുന്നു. പ്രേമബാലയുടെ സീനിലൊക്കെയുണ്ട് താങ്കളും.'

'സബാഷ്!' ഞാൻ സന്തുഷ്ടനായി പറഞ്ഞു. കുറച്ചുനേരം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ എനിയ്ക്കു നില്പുറച്ചില്ല. ഞാൻ ആ കഴുതകളുടെ അടുക്കലേയ്ക്കു പോയി. അടുത്തുചെന്ന ഉടനേ ഞാൻ ആ പാശ്ചാത്യക്കഴുതയെ തിരിച്ചറിഞ്ഞു. ജോസഫിന്റെ ചാവടിയ്ക്കു പുറത്തുവെച്ചു, ഞാൻ എന്റെ ജീവിതത്തിലാദ്യമായി പ്രേമിച്ച ആ പെൺകഴുതയെ—എന്നാൽ ഇപ്പോൾ ആ കഴുതയുടെ നിറം വിളുത്തു മങ്ങിയിരിയ്ക്കുന്നു, ചെവികൾ വീണിരിയ്ക്കുന്നു, വയറ് ഒട്ടിയിരിയ്ക്കുന്നു. ഓരോ എല്ലും തോലിനുള്ളിൽനിന്നു പുറത്തെയ്ക്കുന്തിനില്ക്കുന്നതു കാണാം. അതു കണ്ടാൽ, വളരെക്കാലമായി അവൾ വയറുനിറയെ പുല്ലു തിന്നിരുന്നില്ലെന്നു തോന്നും.

ഞാൻ അവളുടെ അടുക്കൽച്ചെന്നു പറഞ്ഞു: 'ഏ ചന്ദ്രമുഖീ, ദൃഷ്ടിയുയർത്തിനോക്കൂ, ആരാണ് നിന്റെ മുമ്പിൽ നില്ക്കുന്നതെന്നു'.'

അവൾ ഞെട്ടിപ്പോയി! അവൾ വളരെ നേരം എന്നെ തുറിച്ചുനോക്കി. എന്നാൽ എന്നെ തിരിച്ചറിയാൻ അവളായില്ല.

'നിങ്ങളാരാണ്?' അവൾ വിവശയായി ചോദിച്ചു.

'ഞാൻ ആ പഴയ പ്രേമിതന്നെ. നീ ജോസഫിന്റെ ചാവടിയ്ക്കു പുറത്തുവെച്ചു് ആട്ടിപ്പായിച്ചില്ലേ, ആ കാമുകൻ!'

അവളുടെ കൃഷ്ണമണികൾ വിടർന്നു. അവൾ ആശ്ചര്യത്തോടേ എന്റെ നേരേ ഉറ്റുനോക്കി. ഒടുവിൽ വിക്കിവിക്കിപ്പറഞ്ഞു: 'ഇവിടെ നിങ്ങൾ എന്തു ചെയ്യുന്നു? എക്സ്ട്രാ കഴുതകളായ ഞങ്ങളോടൊപ്പം കൊണ്ടുവന്നതാണോ?'

'അല്ല. നിങ്ങളെ ഏതു ഫിലിംകമ്പനിയിൽ അഭിനയിയ്ക്കാനാണോ വിളിച്ചുകൊണ്ടുവന്നതു്, ആ കമ്പനിയുടെ പ്രൊഡ്യൂസറാണു് ഞാൻ.

'ഫിലിം പ്രൊഡ്യൂസറോ!' അവൾ ആശ്ചര്യത്തോടേ ഉറക്കെച്ചോദിച്ചു: 'ഒരു കഴുത!'

('ഏതു കഴുതയുടെ പക്കലാണോ ഏതാനും ലക്ഷം രൂപയുള്ളതു്', അയാൾക്കു വേഗത്തിൽ പ്രൊഡ്യൂസറാവാൻ കഴിയും. പ്രൊഡ്യൂസറാവാൻ മറ്റുയോഗ്യതകളൊന്നുംതന്നെ പിന്നെ ആവശ്യമില്ല, ശ്രീമതി! വക്കീലിനു വക്കീൽപരീക്ഷ പാസ്സാവണം, ഡോക്ടർക്കു മെഡിക്കൽപരീക്ഷ പാസ്സാവണം; എഞ്ചിനീയർക്കു് എഞ്ചിനീയറിങ്ങു് പരീക്ഷ പാസ്സാവ

ണം. എന്നാൽ പ്രൊഡ്യൂസർക്ക് യാതൊരു പരീക്ഷായോഗ്യതയും ആവശ്യമില്ല. രൂപമാത്രമേ വേണ്ടൂ.'

അവൾ ആശ്ചര്യത്തോടേ എന്റെ നേരേ നോക്കി നിന്നു.

'നിങ്ങൾ ഇത്രയധികം രൂപ എവിടെനിന്നു സമ്പാദിച്ചു?'

'സോട്ടാക്കച്ചവടംകൊണ്ട്.'

'എത്ര?'

'മുപ്പത്തിരണ്ടു ലക്ഷം.'

'മുപ്പത്തിരണ്ടു ലക്ഷമോ! അമ്പമ്പോ!' അവൾ ആപാദചൂഡം എന്നെ നോക്കിനിന്നു.

എന്റെ ദേഹത്തിൽ ഷർസ്റ്റിൻകോട്ടണ്ടായിരുന്നു. നല്ല കാലിലും ടൈസറും. കഴുത്തിൽ വലിയ ടൈ. ഞാൻ തലയിൽ നല്ല സുഗന്ധതൈലവും പൂശിയിരുന്നു.

അവൾ എന്റെ അടുക്കൽവന്നു എന്നെ മണത്തുനോക്കി. എന്നിട്ട് ആശ്ചര്യചകിതസ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു: 'കഷ്ടം! ഞാൻ നിങ്ങളുടെ പ്രേമത്തെ സ്വീകരിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ!'

ഞാൻ മൌനം ഭജിച്ചു.

'എന്നാൽ എന്റെ സ്ഥിതി ഇതാകുമായിരുന്നില്ല.' അവൾ നേർത്തസ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു.

എന്നിട്ട് എന്റെ നേരെ വലിയ കണ്ണുകൾ മിഴിച്ചുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു: 'ഇപ്പോൾ നിങ്ങൾക്ക് എന്നെ വിവാഹം കഴിക്കാൻ പറ്റില്ലേ?'

'ആ സമയം കഴിഞ്ഞുപോയി, മിസ്സ്.' ഞാൻ ഊറ്റം നടിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. 'അന്നു ഞാൻ ദരിദ്രനായിരുന്നു. ഇന്നു ഞാൻ സ്വയം ഒരു ഫിംലിംസ്റ്റാറായിത്തീർന്നിരിയ്ക്കുന്നു. 'ഫോൺ-ഫയറി'ലും 'ന്യൂസ്ക്രീനി'ലും എന്റെ വർണ്ണശബളമായ ചിത്രം അച്ചടിയ്ക്കുന്നു. ഇനി ഞാൻ എന്റെ സമനിലക്കാരെ കല്യാണം കഴിയ്ക്കും. എന്തിനു നിങ്ങളെ കല്യാണംകഴിയ്ക്കണം?'

ഇത്രയും പറഞ്ഞു വലിയ അഭിമാനത്തോടെ അവിടെ നിന്നു തിരിഞ്ഞു ഞാൻ ഡയരക്ടരുടെ അടുക്കലേയ്ക്കു നടന്നു. ഞാൻ അയാളോടു പറഞ്ഞു: 'എക്സ്ട്രാ കഴുതകളുടെ കൂട്ടത്തിൽ സ്വർണ്ണവർണ്ണരോമങ്ങളുള്ള ഒരു പെൺകഴുതയുണ്ട്. അവൾ വളരെ ദിവസമായി പട്ടിണിയാണെന്നു തോന്നുന്നു. അവൾക്കു പുല്ലു ഏർപ്പാടുചെയ്യു. ജോലിതീരുംവരെ അവൾക്കു തിന്നാൻ പുല്ലുകൊടുക്കണം.'

'ഏതോ പഴയ ഓമ്മ.....' ദാദാഘമൽ എന്റെ നേരെ ഇടംകണ്ണിട്ടു ചോദിച്ചു.

'അതേ, പക്ഷേ കൊള്ളരുതാതായി. ജീവസ്സറ്റുപോയി.'

സുമൻ പറഞ്ഞു: (കനൽക്കട്ട കെട്ടാൽപ്പിന്നെ ചാരം മാത്രം ശേഷിയ്ക്കുന്നു. സൌന്ദര്യം നശിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ, പിന്നെ കൃഗ്രഹംമാത്രമേ അവശേഷിയ്ക്കൂ.)

ഇത്രയുമായപ്പോൾ പ്രേമബാല എന്റെ അടുക്കൽ വന്നു നിന്നു. അവൾ ചോദിച്ചു: 'ഏതു പെൺകഴുതയോടാണു കിണഞ്ഞിയിരുന്നതു?'

'ഏയ് ആരോടുമില്ല. ഒരു 'എക്സ്ട്രാ'കഴുത.'

എന്നാൽ അവൾ തെല്ല് കോപത്തോടേ പറഞ്ഞു: 'പക്ഷേ നിങ്ങൾ അവളുടെ സമീപത്തുനിന്നു മധുരസ്വരത്തിൽ കിന്നാരം പറയുന്നതു ഞാൻ കേട്ടു!'

'നിങ്ങൾക്കു തെറ്റുപറ്റിയിരിയ്ക്കുന്നു. അവൾ ഒരു വെറും എക്സ്ട്രാകഴുതയാണു'. അവളോടാണോ കിന്നാരം? ആ പാവം വല്ലാതെ വിശന്നുവലഞ്ഞിരിയ്ക്കുന്നു എന്നു തോന്നിയതിനാൽ കുറച്ചു പുല്ലു കൊടുക്കാൻ പറഞ്ഞു ഞാൻ.'

'അതിനു ഒരു പുല്ലിൻകൊടിയും ഇട്ടുകൊടുക്കില്ല,' പ്രേമബാല കോപത്താൽ കലിതുള്ളിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു: 'അവളെ ഇപ്പോൾ ഈ സെറ്റിങ്ങിൽനിന്നു പറഞ്ഞയയ്ക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ ഞാൻ ഈ പിക്ചറിൽ അഭിനയിയ്ക്കില്ല.'

അവൾ പിന്നെ കസേരയിൽ മുഖം തിരിച്ചു ഇരുന്നു. അവളെ സമാധാനിപ്പിയ്ക്കാൻ ഞാൻ വളരെ പണിപ്പെട്ടു. എന്നാൽ വഴങ്ങിയില്ല. ഗത്യന്തരമില്ലാതെ ആ പെൺകഴുതയെ സെറ്റിങ്ങിൽനിന്നു പുറംതള്ളാൻ എനിയ്ക്കു് ആജ്ഞാപിയ്ക്കേണ്ടതായി വന്നു.

അവൾ പോയ്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ പ്രേമബാലയുടെ ഭാവം ശരിയായി. അവൾ ലഹരിയോടേ പാടാൻ തുടങ്ങി:

'ബൈരൺ സെരിയാ.....

അവൾ ആ സമയത്തു് എത്രയും പ്രേമനിർഭരയും ചടുലയും കസ്തൂരിക്കാരിയുമായിത്തോന്നി. അവളുടെ കാല്പനിക്കിടന്നുരുളാൻതോന്നി എനിയ്ക്കു്.

പത്തു ദിവസത്തിനുശേഷം ഡിസ്ട്രിബ്യൂട്ടർമാരിൽനിന്നു ആറു ലക്ഷംരൂപ വരേണ്ടതായിരുന്നു. എന്നാൽ അതു വന്നില്ല.

ഇഞാനീഭായിയുടെ ലാബട്ടറിയിൽ ടെക്കനിക്കളർപടത്തിനുള്ള സജ്ജീകരണങ്ങളൊന്നും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ടെക്കനിക്കളർ ചിത്രം ലണ്ടനിലും അമേരിക്കയിലും മാത്രമേ നിർമ്മിച്ചിരുന്നുള്ളു.

വളരെയധികം ആലോചിച്ചതിനുശേഷം ടെക്കനിക്കളർ പ്രിണ്ടിനായി സുമനെ ലണ്ടനിലെക്കയച്ചു. അയാൾ പത്തിരുപതുദിവസത്തിനുള്ളിൽ തിരിച്ചുവരുമെന്നായിരുന്നു വിചാരം. എന്നാൽ സാങ്കേതികമായ ചില വിഷമതകൾ നേരിട്ടതുനിമിത്തം, അവയെ ദൂരീകരിക്കാനായി സുമനു ലണ്ടനിൽ രണ്ടാഴ്ചയല്ല നാലാഴ്ച താമസിക്കേണ്ടതായി വന്നു. എന്നല്ല ഈ സാങ്കേതികവിഷമതകൾ തരണം ചെയ്യാനായി അയാൾക്കു ലണ്ടനിൽനിന്നു പാരീസ്സിലേക്കും പാരീസ്സിൽനിന്നു റോമിലെക്കും പോകേണ്ടതായി വന്നു. അപ്പോഴെക്കും സംഗതികൾ മാറി. ഷൂട്ടിങ്ങു് നിർത്തിയതിനു പ്രേമബാല വല്ലാതെ സ്വൈരം കെട്ടത്താൻതുടങ്ങി. ഒരു ദിവസം അവൾ എന്നോടു പറഞ്ഞു.

"നിങ്ങൾ ഷൂട്ടിങ്ങു് നിർത്തി മിണ്ടാതിരിക്കുന്നതെന്താണു്? ഒടുവിൽ ഒരു ദിവസം പ്രിണ്ടു് യൂറോപ്പിൽനിന്നു വരികതന്നെ ചെയ്യും. നിങ്ങൾക്കു ഫിലിംവിതരണക്കാരിൽനിന്നു് ആറു ലക്ഷം രൂപ കിട്ടുകയുംചെയ്യും. എന്നാൽ നിങ്ങൾ കയ്യുംകെട്ടി മിണ്ടാതിരിക്കുന്നതെന്തുകൊണ്ടാണു്? സമയം നഷ്ടപ്പെടുത്തുന്നതെന്തിനാണു്? ധൈര്യത്തോടെ പ്രവൃത്തി തുടരു. നിങ്ങളുടെ പക്കൽ രൂപ ഇല്ലെങ്കിൽ എന്റെ

MAHARSHI PANINI SANSKRIT GRANTHAKASALA KHAIRAGARH (C.G.) No: 3278

പക്കൽനിന്ന രണ്ടോ നാലോ പത്തോലക്ഷം രൂപ കടം എടുത്തുകൊള്ളു.'

ഞാൻ ലജ്ജിച്ചു പച്ചവെള്ളംപോലെയായി. അപ്പോൾത്തന്നേ കാര്യം തുടങ്ങാനായി ഏപ്പാടുചെയ്തു. ഞാൻ സുമനെ റോമിൽ തടഞ്ഞുനിർത്തിയിരിയ്ക്കയായിരുന്നു. പത്തുദിവസത്തിനുള്ളിൽ ഷൂട്ടിങ്ങ് പൂർത്തിയായാൽ അതിന്റെ പ്രീണ്ടേടുക്കാനും യൂറോപ്പിലെയ്ക്കയയ്ക്കാമല്ലോ എന്നായിരുന്നു വിചാരം.

ദൌർഭാഗ്യത്തിനു ആദ്യത്തെ പത്തുദിവസത്തെ പ്രീണ്ടു കേടുവന്നു. അതിനാൽ പത്തു ദിവസം വീണ്ടും ഷൂട്ടിങ്ങ് നിരന്തരം നടത്തേണ്ടിവന്നു. ഇതിന്നിടയിൽ എല്ലാവരും ആവശ്യങ്ങളുന്നയിച്ചു. കരാറനുസരിച്ച് എല്ലാവക്കും പ്രതിഫലം കൊടുക്കേണ്ടിവന്നു.

പിന്നെ ഒരു ദിവസം അശ്വിനീകുമാറും പ്രേമബാലയും തമ്മിൽ വഴക്കുണ്ടായി. ഞാൻ കോപാവേശത്താൽ അശ്വിനീകുമാറിനെ പിരിച്ചുവിട്ടു. അയാളുടെ സ്ഥാനത്തു രൂപകുമാറിനെ കൊണ്ടുവന്നു വീണ്ടും ഇരുപതു ദിവസംകൂടി ഷൂട്ടിങ്ങ് നടത്തി. ഇതിനു ഏഴുലക്ഷം പൊടിച്ചു. ഏകദേശം ഏഴുമാസത്തിനുള്ളിൽ ഞാൻ ആകെ പൊളിഞ്ഞു പാളീസ്സായി. മുപ്പതിൽ മുപ്പതുലക്ഷവും പിക്ചറിൽ തുലഞ്ഞുപോയി. പടം ഇപ്പോഴും പൂർണ്ണമായിട്ടുമില്ല! വിതരണക്കാരിൽ നിന്നു ഒരു ചില്ലിക്കാശും കിട്ടിയില്ല. സുമൻ ഇപ്പോൾ ന്യൂയോർക്കിലാണു.

ഞാൻ ഭ്രാന്തമൽസേട്ടുവിനോടു രൂപ കടം ചോദിച്ചു. അയാൾ പതുക്കെ നിഷേധിച്ചു.

അയാൾ പറയുകയാണ്, 'എന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ, ഗുരുമഹാരാജ്, അങ്ങയ്ക്ക് ഫിലിംതൊഴിൽ യോജിച്ചതല്ല. അങ്ങ് ഇപ്പോൾ നേരേ ഹിമാലയത്തിലേയ്ക്ക് പോകണമെന്നാണ് എന്റെ അഭിപ്രായം.'

ഞാൻ ദാദാഘുമാലിനോട് ഈ സംഗതി സംസാരിച്ചപ്പോൾ അയാൾ പറഞ്ഞു: 'സേട്ട്, എന്തു പറയാനാണ്, എന്തു നാണക്കേടായി! ഏതു ഗ്രഹപ്പിഴപിടിച്ച സമയത്താണ് നാം പടം നിർമ്മിയ്ക്കാൻ തുടങ്ങിയത്! പോയിട്ടും വന്നിട്ടും എന്റെ കയ്യിൽ ഇതാ ഒരു വണ്ടിയുണ്ട്. വേണെങ്കിൽ ഇതെടുത്തോളൂ, അഞ്ഞൂറ്-എഴുനൂറ് രൂപയ്ക്ക് വിൽക്കാം.'

'അഞ്ഞൂറ്-എഴുനൂറുകൊണ്ട് എന്തു ചെയ്യാനാണ്?' ഞാൻ ചോദിച്ചു.

'ഹാ, അതു ശരിയാണ്. അയാൾ പറഞ്ഞു. ഞാൻ കഴിയുന്ന ശ്രമങ്ങളെല്ലാം ചെയ്തു. ഇതു സമയം വേറെ വല്ല സ്ഥലത്തുമാണ് ജോലിചെയ്തിരുന്നതെങ്കിൽ, രണ്ടു പടം പൂർത്തിയാക്കാമായിരുന്നു. ഇപ്പോഴും തകരാറൊന്നുമില്ല! സേട്ട്, മൂന്നു ലക്ഷം രൂപ എവിടെനിന്നെങ്കിലും ഉണ്ടാക്കാമെങ്കിൽ, മൂന്നുലക്ഷംകൊണ്ട് ഞാൻ പടം പൂർത്തിയാക്കിത്തരാം. ശരിയ്ക്കു കരാർ ചെയ്യാം. മൂന്നു ലക്ഷം ചെലവാക്കിക്കഴിഞ്ഞാൽ, വിതരണക്കാരിൽനിന്ന് പൈസ വരാൻ തുടങ്ങും. സ്വന്തം കീശയിൽനിന്ന് ഒരു ചില്ലിക്കാശും പോവില്ല.'

എന്നാൽ മൂന്നു ലക്ഷം രൂപ ആർ തരും?

രണ്ടു മൂന്നു ദിവസം ഈ പരവശതയിൽക്കിടന്നു കറങ്ങി ആലോചിച്ചുനോക്കി. ഒടുവിൽ ഒരു ദിവസം വൈകുന്നേരം

ഞാൻ തീരുമാനിച്ചു, പ്രേമബാലയുടെ അടുക്കൽപ്പോയി മൂന്നു ലക്ഷം രൂപ കടം ചോദിയ്ക്കാൻ. കണക്കുനോക്കിയാൽ എന്റെ രൂപ അവളിൽ നിന്നു മൂന്നു്. കോൺട്രാക്ടിൽ കവിഞ്ഞു രണ്ടു ലക്ഷം രൂപ അവൾ എന്റെ അടുക്കൽനിന്നു പറിയിട്ടുണ്ടു്. അവൾ ഒരുലക്ഷം രൂപ കടം തരികയും ചെയ്താൽ കഷ്ടപ്പാടിൽനിന്നു കരകയറാൻ പ്രയാസമുണ്ടാവില്ല.

ഇതാലോചിച്ചു് ഒരു ദിവസം വൈകുന്നേരം ധൈര്യത്തോടേ അവളുടെ ബംഗ്ലാവിൽ എത്തിച്ചേർന്നു. അതിഥി സ്വീകാരമുറിയിൽ കടന്നപ്പോൾത്തന്നേ ഞാൻ ഞെട്ടിപ്പോയി. അവൾ അശ്വിനീകുമാറിന്റെ മടിയിൽ ഇരുന്നു കുടിയ്ക്കുകയാണു്. എന്റെ പടത്തിൽനിന്നു പുറത്താക്കിയ, എല്ലാ ഇടപാടുകളും അവസാനിപ്പിച്ചു പുറത്താക്കിയ അതേ അശ്വിനീകുമാറുമൊന്നിച്ചു്.

എന്നെ കണ്ടതോടേ അവൾ പരിഭ്രമിച്ചു എഴുന്നേറ്റു നിന്നു. അല്പം പരുഷസ്വരത്തിൽ അവൾ ചോദിച്ചു: 'ഇങ്ങനെ ക്ഷണിയ്ക്കാതെ മുഖവും പൊക്കിപ്പിടിച്ചു ഉള്ളിൽക്കടന്നു വന്നതെന്തിനാണു്?'

ഞാൻ പറഞ്ഞു: 'ഇപ്പോൾ ഒരത്യാവശ്യകാര്യത്തിനു വന്നതാണു്: ഈ സമയംവരെ പടത്തിനായി ഞാൻ മുപ്പതു ലക്ഷം രൂപ ചെലവാക്കിക്കഴിഞ്ഞു. നിങ്ങൾ മൂന്നുലക്ഷം രൂപ തരികയാണെങ്കിൽ എന്റെ പടം പൂർത്തിയാക്കാൻ കഴിയും.'

'മൂന്നു ലക്ഷം ഞാൻ തരികയോ?' അവൾ ആശ്ചര്യത്തോടേ ആക്രോശിച്ചു. പിന്നെ എന്റെ അടുക്കൽ വന്നു പറഞ്ഞു: 'നിങ്ങൾക്കു ഭ്രാന്തില്ലല്ലോ!'

'ഭ്രാന്തുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഇപ്പോൾ ഭ്രാന്തുപിടിപ്പിച്ചിരിയ്ക്കുന്നു. ഞാൻ നിങ്ങളോട് വളരെ അധികമൊന്നും ആവശ്യപ്പെട്ടിട്ടില്ല. നിങ്ങൾ രണ്ടുലക്ഷം രൂപ എനിയ്ക്കു കടം മടക്കിത്തരാനുണ്ടല്ലോ.'

'എന്ത്? രണ്ടു ലക്ഷം കടമോ?' അവൾ ഉറക്കെ നിലവിളിച്ചു.

'ഒന്നരലക്ഷം നിങ്ങൾ ആദായനികുതി കൊടുക്കാനായി വാങ്ങിയിരുന്നു. അമ്പതിനായിരം ഒരു പുതിയ കാറു വാങ്ങുന്നതിനും. ഓർമ്മയുണ്ടോ, ഡാർല്ലിങ്ങ്?'

'ഡാർല്ലിങ്ങ്'! ഞാൻ ആരുടെയും ഡാർല്ലിങ്ങല്ല!' പ്രേമബാല കോപാവേശത്തോടേ പറഞ്ഞു. 'നിങ്ങൾ കേട്ടില്ലേ അശ്ചിനി, ഈ കഴുത എന്നെ ഡാർല്ലിങ്ങ് എന്നു വിളിയ്ക്കുന്നു.'

ഞാൻ കർശ്ശനസ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു. 'ഇന്നലെവരെ എന്റെ കീശയിൽ മുപ്പതു ലക്ഷം രൂപ ഉണ്ടായിരുന്നപ്പോൾ, ഞാൻ സുന്ദരനും ഡാർല്ലിങ്ങായിരുന്നു. ഇന്നു ഞാൻ ഒരു കഴുതയായി!'

'പുറത്തുപോ, വൃത്തികെട്ട കഴുതേ!'

അവർ രണ്ടുപേരും എന്നെ അടിച്ചു മശക്കാൻ തുടങ്ങി. എനിയ്ക്കും കോപം വന്നു. ഞാൻ പറഞ്ഞു; ശരി, പ്രേമബാലാ, ഞാൻ ഇവിടെനിന്നു മടങ്ങിപ്പോവില്ല. നിങ്ങൾ എന്റെ രൂപ മടക്കിത്തരുമ്പോഴേ ഞാൻ ഇവിടെ നിന്നു പോവൂ.'

'പോവില്ലേ?' അവൾ ചോദിച്ചു.

'ഇല്ല!'

'ഇല്ലേ?'

'ഇല്ല.' ഞാൻ ഉറപ്പിച്ചു പറഞ്ഞു.

പ്രേമബാല ഒരു വടി എടുത്തു. എന്നിട്ട് അശ്വിനിയോട് പറഞ്ഞു: 'നിങ്ങൾ ഡ്രായിങ്ങ്റൂമിന്റെ വാതിൽ അകത്തുനിന്നു സാക്ഷയിട്ട് വേറെ ഒരു വടികൂടി എടുത്തുകൊണ്ടുവരൂ.'

പൂനയ്ക്കു പോകുന്ന നീണ്ട ഏകാന്തവും നിരുന്മേഷകരവുമായ പാതയിലൂടെ ഒരു കഴുത നടകൊണ്ടിരുന്നു. പാതവക്കത്ത് ഒരു കാള ചത്തുകിടക്കുന്നതായി ആ കഴുത കണ്ടു. അതിന്റെ തലയ്ക്കൽ രണ്ടു മനുഷ്യർ, ഒരു പുരുഷനും ഒരു സ്ത്രീയും, ഇരുന്നു മാറത്തടിച്ചു നിലവിളിച്ചിരുന്നു.

'എന്തു പറ്റി?' കഴുത ഇടയ്ക്കു കേറി ചോദിച്ചു.

'ഞങ്ങളുടെ കാള ചത്തുപോയി.' പുരുഷൻ ദുഃഖം നിമിത്തം തേങ്ങിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

'എന്നാൽ മറ്റൊരു കാളയെ വാങ്ങിക്കൊള്ളൂ.' കഴുത സമാധാനിപ്പിച്ചു.

'മറ്റൊരു കാളയ്ക്കും ഇതിന്റെ സ്ഥാനം വഹിയ്ക്കാൻ പറ്റില്ല. ഞങ്ങൾ വളരെ ബുദ്ധിമുട്ടിയാണു ഇതിനെ വളർത്തിപ്പോന്നതു'. 'ഞങ്ങൾ ഇതിന്റെ കണ്ണുകൾ തുണികൊ

ണ്ടു കെട്ടി കൃഷിക്കാരെ വിളിച്ചുകൂട്ടി ഈ കാളമുഖേന അവരുടെ ഭാഗ്യസ്ഥിതിയെ വിവരിച്ചുകൊടുത്തിരുന്നു.'

സ്ത്രീ കരഞ്ഞുകൊണ്ടു തന്റെ വിപൽക്കഥ വിവരിച്ചു.

കഴുത പറഞ്ഞു: 'അന്ധനായ കാള കൃഷിക്കാർക്കു് അവരുടെ ഭാഗ്യസ്ഥിതി വിവരിച്ചുകൊടുത്തിരുന്ന കാലം കഴിഞ്ഞുപോയി; ദ്രരിദ്രനായ കൃഷിക്കാർ കണ്ണുകെട്ടിയ കാളയെപ്പോലെ തങ്ങളുടെ ഭാഗ്യമാകുന്ന ചക്കിന്റെ ചുറ്റും കിടന്നു തിരിയുകയായിരുന്നു. ഇതു കണ്ണു തുറന്നു പ്രവർത്തിയ്ക്കേണ്ട കാലഘട്ടമാണു്. എന്നെ എന്റെ കൃഷിക്കാരായ സ്നേഹിതന്മാരുടെ അടുക്കലെയ്ക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോവു. ഞാൻ അവരെ വർത്തമാനപത്രം വായിച്ചു കേൾപ്പിയ്ക്കാം. ജീവിതത്തിന്റെ യഥാർത്ഥഭാഗ്യത്തെപ്പറ്റി പറഞ്ഞുകൊടുക്കാം. അതു സാട്ടാക്കച്ചവടത്തിൽനിന്നല്ല യഥാർത്ഥമായ പ്രയത്നത്തിൽനിന്നാണു് ഉണ്ടാവുന്നതു്.'

അറ്റമില്ലാത്ത ഭൂമി; അനന്തമായ ആകാശം. ഇപ്പോൾ അവർ—ഒരു പുരുഷൻ, ഒരു കഴുത, ഒരു സ്ത്രീ. മൂന്നുപേരും ഒന്നിച്ചു മുന്നോട്ടു നടകൊള്ളുകയാണു്.

സ്വാമിയായ പുരുഷൻ, അമ്മയാകുന്ന സ്ത്രീ, ജീവിതത്തിന്റെ പ്രയത്നമായ കഴുതയും!

ഒരു കഴുതയുടെ തിരിച്ചുവരവ്

(നോവൽ)

1943
KA GRANTHASALA
Reg. No.
KIDARAUZHI. VENGANUR

മൂലഗ്രന്ഥകാരൻ:

കൃഷ്ണൻ ചന്ദർ

വിവർത്തകൻ:

സി. ഗോവിന്ദക്കുറുപ്പ്

Indic Digital Archive Foundation
gpura.org